

18/04

**Beretning om
revisionen af
statsregnskabet for 2004**

Beretning fra rigsrevisor fremsendt
til Folketinget i henhold til § 18, stk. 1, i lov
om revisionen af statens regnskaber m.m.

KØBENHAVN 2005

Henvendelse vedrørende denne publikation rettes til:

Statsrevisoratet
Christiansborg
Prins Jørgens Gård 2
1240 København K
Telefon: 33 37 55 00
Fax: 33 37 59 95
E-mail: statsrevisoratet@ft.dk
Hjemmeside: www.folketinget.dk

Yderligere eksemplarer kan købes ved henvendelse til:

Schultz Information
Herstedvang 12
2620 Albertslund
Telefon: 43 63 23 00
Fax: 43 63 19 69
E-mail: schultz@schultz.dk
Hjemmeside: www.schultz.dk

ISSN 1602-9216
ISBN 87-7434-242-8

Denne beretning til Folketinget henhører under lov om revisionen af statens regnskaber § 18, stk. 1, der pålægger statsrevisorerne pligt til med deres eventuelle bemærkninger at fremsende de af rigsrevisor i henhold til samme lov § 17 udarbejdede beretninger til Folketinget og vedkommende minister.

Statsrevisoratet, den 23. november 2005

Peder Larsen Helge Mortensen Henrik Thorup

Helge Adam Møller Johannes Lebech Erik Larsen

Indholdsfortegnelse

	Side
I. Erklæring om statsregnskabet for 2004.....	7
A. Lovgrundlag.....	7
B. Konklusion.....	7
C. Særlige revisionsresultater.....	9
D. EU-midler.....	12
II. Statsregnskabet 2004.....	13
A. Indledning.....	13
B. Driftsudgifts-, indtægts- og anlægsregnskabet.....	15
C. Statens status.....	17
III. De enkelte ministerområder.....	23
A. Indledning.....	23
B. § 5. Statsministeriet.....	25
C. § 6. Udenrigsministeriet.....	28
D. § 7. Finansministeriet, herunder § 35. Generelle reserver, § 36. Pensionsvæsenet, § 37. Renter, § 40. Genudlån, § 41. Beholdningsbevægelser mv. samt § 42. Afdrag på statsgælden (netto).....	35
E. § 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet.....	39
F. § 9. Skatteministeriet, herunder § 34. Arbejdsmarkedsfond og § 38. Skatter og afgifter.....	45
G. § 11. Justitsministeriet.....	52
H. § 12. Forsvarsministeriet.....	56
I. § 15. Socialministeriet.....	60
J. § 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet.....	64
K. § 17. Beskæftigelsesministeriet.....	67
L. § 18. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.....	73
M. § 19. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.....	76
N. § 20. Undervisningsministeriet.....	85
O. § 21. Kulturministeriet.....	94
P. § 22. Kirkeministeriet.....	102
Q. § 23. Miljøministeriet.....	106
R. § 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.....	109
S. § 27. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender.....	115
T. § 28. Transport- og Energiministeriet.....	116

	Side
IV. Tværgående emner	124
A. Tilskudsrevision	124
B. Kommunernes styring og administration af kontanthjælp, aktivering og revalidering	133
C. Administrative fællesskaber i staten.....	143
V. Revisionsprincipper	152
Statsrevisorernes bemærkning.....	155
Bilag:	
1. Oversigt over bedømmelser pr. produkt for hver virksomhed	157
2. Opgaver, der varetages eller planlægges varetaget af administrative fællesskaber.....	166
3. Faktiske og planlagte teknologiske hjælpesystemer samt forventede fordele.....	167

Beretning om revisionen af statsregnskabet for 2004

I. Erklæring om statsregnskabet for 2004

A. Lovgrundlag

1. Rigsrevisionen afgiver denne beretning om revisionen af statsregnskabet for 2004 til statsrevisorerne efter rigsrevisorlovens § 17, stk. 1 (lovbekendtgørelse nr. 3 af 7. januar 1997). Det fremgår heraf, at rigsrevisor skal afstemme statsregnskabet med særregnskaberne og sammenholde bevillings- og regnskabstal.

2. De enkelte afsnit i beretningen har i overensstemmelse med rigsrevisorlovens § 17, stk. 3, i udkast været forelagt for de relevante ministerier, og ministeriernes bemærkninger er i videst muligt omfang indarbejdet i beretningen.

3. Rigsrevisionen har revideret statsregnskabet for finansåret 2004. Rigsrevisionen reviderer dog ikke statsregnskabet § 3. Folketinget, da Folketingets regnskab revideres ved foranstaltning af Folketingets Præsidium, jf. rigsrevisorlovens § 2, stk. 4.

Rigsrevisionen har planlagt og udført revisionen i overensstemmelse med God Offentlig Revisionskik. Formålet med revisionen har været at opnå en begrundet overbevisning om, at statsregnskabet er rigtigt, og at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Ved revisionen har Rigsrevisionen ud fra en vurdering af væsentlighed og risiko efterprøvet grundlaget og dokumentationen for de anførte beløb og øvrige oplysninger i statsregnskabet. Revisionen er udført ved stikprøvevise undersøgelser.

B. Konklusion

4. Revisionen af statsregnskabet for 2004 har afdækket en række svagheder ved regnskabsforvaltningen samt fejl i regnskaberne for enkelte virksomheder. Disse svagheder og fejl har haft indflydelse på vurderingen af de enkelte virksomheders regnskabsforvaltning og regnskaber, men har ikke haft en sådan karakter, at de har påvirket Rigsrevisionens samlede vurdering af statsregnskabet for 2004.

5. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at statsregnskabet er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

6. Rigsrevisionen betragter med denne beretning revisionen af statsregnskabet for finansåret 2004 som afsluttet. Rigsrevisionen kan dog i forbindelse med større undersøgelser tage spørgsmål vedrørende regnskabet op til yderligere undersøgelser.

Rigsrevisionen, den 16. november 2005

Henrik Otbo

/Bettina Jakobsen

C. Særlige revisionsresultater

7. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at statsregnskabet er rigtigt. Rigsrevisionen har ved vurderingen af statsregnskabet lagt vægt på, at hovedparten (84 %) af de udførte revisioner fik bedømmelsen ”tilfredsstillende” eller ”meget tilfredsstillende”. Kriterierne for bedømmelsen er nærmere omtalt i kap. V.

Rigsrevisionen har for en række virksomheder afdækket svagheder ved regnskabsforvaltningen og/eller fejl i regnskaberne. Rigsrevisionen skal især pege på:

- Udenrigsministeriet havde ikke fuldt ud efterlevet forudsætninger i aktstykker i forbindelse med orientering af Folketingets Finansudvalg om programmer og projekter, jf. pkt. 76.
- Økonomistyrelsens forretningsgange vedrørende afstemninger på de områder, som styrelsen forvalter for Finansministeriets departement og andre ministerier, var ikke klare, jf. pkt. 88.
- Der var mangler i forretningsgange og interne kontroller ved Søfartsstyrelsen, jf. pkt. 96.
- It-sikkerheden var ikke helt tilfredsstillende ved Konkurrencestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Sikkerhedsstyrelsen samt Forbrugerstyrelsen, jf. pkt. 97.
- Energitilsynet havde ikke fuldt ud efterlevet varmforsyningslovens bestemmelser, jf. pkt. 100.
- Der var mangler i finanslovens anmærkninger vedrørende § 34. Arbejdsmarkedsfond, jf. pkt. 107-109.
- Hjemmeværnets registreringer af lagerbeholdninger var behæftet med mange fejl, jf. pkt. 136.
- Der var fejl i lønadministrationen ved forsvaret, jf. pkt. 137.
- It-sikkerheden ved Socialministeriets departement var ikke helt tilfredsstillende, jf. pkt. 145.
- Godkendelsen af regnskaberne for Beskæftigelsesministeriets virksomheder var ikke tilrettelagt i overensstemmelse med statsregnskabsbekendtgørelsen, jf. pkt. 162.
- Der var eksempler på uhensigtsmæssig administration ved AF-region Vestsjælland, AF-region Frederiksborg og AF-region Århus, jf. pkt. 169-171.
- Dansk Polarcenters forretningsgange og interne kontroller var ikke helt tilfredsstillende, jf. pkt. 186-188.
- Ved en række universiteter blev der konstateret uhensigtsmæssig tilrettelæggelse af tilskudsfinansieret forskningsaktivitet. Endvidere var it-sikkerheden ikke helt tilfredsstillende ved Aal-

borg Universitet, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole og It-Universitetet, og it-sikkerheden ved Syddansk Universitet var ikke tilfredsstillende, jf. pkt. 192, 199 og 200.

- Der var fejl i regnskaberne for Forskningscenter Risø og Dansk Dekommissionering, jf. pkt. 196 og 197.
- Undervisningsministeriets departements forretningsgange og interne kontroller var ikke helt tilfredsstillende, og departementets regnskab på området driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn var ikke rigtigt, jf. pkt. 208.
- Undervisningsministeriets it-system CØSA indeholdt funktioner, der understøttede funktionsadskillelse mellem udførende og kontrollerende medarbejdere, men disse funktioner var kun delvist aktiveret, jf. pkt. 210.
- Ved komitéstyrelsens sekretariat under Folkeuniversitetet var der fejl i regnskabet og ikke tilfredsstillende forretningsgange og interne kontroller, jf. pkt. 214.
- Regnskabsaflæggelsen på tilskudsområdet i Nævnet vedrørende EU-oplysning var ikke rigtig, og nævnets tilsyn med tilskudsmodtagernes anvendelse af midler var ikke helt tilfredsstillende, jf. pkt. 215.
- Det Danske Filminstituts forretningsgange og interne kontroller var ikke helt tilfredsstillende, jf. pkt. 226-228.
- Nationalmuseets forretningsgange og interne kontroller var ikke helt tilfredsstillende, og regnskabsaflæggelsen på indtægtsområdet var mangelfuld, jf. pkt. 232-234.
- Statens Museum for Kunsts forretningsgange og interne kontroller og forvaltning af kunstsamlingerne var ikke helt tilfredsstillende, og regnskabsaflæggelsen på indtægtsområdet var mangelfuld, jf. pkt. 235.
- Der var mangelfuld økonomisk styring og ikke helt tilfredsstillende forretningsgange og interne kontroller ved Danmarks Fødevare- og Veterinærforskning, jf. pkt. 264.
- Rigsrevisionen tog forbehold vedrørende en merhensættelse i revisionspåtegningen på Fiskeribankens årsrapport, jf. pkt. 267.
- Rigsrevisionen tog forbehold i revisionspåtegningerne på årsrapporterne for Ørestadsselskabet I/S og Frederiksbergbaneselskabet I/S som følge af usikkerhed om regnskabsposten ”Takstindbetalinger”, jf. pkt. 278.
- Transport- og Energiministeriet manglede at udgiftsføre konsulentudgifter vedrørende et eventuelt kommende salg af Transport- og Energiministeriets aktier i Post Danmark, jf. pkt. 279.

- Banedanmarks interne kontroller og regnskabsvæsen var ikke helt tilfredsstillende, og årsrapporten var ikke rigtig, jf. pkt. 281-288.
- Der var ved 10 af 41 undersøgte tilskudsordninger ikke fastsat krav om, at de statslige tilskud skal revideres efter God Offentlig Revisionsskik, og revisionsbestemmelserne for de 10 ordninger havde ikke undergået den fastsatte høringsprocedure, jf. pkt. 312.

D. EU-midler

8. Danmark modtager hvert år midler fra EU, ligesom Danmark betaler et bidrag til EU.

Midlerne fra EU består af tilskud fra EUGFL, Garantisektionen (landbrugsstøtte) samt tilskud fra EU's strukturfonde, herunder støtte til udvikling og beskæftigelse fra Den Europæiske Socialfond. Bidragene fra Danmark til EU's egne indtægter omfatter told- og landbrugsafgifter samt bidrag opgjort på grundlag af momsgrundlaget og bidrag opgjort på grundlag af bruttonationalindkomsten (BNI).

Rigsrevisionen planlægger og gennemfører revisionen af EU-midlerne ud fra samme overvejelser om væsentlighed og risiko, som gælder for revisionen af statslige midler.

9. Rigsrevisionens revision af landbrugsstøtten, der administreres af Direktoratet for FødevarerErhverv, fremgår af pkt. 266. Revisionen viste, at oplysningerne i tilskudsansøgningerne i stikprøven var korrekte, og at udbetalingerne var foretaget i overensstemmelse med gældende regler. På baggrund af den foretagne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Direktoratet for FødevarerErhvervs administration af EU-tilskud er korrekt i henhold til gældende regler.

Rigsrevisionens undersøgelse af tilskud fra Den Europæiske Socialfond, der administreres af Økonomi- og Erhvervsministeriet, fremgår af pkt. 99. Rigsrevisionens overordnede konklusion er, at det danske system for administration og revision af tilskud fra Den Europæiske Socialfond sikrer en god kontrol med tilskudsmidlerne i overensstemmelse med styrelsens bekendtgørelse og Europa-Kommissionens og Rådets forordninger herom.

Rigsrevisionens revision af Danmarks bidrag til EU's egne indtægter fremgår af pkt. 111. Det er Skatteministeriet, der står for afregningen af bidraget til EU. Det er Rigsrevisionens vurdering, at departementets forretningsgange og interne kontroller var tilfredsstillende og medvirkede til at sikre, at departementets opgørelser og afregninger af Danmarks bidrag til EU's egne indtægter var i overensstemmelse med reglerne i Rådets forordning herom. Det er endvidere Rigsrevisionens vurdering, at bidragene var opgjort og afregnet i overensstemmelse med forordningen, samt at bidragene var korrekt registreret i departementets regnskab.

10. Det er samlet set Rigsrevisionens opfattelse, at administration, udbetaling, afregning og kontrol af EU-midler var tilfredsstillende og i overensstemmelse med de gældende bekendtgørelser og forordninger.

II. Statsregnskabet 2004

A. Indledning

11. Finansministeren har i overensstemmelse med grundlovens § 47, stk. 1, og lov nr. 131 af 28. marts 1984 om statens regnskabsvæsen mv. (statsregnskabsloven), § 1, stk. 1, den 15. april 2005 forelagt statsregnskabet for finansåret 2004 for Folketinget.

12. Statsregnskabet skal i sin opstilling følge det pågældende års finans- og tillægsbevillingslove og skal omfatte samtlige statens indtægter og udgifter i det forløbne finansår samt statens aktiver og passiver og bevægelserne heri i årets løb.

13. Finansministeriet fastsætter regler om statens regnskabsvæsen. Dette er sket ved bekendtgørelse nr. 188 af 18. marts 2001 om statens regnskabsvæsen mv. (statsregnskabsbekendtgørelsen), der var gældende frem til 31. december 2004, og som er efterfulgt af bekendtgørelse nr. 1486 af 13. december 2004 om statens regnskabsvæsen mv. med ikrafttræden 1. januar 2005.

Regnskabsvæsenet har til formål at bidrage til en effektiv økonomiforvaltning på alle niveauer i statsforvaltningen.

Ministeriernes departementer tilrettelægger regnskabsvæsenet inden for deres områder og fører kontrol med overholdelsen af reglerne for regnskabsvæsenet.

Selvejende institutioner mv. skal, hvis de er omfattet af statsregnskabslovens § 2, stk. 2, over for tilskudsydende statsinstitution som minimum udarbejde et årsregnskab bestående af en balance, en resultatopgørelse, en redegørelse for anvendt regnskabspraksis, en opgørelse over bevægelserne i egenkapitalen samt noter.

14. Ved årsafslutningen godkender virksomhederne deres årsregnskab over for departementerne og Rigsrevisionen. En virksomhed er betegnelsen for en forvaltningsenhed inden for et ministerområde, hvis ledelse er budget- og regnskabsmæssig ansvarlig for en eller flere hovedkonti på bevillingslovene.

Som led i regnskabsgodkendelsen skal det kontrolleres, at forbruget af givne bevillinger samt aktiver og passiver er opgjort korrekt. Herunder vurderes, om forbruget af bevillingerne forekommer rimeligt under hensyntagen til aktiviteterne i den forløbne periode, og om aktiver og passiver har en rimelig størrelse.

Departementerne godkender ministerområdets årlige regnskab (særregnskabet) over for Økonomistyrelsen og Rigsrevisionen. Departementets godkendelse sker via en regnskabserklæring, hvori det bl.a. oplyses, at regnskabet er udarbejdet på baggrund af regnskabsbekendtgørelsens bestemmelser og indeholder en korrekt opgørelse af de forbrugte bevillinger og aktiver og passiver, samt at der i tilknytning til regnskabsaflæggelsen er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

15. Finansministeriet (Økonomistyrelsen) foretager en stikprøvevis afstemning af ministeriernes godkendte regnskaber (særregnskaberne) med statsregnskabet.

16. Rigsrevisionen har i overensstemmelse med rigsrevisorlovens § 17, stk. 1, afstemt statsregnskabet med særregnskaberne. Rigsrevisionen har:

- foretaget en afstemning mellem hovedoversigten i det trykte statsregnskab og Statens Koncernsystem (SKS).
- gennemgået Økonomistyrelsens stikprøvevise afstemninger mellem statsregnskabet og særregnskaberne af udgifter og indtægter samt beholdninger

Endvidere har Rigsrevisionen sammenholdt bevillings- og regnskabstal i forbindelse med bevillingskontrollen.

B. Driftsudgifts-, indtægts- og anlægsregnskabet

17. Tabel 1 viser regnskabstallene for driftsudgifts-, indtægts- og anlægsregnskabet for 2004 sammenholdt med bevillingen specificeret på finanslovparagraffer.

Tabel 1. Driftsudgifts-, indtægts- og anlægsregnskabet for 2004

	Regnskabstal			Afvigelse mellem bevilling og regnskab		
	Driftsudgifts- regnskab	Indtægts- regnskab	Anlægs- regnskab	Driftsudgifts- regnskab	Indtægts- regnskab	Anlægs- regnskab
----- Mio. kr. -----						
§ 1. Dronningen.....	59,3			+0,4		
§ 2. Medlemmer af det kongelige hus.....	14,9			0,0		
§ 3. Folketinget.....	774,6			3,6		
§ 5. Statsministeriet.....	114,3			+6,7		
§ 6. Udenrigsministeriet.....	12.396,2	1.447,4	22,5	+401,7	+9,8	+16,0
§ 7. Finansministeriet.....	4.677,6	2.653,4	127,8	+375,5	238,1	18,2
§ 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet.....	3.372,2	8.537,4		+1.509,3	1.311,5	
§ 9. Skatteministeriet.....	3.575,4	123,9		16,3	+19,1	
§ 11. Justitsministeriet.....	11.227,6	2.605,5	301,9	+22,7	73,5	20,5
§ 12. Forsvarsministeriet.....	18.250,0	27,1	1.313,7	694,0	3,4	200,8
§ 15. Socialministeriet.....	99.995,8	23,3	0,5	+423,5	+9,4	+29,5
§ 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet ...	49.089,4	10,6	83,6	+289,1	0,8	83,6
§ 17. Beskæftigelsesministeriet.....	88.593,6	9,0		+109,9	+4,4	0,0
§ 18. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.....	3.753,5		+2,4	+189,9		+12,7
§ 19. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.....	13.120,7	408,3	64,8	14,6	+0,6	+1,7
§ 20. Undervisningsministeriet.....	30.435,5	23,2	+14,9	30,2	+2,7	3,2
§ 21. Kulturministeriet.....	3.860,2	76,5	189,5	33,2	0,0	+168,4
§ 22. Kirkeministeriet.....	544,2		14,0	+4,5		0,0
§ 23. Miljøministeriet.....	1.554,0	48,6	79,1	+2,0	14,6	37,5
§ 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.....	2.725,2	+0,3	2,9	286,4	+0,3	+110,6
§ 27. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender.....	17,2			2,6		
§ 28. Transport- og Energiministeriet.....	8.329,3	796,6	2.407,7	8,1	+0,5	+147,7
§ 34. Arbejdsmarkedsfond.....		83.961,9			+1.228,4	
§ 35. Generelle reserver.....	5.621,5			321,5		
§ 36. Pensionsvæsenet.....	12.492,2			474,6		
§ 37. Renter.....	37.947,9	6.541,2	+12,3	553,5	+1.197,7	+0,1
§ 38. Skatter og afgifter.....	26.883,1	364.429,1		109,3	23.189,1	
I alt.....	439.425,2	471.722,8	4.578,5	+787,5	22.358,2	+122,8
Overskud.....		32.297,6	+4.578,5		23.145,7	122,8
Drifts-, anlægs- og udlånsregnskabet (DAU).....		27.719,1			23.268,5	
§ 40. Genudlån.....	5.434,8			274,4		
§ 41. Beholdningsbevægelser.....		1.352,4			3.955,4	
§ 42. Afdrag på statsgælden (netto).....	23.636,7			21.431,4		
Total.....	29.071,4	29.071,4		21.705,7	27.223,8	

18. Det fremgår af tabel 1, at drifts-, anlægs- og udlånsregnskabet (DAU) for 2004 under ét udviser et overskud på 27,7 mia. kr. Dette er 23,3 mia. kr. mere end det budgetterede overskud på 4,5 mia. kr.

19. Driftsudgiftsregnskabet udviser et mindreforbrug på 0,8 mia. kr., svarende til under 1 % af de bevilgede udgifter på i alt 440,2 mia. kr.

Den væsentligste afvigelse forekommer i Økonomi- og Erhvervsministeriet, der har et mindreforbrug på 1,5 mia. kr. Mindreforbruget kan hovedsageligt henføres til mindreudgifter til støtte til privat udlejningsbyggeri (352 mio. kr.) samt merindtægter dels fra eksportfinansiering (746 mio. kr.), dels fra Landsbyggefonden (234 mio. kr.).

Mindreudgifterne til støtte til privat udlejningsbyggeri kan henføres til tilsagnsproceduren, som har medført, at der i 2004 kun blev meddelt 4 endelige tilsagn om tilskud efter puljen. Proceduren indebærer, at modtagere af et betinget tilsagn skal dokumentere, at vedkommende er ejere af – eller har indgået bindende aftale om at blive ejer af – den grund, hvor det private udlejningsbyggeri skal opføres.

Merindtægterne fra eksportfinansiering skyldes primært tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond som følge af en ændring af regnskabspraksis for måling af fordringer på lande.

Årsagen til merindtægterne fra Landsbyggefonden er højere anskaffelsessum pr. bolig og højere finansieringsrente ved den endelige fastsættelse af refusionen end budgetteret.

20. Under indtægtsregnskabet er der merindtægter på 22,4 mia. kr. Merindtægten udgør et beløb, der svarer til 5 % af de forventede indtægter på 449,4 mia. kr.

Merindtægten kan især henføres til, at indtægterne fra ”Skatter og afgifter” blev 23,2 mia. kr. større end budgetteret. Hovedparten af denne merindtægt stammer fra indkomstskat af selskaber (7,2 mia. kr.), kulbrinteskate (1,9 mia. kr.), pensionsafkastskat (10,5 mia. kr.), tinglysningsafgifter mv. (1 mia. kr.) og registreringsafgift (1,9 mia. kr.). Merindtægterne fra ”Skatter og afgifter” er nærmere omtalt i kap. III.F.

21. Anlægsregnskabet udviser et mindreforbrug på 0,1 mia. kr., svarende til under 3 % af de bevilgede udgifter på i alt 4,7 mia. kr. Afvigelsen er sammensat af en række mindre merforbrug og mindreforbrug.

C. Statens status

22. I statens status har man gennem de senere år arbejdet med en mere styringsrelevant opgørelse af aktiver og passiver. I 1997 blev der introduceret en værdireguleringsordning, hvorefter værdiansættelsen af visse aktiver på statens status i højere grad kunne afspejle de faktiske værdier. I 2001 blev afgivne tilsagn indregnet i statens status. Reformen med omkostningsbaserede regnskaber følger den udvikling, der er i gang ved at indregne de aktiver og passiver, som følger af statslige driftsbeslutninger. Der er således kommet mere fokus på virksomhedernes hensigtsmæssige forvaltning af deres samlede resurser.

Rigsrevisionen har i det følgende redegjort for aktiver og passiver fordelt på hovedposter ultimo 2004, de primokorrekktioner, der er foretaget i 2004, og som afspejles i primobalancen 2004, samt udviklingen i aktiver og passiver fra primo 2004 til ultimo 2004. I denne forbindelse er omtalt og vurderet effekten af ordningen med omkostningsbaserede regnskaber på balancen.

Tabel 2 viser statens balance primo 2004, balancen ultimo 2004 samt ændringerne i løbet af 2004.

Tabel 2. Statens balance ultimo 2004

	Primo 2004	Ultimo 2004	Nettotilgang
	----- Mio. kr. -----		
AKTIVER			
Anlægsaktiver:			
Ejendomme og anlæg	131.002,3	121.292,6	+9.709,7
Udlån og tilgodehavender	127.340,4	133.751,2	6.410,8
Værdipapirer	8.263,0	7.111,9	+1.151,1
Emissionskurstab mv., statslån mv.	+3.266,7	+681,7	2.585,0
	263.339,0	261.474,0	+1.865,0
Omsætningsaktiver:			
Driftsaktiver	217,7	202,7	+15,0
Lagerbeholdninger	187,9	109,1	+78,8
Debitorer	121.220,6	92.390,5	+28.830,1
Mellemværender med Danmarks Nationalbank	40.451,1	56.767,9	16.316,8
Likvidbeholdninger	471,2	158,1	+313,1
	162.548,5	149.628,3	+12.920,2
Andre aktiver:			
Aktiver for særlige fonde	147.940,9	146.571,9	+1.369,0
	147.940,9	146.571,9	+1.369,0
Aktiver i alt	573.828,5	557.674,3	+16.154,2
PASSIVER			
Egenkapital:			
Balancekonto	+432.053,1	+410.940,8	21.112,3
Opskrivningsshenlæggelser, værdipapirer	3.017,9	-	+3.017,9
	+429.035,2	+410.940,8	18.094,4
Langfristet gæld:			
Indenlandsk statsgæld	543.605,7	535.955,6	+7.650,1
Udenlandsk statsgæld	83.904,9	83.911,9	7,1
Prioritetsgæld	30,6	28,7	+1,9
Anden langfristet gæld	36.425,1	38.321,8	1.896,7
Donationer	67,4	82,2	14,9
	664.033,7	658.300,3	+5.733,4
Kortfristet gæld:			
Indenlandsk statsgæld	67.347,0	68.602,0	1.255,0
Udenlandsk statsgæld	+2,0	16,6	18,6
Periodiserede renter på statsgælden	6.699,8	5.866,1	+833,7
Afgivne tilsagn	74.020,9	74.624,5	603,6
Mellemregning med særlige fonde	246,2	123,3	+123,0
Anden kortfristet gæld (kreditorer)	42.275,5	14.192,9	+28.082,6
Feriepengeforpligtelser mv.	301,6	317,5	15,9
	190.889,0	163.742,8	+27.146,1
Andre passiver:			
Kapitaler for særlige fonde	147.940,9	146.571,9	+1.369,0
	147.940,9	146.571,9	+1.369,0
Passiver i alt	573.828,5	557.674,3	+16.154,2

Statens aktiver og gæld på hovedpostniveau

23. Det fremgår af tabel 2, at statens samlede aktiver ultimo 2004 er på 557,7 mia. kr. Aktiverne er sammensat af de 3 hovedposter: "Anlægsaktiver", "Omsætningsaktiver" og "Andre aktiver".

"Anlægsaktiver" er den største af de 3 poster og udgør 261,5 mia. kr. (47 %), mens "Omsætningsaktiver" udgør 149,6 mia. kr. og "Andre aktiver" 146,6 mia. kr.

24. Statens anlægsaktiver består hovedsageligt af 2 poster. Den første "Ejendomme og anlæg" er opgjort til 121,3 mia. kr. Heraf udgør infrastrukturen – dvs. veje, broer og baner – i Vejdirektoratet og Banedanmark 58,4 mia. kr. eller 48 %.

Den anden betydende post er "Udlån og tilgodehavender" på 133,8 mia. kr. Finansministeriet og Økonomistyrelsen administrerer på vegne af andre ministerier 75 % af dette beløb.

25. Statens omsætningsaktiver består hovedsageligt af "Debitorer" på 92,4 mia. kr. og "Mellemværender med Danmarks Nationalbank" på 56,8 mia. kr.

Skatteministeriet samt Økonomi- og Erhvervsministeriet forvalter henholdsvis 40 mia. kr. og 16 mia. kr. af beløbet vedrørende debitorer og administrerer dermed over halvdelen af statens bogførte tilgodehavender.

26. "Andre aktiver" på 146,6 mia. kr. er lig med posten "Kapitaler for særlige fonde" under passiver. Beløbet svarer til fondenes nettoformue. Når nettoformuen oplyses i statens samlede status, skyldes det, at disse fonde rent juridisk har et særligt tilknytningsforhold til staten. Status for fondene er vist særskilt i statsregnskabet under "Specifikation af aktiver for særlige fonde". Den Sociale Pensionsfond tegner sig med en nettoformue på 145,2 mia. kr. for 99 % af de særlige fondes formue.

27. Statens passiver er sammensat af "Egenkapital", "Langfristet gæld", "Kortfristet gæld" og "Kapitaler for særlige fonde".

28. Statens egenkapital på +410,9 mia. kr. udgør forskellen mellem aktiver og den samlede gæld. Den negative egenkapital er et udtryk for, at statens bogførte værdi af aktiver er mindre end den bogførte værdi af gælden.

29. Statens samlede gæld på 968,6 mia. kr. er sammensat af "Langfristet gæld" på 658,3 mia. kr., "Kortfristet gæld" på 163,7 mia. kr. og "Andre passiver" på 146,6 mia. kr.

Den største post "Langfristet gæld" tegner sig for 68 % af den samlede gæld.

30. "Langfristet gæld" består hovedsageligt af indenlandsk og udenlandsk statsgæld (619,9 mia. kr.) og "Anden langfristet gæld" (38,3 mia. kr.).

"Anden langfristet gæld" omfatter primært genudlån af statsmidler til Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger, genudlån til Slots- og Ejendomsstyrelsen samt genudlån til SUstyrelsen.

31. De 2 største poster under "Kortfristet gæld" er "Indenlandsk statsgæld" (skatkammerbeviser med en løbetid på under 1 år fra udstedelsesdatoen) på 68,6 mia. kr. og "Afgivne tilsagn" på 74,6 mia. kr.

”Afgivne tilsagn” vedrører fremtidige betalinger af en række tilskud og udlån. Hovedparten af tilsagnene er primært knyttet til støttet byggeri.

Primokorrekationer i 2004

32. Når en virksomhed ændrer regnskabsprincip eller foretager omflytning mellem forskellige langfristede statusposter, sker dette primært ved primokorrekationer i statens status. Korrekationer mv. bliver registreret direkte på den enkelte statuskonto uden udgifts- eller indtægtsvirkning på statens drift.

33. Der blev i 2004 foretaget primokorrekationer, som netto udgjorde 18,3 mia. kr. Dermed steg statens balance fra en ultimobalance i 2003 på 555,5 mia. kr. til en primobalance i 2004 på 573,8 mia. kr.

13,2 mia. kr. af primokorrekationen er en følge af overgangen til omkostningsbaserede regnskaber og regulering af vejkapital mv., mens 4,6 mia. kr. følger af omflytning af SKB-konti, og 0,5 mia. kr. følger af øvrige reguleringer netto.

34. Forsøgsordningen med omkostningsbaserede regnskaber kombineret med en ændret værdiansættelse af vejkapital medførte som nævnt netto i 2004 en positiv primoregulering af balancekontoen med i alt 13,2 mia. kr. ”Ejendomme og anlæg” blev opskrevet med i alt 27,7 mia. kr., hvoraf 27,5 mia. kr. vedrører Vejdirektoratet.

”Udlån og tilgodehavender” blev opskrevet med 0,9 mia. kr., idet Økonomistyrelsen tilbageførte de hensættelser til tab, der blev udgiftsført i 2003.

Modsat blev ”Værdipapirer” nedskrevet med 15,2 mia. kr. Som et led i forsøgsordningen opskrev Finansministeriet sine aktiebesiddelser til disses regnskabsmæssige indre værdi pr. 1. januar 2003 samt bogførte stigningen i den indre værdi for 2003 som en opskrivningshenlæggelse. Efter det blev besluttet, at aktiebesiddelser ikke skulle medtages i forsøgsordningen, tilbageførte Finansministeriet opskrivningerne.

Endelig blev ”Feriepengeforpligtelser mv.” opskrevet med 0,2 mia. kr.

35. Vejdirektoratet har efter aftale med Økonomistyrelsen under regnskabsposten ”Ejendomme og anlæg” værdiansat sin vejkapital til genanskaffelsespris justeret til restlevetid. Denne opskrivning var således mere en ændret regnskabspraksis end en konsekvens af omkostningsreformen, da infrastruktur ikke er en del af reformen. Desuden reklassificerede Vejdirektoratet 10,8 mia. kr. fra bygninger til vejanlæg.

36. Statens Koncern Betalinger (SKB) anvendes ikke alene af statsinstitutioner, men også af fx amter, kommuner, visse selvejende institutioner og særlige fonde. Disse brugere havde ultimo 2003 et tilgodehavende hos staten (trækningsretter) på tilsammen 4,6 mia. kr. Dette medførte, at likvidbeholdningen i statsregnskabet 2003 fremkom med en nettogæld på 4,2 mia. kr.

For at få et mere korrekt udtryk for statens likvide beholdninger og gæld til andre brugere blev det besluttet, at de nævnte brugeres tilgodehavender fremover skulle bogføres på særlige konti under ”Anden kortfristet gæld (kreditorer)”. Som konsekvens heraf blev der flyttet 4,6 mia. kr. fra

”Likvidbeholdninger” til ”Anden kortfristet gæld (kreditorer)”. Omflytningen påvirkede ikke statens egenkapital.

37. Andre reguleringer udgjorde i alt 0,5 mia. kr., hvoraf opskrivningen af Slots- og Ejendomsstyrelsens ”Ejendomme og anlæg” under SEA-ordningen på 0,3 mia. kr. var den væsentligste post.

Udviklingen i statens status i 2004

38. Det fremgår af tabel 2, at statens aktiver og passiver netto faldt med 16,2 mia. kr. fra primo 2004 til ultimo 2004, samt at statens egenkapital blev forbedret.

39. Faldet i aktiverne var primært sammensat af fald på ”Ejendomme og anlæg” på 9,7 mia. kr., ”Værdipapirer” på 1,2 mia. kr., ”Debitorer” på 28,9 mia. kr., ”Likvidbeholdninger” på 0,3 mia. kr. samt ”Aktiver for særlige fonde” på 1,4 mia. kr.

Det samlede fald på 41,5 mia. kr. blev delvist modsvaret af stigninger på ”Emissionskurstab mv., statslån mv.” på 2,6 mia. kr., ”Udlån og tilgodehavender” på 6,4 mia. kr. og ”Mellemværender med Danmarks Nationalbank” på 16,3 mia. kr.

40. Ændringerne i passiverne knytter sig hovedsageligt til fald i posterne ”Indenlandsk statsgæld” på 6,4 mia. kr., ”Periodiserede renter på statsgælden” på 0,8 mia. kr., ”Anden kortfristet gæld (kreditorer)” på 28,1 mia. kr., ”Mellemregning med særlige konti” på 0,1 mia. kr. og ”Kapitaler for særlige fonde” med 1,4 mia. kr.

Modsat var der en stigning på ”Anden langfristet gæld” på 1,9 mia. kr. og ”Afgivne tilsagn” på 0,6 mia. kr. samt en forbedring af statens egenkapital på 18,1 mia. kr., der primært skyldes overskuddet på statsregnskabet.

41. Faldet i den bogførte værdi af ”Ejendomme og anlæg” i 2004 skyldes primært, at Vejdirektoratet i 2004 har foretaget afskrivning på veje mv. med 12,8 mia. kr.

Faldet vedrørende ”Debitorer” skal ses sammen med faldet på ”Kreditorer”. Den væsentligste årsag til faldet skyldes, at en refusion på 18,3 mia. kr., som Arbejdsmarkedsstyrelsen modtog ultimo 2003 fra Arbejdsdirektoratet, blev korrekt udlignet i 2004. De øvrige reguleringer i 2004 vedrører primært Skatteministeriet og skyldes bl.a. periodeforskydning i bankindbetalinger af A-skat og moms ultimo årene.

Faldet under ”Kapitaler for særlige fonde” kan primært henføres til, at Den Sociale Pensionsfond i 2004 havde et driftsunderskud på ca. 1,5 mia. kr. Underskuddet var bl.a. en konsekvens af den faldende obligationsrente, samt at fordelte opkøbskurstab blev større end forventet.

Effekten på statens status af ordningen med omkostningsbaserede regnskaber

42. En række virksomheder har i 2003 og 2004 været med i forsøgsordningen vedrørende omkostningsbaserede regnskaber. Ved udgangen af 2004 var i alt 13 virksomheder omfattet af forsøgsordningen.

Ordningen indebærer, at virksomhederne skal opgøre aktiver og forpligtelser til den værdi, de har for virksomheden. Formålet med ordningen er, at virksomhederne skal aflægge regnskaber, der i højere grad end hidtil afspejler anvendelsen og forbruget af resurser, herunder aktiver og forpligtelser. Ordningen vil omfatte hovedparten af alle statsinstitutioner fra 1. januar 2005 og er første del af en proces, der fra 2007 tillige medfører overgang til omkostningsbaserede driftsbevillinger, jf. Akt 163 24/6 2004.

Indførelsen af omkostningsbaserede regnskaber er særskilt behandlet i statsrevisorernes beretning nr. 2/04 om indførelse af omkostningsbaserede regnskaber i staten.

43. Forsøgsvirksomhederne opstillede enten i 2003 eller 2004 en omkostningsbaseret åbningsbalance. I denne blev indregnet en række regnskabsposter, der ikke hidtil var medtaget i statens status. De vigtigste poster under aktiver vedrørte værdiansættelse af tidligere foretagne investeringer i it, både immaterielle (programmer og systemer) og materielle (it-hardware) samt varelagre.

De vigtigste nye poster under forpligtelser vedrørte indregning af feriepenge, skyldig løn og hensatte forpligtelser.

Ud over indregningen af nye poster skete der ændringer i værdiansættelse af især materielle anlægsaktiver samt en mere driftsbaseret vurdering af kortfristede tilgodehavender og gæld.

Forskellen mellem den enkelte virksomheds oprindelige aktiver og gæld i statsregnskabet og åbningsbalancens poster er blevet optaget som primokorrekationer til statens status.

Aktiver og gæld i statens status 2003 og 2004 er for hovedparten af virksomhederne fortsat opgjort efter de hidtidige indregnings- og værdiansættelsesprincipper.

44. På baggrund af erfaringerne fra de 13 forsøgsvirksomheder og de åbningsbalancer pr. 1. januar 2005, som Rigsrevisionen har gennemgået, er det Rigsrevisionens indtryk, at statens status vil vokse. Især størrelsen af statusposterne immaterielle og materielle anlægsaktiver, feriepenge og skyldige lønomkostninger samt hensættelser vil blive påvirket.

Andre poster vil ikke eller kun i ringe grad blive påvirket. Det drejer sig fx om finansielle anlægsaktiver, varelagre, almindelige debitorer, likvide beholdninger, langfristede gældsforpligtelser samt leverandører af varer og tjenesteydelser.

45. I finansårene 2005 og 2006 vil langt hovedparten af statens virksomheder stadig aflægge deres bidrag til statsregnskabet driftsdel efter det hidtidige udgiftsbaserede regnskabsprincip. Dog skal virksomhederne også aflægge deres årsrapporter efter de nye omkostningsbaserede principper.

De foretagne primokorrekationer i statens status var især en konsekvens af overgangen til omkostningsbaserede regnskaber. Rigsrevisionen finder på denne baggrund, at hovedposterne i status afspejler den igangværende proces med at tilrette regnskaberne til at blive mere driftsøkonomisk orienteret. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at reformen med omkostningsbaserede regnskaber bidrager til, at status fremover bedre vil afspejle aktivernes og passivernes værdi for virksomhederne og dermed staten som helhed.

III. De enkelte ministerområder

A. Indledning

Den udførte revision

46. Statsregnskabet for 2004 omfattede 19 ministerområder, der var opdelt i 185 virksomheder. Derudover reviderede Rigsrevisionen et antal virksomheder uden for statsregnskabet. Disse er selvejende institutioner, der modtager statsmidler fra tilskudskonti på finansloven.

47. Revisionen er planlagt ud fra væsentlighed og risiko, og planlægningen foretages i dialog med departementerne.

48. Rigsrevisionen har udført 183 afsluttende revisioner, foretaget bevillingskontrol for 1.302 hovedkonti på statsregnskabet og gennemført 251 andre finansielle revisioner vedrørende finansåret 2004.

49. Ca. $\frac{1}{6}$ af driftsudgiftsregnskabet, $\frac{3}{4}$ af indtægtsregnskabet og $\frac{1}{2}$ af anlægsregnskabet vedrører regnskaber, som revideres af interne revisioner. For disse regnskaber samt for en række selvejende institutioner er der etableret aftaler om intern revision i henhold til rigsrevisorlovens § 9.

Det er Rigsrevisionen, der har ansvaret for revisionen også i de tilfælde, hvor der er indgået aftaler i henhold til rigsrevisorlovens § 9.

Rigsrevisionens revision af disse regnskaber baserer sig dels på Rigsrevisionens egen revision, dels på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen vurderer som et led heri den interne revisions arbejde og påser, at principperne for God Offentlig Revisionsskik bliver fulgt af de interne revisioner.

50. Rigsrevisionen tilkendegav i notat til statsrevisorerne af 18. marts 2005 at ville følge 8 sager fra statsrevisorernes beretning nr. 15/03 om revisionen af statsregnskabet for 2003 i beretningen vedrørende 2004, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 260, pkt. 61. Sagerne er omtalt i pkt. 73, 75, 77, 208, 213, 226-228, 243 og 288.

51. Rigsrevisionen har i beretningsåret 2004 afgivet 17 beretninger om dele af den statslige forvaltning. Beretningerne behandlede emner af økonomisk eller principiel betydning og relaterede sig kun i mindre omfang specifikt til kvaliteten af regnskabsaflæggelsen i statsregnskabet for 2004.

Gennemgangen pr. ministerområde

52. Rigsrevisionens omtale af den udførte revision og resultaterne heraf er opdelt på ministerområder. Første del af redegørelsen indeholder en kort beskrivelse af ministerområdet, herunder antallet af virksomheder og de samlede udgifter og indtægter.

53. De samlede udgifter og indtægter er opgjort brutto svarende til opgørelsen af aktivitet i alt i statsregnskabet artsoversigter for hvert ministerområde.

54. Rigsrevisionens bedømmelser givet ved de enkelte revisioner fremgår også af første del af redegørelsen.

I forlængelse af bedømmelserne vurderer Rigsrevisionen, om regnskabet for ministerområdet samlet set er rigtigt, og om der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

55. Anden del af redegørelsen pr. ministerområde indeholder omtale af resultaterne af revisioner, som Rigsrevisionen har fundet anledning til at fremhæve på grund af deres principielle interesse eller beløbsmæssige størrelse.

Alle revisioner, som resulterede i bedømmelsen ”meget tilfredsstillende”, er fremhævet som eksempler på bedste praksis. Revisioner med bedømmelsen ”ikke tilfredsstillende” og de væsentligste af revisionerne med bedømmelsen ”ikke helt tilfredsstillende” er tillige omtalt. Revisioner med bedømmelsen ”tilfredsstillende” er medtaget, såfremt revisionen vedrører et relativt set stort udgiftsområde i ministeriet.

B. § 5. Statsministeriet

56. Statsministeriet bestod i 2004 af i alt 3 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Rigsombudet i Grønland og Rigsombudet på Færøerne.

Statsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Statsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	51
Øvrige driftsudgifter.....	44
Tilskud.....	21
Bruttoudgifter i alt.....	116
Bruttoindtægter	2

57. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Der blev på Statsministeriets område derudover gennemført i alt 2 revisioner.

58. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet.

59. I tabel 4 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 4. Revisionen for 2004 på Statsministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	3					0
Afsluttende revision	3					0
Revision i årets løb	2	2				
I alt	8	2	0	0	0	0

60. Det fremgår af tabel 4, at begge områder ved revisionen blev bedømt som meget tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne på Statsministeriets område er rigtige, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Resultatet af undersøgelsen af visse forhold vedrørende ministeriets tidligere pressechef ændrer ikke Rigsrevisionens samlede vurdering af ministeriets regnskab, forretningsgange og interne kontroller.

61. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision i årets løb ved departementet
- undersøgelse af visse forhold vedrørende Statsministeriets tidligere pressechef
- revision i årets løb ved Rigsombudet i Grønland.

62. *Revisionen i årets løb ved departementet* viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede meget tilfredsstillende og opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabsrigtigheden. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Ved vurderingen lagde Rigsrevisionen vægt på, at departementets forretningsgange vedrørende aflæggelse af regnskab, både for departementets eget regnskab og for ministerområderegnskabet, fungerede meget tilfredsstillende, bl.a. gennem en tæt dialog mellem ministerområdets virksomheder, departementets budget- og regnskabsafdeling samt departementets ledelse, så eventuelle bemærkninger til budget og regnskab blev drøftet og afklaret løbende. Rigsrevisionens gennemgang af udvalgte statuskonti viste videre, at afstemningerne var korrekte og informative, samt at der ikke henstod ældre poster. Rigsrevisionen konstaterede tillige, at departementet havde tilrettelagt forretningsgangene i overensstemmelse med Rigsrevisionens anbefalinger fra tidligere revisioner.

Endelig viste Rigsrevisionens gennemgang af departementets beregning og udbetaling af statsydelse til dronningen og årpenge til medlemmer af kongehuset, at forretningsgangene fungerede hensigtsmæssigt, og at beregningerne var korrekte.

63. Rigsrevisionen har foretaget en undersøgelse af visse forhold vedrørende Statsministeriets tidligere pressechef. Rigsrevisionen har i den forbindelse gennemgået ministeriets forretningsgange og interne kontroller vedrørende taxaboner, mobiltelefon, betalingskort etc.

Rigsrevisionens undersøgelse viste bl.a., at ministeriets tidligere pressechef på en række områder ikke har fulgt ministeriets procedurer og regelsæt samt statens regler. Alle mellemværender mel-

lem pressechefen og ministeriet er afregnet, og ministeriets ledelse blev via ministeriets interne kontroller løbende opmærksom på de konstaterede forhold, undtagen forholdet vedrørende taxaboner.

Ministeriet har tilkendegivet, at ministeriets ledelse ikke reagerede hurtigt og konsekvent nok på forholdene vedrørende fastnettelefon og betalingskort, som ledelsen blev gjort opmærksom på via ministeriets interne kontroller. Ministeriet har oplyst, at de interne kontroller vedrørende taxaboner ikke blev fulgt, og at ministeriet har indført skærpede retningslinjer og interne kontroller på området. Rigsrevisionen er enig i ministeriets tilkendegivelser og oplysninger.

64. *Revisionen i årets løb ved Rigsombudet i Grønland* viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede meget tilfredsstillende og opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabsrigtighed. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen konstaterede en meget sikker og hensigtsmæssig budgetopfølgning, aflæggelse af regnskab samt forvaltning af udgifter og indtægter. Rigsombudet havde således fulgt op på Rigsrevisionens bemærkninger fra sidste revisionsbesøg i 2001. Der var endvidere etableret en hensigtsmæssig arbejdsdeling mellem Rigsombudet og Statsministeriets departement, som bl.a. indebærer, at departementet forestod den regnskabsmæssige registrering i Navision Stat.

C. § 6. Udenrigsministeriet

65. Udenrigsministeriet bestod i 2004 af 2 virksomheder, Udenrigstjenesten og Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (DCISM). Udenrigstjenesten er organiseret som en enhedstjeneste, hvor Udenrigsministeriet i København og repræsentationerne udgør én fælles tjeneste og er én myndighed. Udenrigstjenesten bestod af ministeriet i København samt 70 ambassader, 7 repræsentationer ved internationale organisationer, 34 generalkonsulater og handelskontorer samt ca. 450 honorære konsuler.

Udenrigsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Udenrigsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	700
Øvrige driftsudgifter.....	1.551
Tilskud	10.493
Bygge- og anlægsudgifter	21
Bruttoudgifter i alt.....	12.765
Bruttoindtægter	1.794

66. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under Udenrigsministeriet og DCISM, ligesom der er foretaget afsluttende revision af begge virksomheder. Der blev på ministerområdet derudover gennemført 6 revisioner.

67. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til Udenrigsministeriet og DCISM. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og ministeriet og DCISM har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

68. I tabel 6 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 6. Revisionen for 2004 på Udenrigsministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	2					2
Afsluttende revision	2					0
Revision i årets løb	2		1	1		
Lønrevision	1		1			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	1			1		
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1			1		
I alt	10	0	3	3	0	2

69. Det fremgår af tabel 6, at 3 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 3 blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til 2 bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Udenrigsministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller i Udenrigstjenesten samlet set fungerer tilfredsstillende, og at tilskudsforvaltningen i Udenrigstjenesten, som repræsenterer en meget væsentlig del af Udenrigsministeriets udgiftsområde, samlet er vurderet som tilfredsstillende.

70. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision i årets løb ved Udenrigstjenesten
- opfølgning på udviklingen inden for ministeriets tilskudsforvaltning
- tilskudsrevision ved Udenrigstjenesten
- bevillingskontrol af Udenrigstjenesten vedrørende rådgivende enheder
- bevillingskontrol af Udenrigstjenesten vedrørende Program- og Projektorientering
- revision i årets løb og afsluttende revision ved Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (DCISM), herunder opfølgning på sagen vedrørende regnskabsførelsen ved DCISM.

71. Rigsrevisionen har foretaget *revision i årets løb ved Udenrigstjenesten*. Rigsrevisionen har revideret ministeriet i København samt aflagt revisionsbesøg ved 11 repræsentationer i henholdsvis Sarajevo, Ljubljana, Bratislava, Lissabon, Madrid, Bukarest, Budapest, Kampala, Nairobi, Maputo og Pretoria.

72. Revisionen i årets løb ved ministeriet og repræsentationerne viste samlet set, at regnskabsafleggelsen var rigtig. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. med enkelte undtagelser var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved revisionen i årets løb ved én af ambassaderne var det dog Rigsrevisionens vurdering, at manglende bogføring af bankposter, manglende opfølgning på mellemregningskontoen og svagheder i de interne kontroller medførte risiko for en forkert regnskabsaflægning.

De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller var tilfredsstillende ved *ministeriet i København og ved 6 ambassader* og opfyldte generelt de krav, der kan stilles til en god og pålidelig forvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabsrigtighed.

Ved *revisionen i årets løb ved 5 ambassader* fandt Rigsrevisionen, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller samlet set ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabsrigtighed.

Revisionen viste nogle generelle problemer med regnskabsforvaltningen på enkelte ambassader.

Rigsrevisionen konstaterede fx, at der ved edb-opsætning og -brugeradministration i flere tilfælde ikke blev benyttet brugerprofiler, der kan medvirke til at styrke den interne kontrol. Dette gjaldt ved repræsentationer, der anvendte økonomisystemet UMF-Rep, men især ved repræsentationer, der anvendte økonomisystemet Rep-Finans. Ministeriet oplyste, at afprøvningen af en ny model for brugerprofiler i Rep-Finans blev afsluttet i 2004. Ministeriet har endvidere oplyst, at modellen efterfølgende er udbredt til alle repræsentationer, der anvender Rep-Finans, så den interne kontrol kan styrkes. Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende.

Rigsrevisionen konstaterede i flere tilfælde, at der enten ved den daglige økonomiforvaltning eller i aflørsituationer ikke var etableret funktionsadskillelse mellem kasse og bogholderi. Rigsrevisionen fandt, at ministeriet burde sørge for funktionsadskillelse mellem kasse og bogholderi. Afvigelse fra dette kræver en årlig dispensation fra ministeriet samt en styrkelse af kompenserende kontroller. Ministeriet har indskærpet dette over for ambassaderne. Rigsrevisionen fandt det meget tilfredsstillende, at ambassaden i Ljubljana med en samlet stab på 5 medarbejdere fulgte reglerne for funktionsadskillelse.

Rigsrevisionen konstaterede tilfælde, hvor ansatte på ambassaderne havde enefuldmagter til Danske Bank Teleservice eller til den lokale bank. Rigsrevisionen anbefalede, at forretningsgangene blev ændret, så transaktioner blev foretaget af 2 fuldmagtshavere i forening, eller at ministeriets godkendelse af enefuldmagter blev indhentet. Ved en ambassade, hvor banktransaktioner skulle foretages af 2 i forening, viste revisionen, at en medarbejder havde overdraget sin kodenøgle til en anden medarbejder, hvilket medførte, at denne i praksis stod alene for alle bankbetalinger og overførsler fra den lokale bank.

Gennemgangen af forretningsgange og interne kontroller på området modtagelse, registrering og opbevaring af visumstickers, provisoriske pas og stamkort viste, at der på flere ambassader var behov for en opstramning af procedurerne for at sikre en tilstrækkelig intern kontrol. Der henvises til pkt. 34 i statsrevisorernes beretning nr. 15/04 om visumadministrationen på danske ambassader og generalkonsulater.

Revisionerne viste et tilfælde, hvor der ikke var foretaget korrekt afregning af sociale bidrag, og hvor landets lovgivning på området ikke blev overholdt. Revisionerne viste videre tilfælde, hvor ambassaderne ikke aktivt sikrede, at lokalt ansat personale betalte skat. Rigsrevisionen finder, at ministeriet bør sikre, at landets lovgivning bliver overholdt, og at der fastlægges procedurer, der sikrer, at lokalt ansat personale betaler skat efter reglerne. Ministeriet har oplyst, at ministeriet løbende og senest i maj 2005 har tilkendegivet over for repræsentationerne, at det påhviler repræsentationerne at kontrollere, at skattebetaling finder sted for de medarbejdere, der er skattepligtige til opholdslandet.

Ved gennemgang af repræsentationernes indberetninger om chefftersyn af kassebeholdning, gebyrkasse, beholdninger af pas og viseringsmærker mv. konstaterede Rigsrevisionen, at der ikke var afholdt de foreskrevne 2 årlige eftersyn ved 27 repræsentationer. Flere af repræsentationerne havde ikke afholdt chefftersyn siden 2002. Ministeriet oplyste, at ansvaret for chefftersyn på repræsentationerne er blevet indskærpet over for repræsentationscheferne i marts 2005.

73. Rigsrevisionen foretog i august 2005 *en opfølgning på ministeriets fortsatte arbejde med at sikre, at der foretages rettidig opfølgning og kontrol af tilskudsregnskaber inden for alle tilskudsområder*, dvs. tilskudsordninger både inden for og uden for udviklingsbistanden, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 251, pkt. 8.

Inden for udviklingsbistanden har Udenrigsministeriet i marts 2005 taget et nyt internetbaseret opfølgningssystem i brug primært vedrørende udviklingsbistanden, miljøbistanden og Naboskabsprogrammet. Det er nu muligt at følge den præcise og aktuelle status for behandlingen af det enkelte regnskab både i hjemmetjenesten og på repræsentationerne, herunder regnskaber for de decentralt regnskabsførende enheder. Systemet viste, at der pr. 16. august 2005 var 1.636 udestående regnskaber, der endnu ikke var modtaget i ministeriet, mens 276 udestående regnskaber var modtaget, men endnu ikke færdigbehandlet.

Som det fremgår af omtalen i pkt. 74 af de tilskudsrevisioner, der er udført i 2004, er der stadig problemer med rettidig modtagelse og gennemgang af tilskudsregnskaber.

Ministeriet har i oktober 2005 oplyst, at ministeriet nu har implementeret en central opfølgning og registrering af udestående tilskudsregnskaber for ministeriets tilskudsordninger *uden for udviklingsbistanden*, og at ministeriet forventer at iværksætte flere konkrete initiativer med henblik på at opnå en styrket, samlet regnskabsopfølgning. Ministeriet oplyser endvidere, at initiativerne for opfølgning på tilskud uden for udviklingsbistanden vil blive implementeret inden udgangen af 2005, så det er muligt at oplyse antallet af udestående tilskudsregnskaber uden for udviklingsbistanden fra 2004 og fremefter.

Rigsrevisionen finder, at ministeriet på et tidligere tidspunkt burde have etableret et opfølgningssystem.

Rigsrevisionen finder det positivt, at ministeriet har taget initiativer til og har ledelsesfokus på rettidig modtagelse og gennemgang af tilskudsregnskaber. Initiativerne har som nævnt bl.a. med-

ført, at ministeriet nu kan oplyse, om regnskaberne vedrørende udviklingsbistanden, miljøbistanden og Naboskabsprogrammet er udestående fra tilskudsmodtagere, eller om de er under behandling i ministeriet.

Der er tale om en positiv udvikling, men der udestår stadig en afklaring af mange regnskaber.

74. Rigsrevisionen har foretaget *tilskudsrevision ved Udenrigstjenesten* af 5 tilskudsordninger vedrørende forskning og oplysning. Endvidere har Rigsrevisionen foretaget tilskudsrevision ved ambassaderne i Kampala, Nairobi, Maputo og Pretoria. Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at ministeriets regnskabsaflæggelse på tilskudsområdet er rigtig, og at dispositionerne er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen finder, at ministeriets tilskudsforvaltning samlet set er tilfredsstillende.

Ved tilskudsrevisionen i ministeriet var det Rigsrevisionens vurdering, at tilskudsforvaltningen generelt set var tilfredsstillende. Ved denne vurdering blev der lagt vægt på ministeriets fortsatte prioritering af tilskudsadministrationen og den positive udvikling, der kunne konstateres på flere områder. Rigsrevisionen konstaterede dog, at der fortsat var udestående tilskudsregnskaber, hvor modtagelse og gennemgang ikke havde fundet sted rettidigt.

Tilskudsadministrationen på 2 ambassader fungerede tilfredsstillende samlet set. Ved tilskudsrevisionen på 2 andre ambassader var det Rigsrevisionens vurdering, at tilskudsadministrationen generelt set ikke var helt tilfredsstillende.

Ved tilskudsrevisionen på en af ambassaderne konstaterede Rigsrevisionen, at der manglede regnskaber fra landbrugsprojekterne fra 1997 til 2003, og at der var afstemningsproblemer mellem ambassadens og koordineringsenhedens regnskaber.

Ministeriet har i oktober 2005 oplyst, at reviderede regnskaber til og med 2004 for landbrugsprojekterne er modtaget. Projekterne er endeligt afsluttet medio 2005, og ministeriet forventer at modtage de reviderede projektregnskaber for 2005 inden årets udgang.

Ved tilskudsrevisionen på en anden ambassade konstaterede Rigsrevisionen manglende rettidig opfølgning og omhu ved gennemgang af tilskudsregnskaber, manglende rettidig indberetning om uregelmæssigheder og manglende afstemning af de decentralt regnskabsførende enheders mellemregning. Rigsrevisionen fandt det tilfredsstillende, at ministeriet på baggrund af Rigsrevisionens rapport anmodede ambassaden om at udfærdige en handlingsplan til styrkelse af ambassadens økonomi- og regnskabsforvaltning. Efterfølgende har ministeriet orienteret Rigsrevisionen om, at der var konstateret et betydeligt antal fejlposterings på ambassaden. Ministeriet har på den baggrund iværksat en bilags- og regnskabsgennemgang på ambassaden.

Ministeriet har i oktober 2005 fremsendt en orientering om status for den regnskabsmæssige gennemgang på ambassaden. Ministeriet oplyser, at de fejlagtige posterings i stort omfang nu er omposteret. Afstemning af de decentralt regnskabsførende enheders mellemregningskonto har medført, at saldiene på mellemregningskontiene er reduceret fra 8 mio. kr. til 0,5 mio. kr. Arbejdet med omposterings, afstemninger og udligninger pågår stadig, og ministeriet vil orientere Rigsrevisionen igen inden udgangen af januar 2006.

75. Som led i *bevillingskontrollen* foretog Rigsrevisionen i august 2005 en *opfølgning på ministeriets arbejde med at sikre et entydigt grundlag for budgettering og opgørelse af de faktiske udgif-*

ter forbundet med de rådgivende enheder, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 250, pkt. 4.

Rådgivende enheder er tilknyttet repræsentationer eller hjemmetjenesten og supplerer ministeriets administrative kompetencer på områder, der forudsætter specialviden om administration af bi-standsmidler. I forbindelse med bevillingskontrollen for 2002 og 2003 blev det konstateret, at ministeriet havde problemer med at oplyse forbruget for de rådgivende enheder. Rigsrevisionen kunne konstatere, at ministeriet nu har udarbejdet beregningsprincipper for enhedernes opgørelse af de fællesudgifter, der er forbundet med de rådgivende enheder og hermed skabt grundlag for at oplyse forbruget.

Ministeriet oplyste i oktober 2004, at ministeriet ville udarbejde nye retningslinjer, som ville kunne styrke den fremtidige budgetmæssige styring samt gøre forbruget af de rådgivende enheder mere gennemskueligt.

Ministeriet har i oktober 2005 fremsendt udkast til retningslinjer for økonomistyringen af de rådgivende enheder med virkning for 2005 og 2006 til Rigsrevisionen. Ministeriet har supplerende oplyst, at ministeriet i forbindelse med den igangværende udvikling af ministeriets tilskudsadministrative system UM-Finans vil sikre, at systemet kan bibringe en særskilt understøttelse af økonomistyringen af de rådgivende enheder.

Rigsrevisionen finder, at ministeriet for at sikre en hensigtsmæssig økonomistyring på området burde have udarbejdet de nye retningslinjer tidligere.

76. Ministeriets Program- og Projektorientering (PPO) blev omtalt i Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 250, pkt. 3. PPO, der indgår i Danidas årsberetning, udarbejdes bl.a. for at informere Folketingets Finansudvalg om status på projekter og programmer, jf. Akt 79 23/11 1983 og senest Akt 187 25/6 2003.

Rigsrevisionen har som led i *bevillingskontrollen* undersøgt, om ministeriet har givet korrekte og fuldstændige oplysninger om de finansielle forhold til Finansudvalget i PPO. Det fremgår af Akt 79, at PPO skal indeholde en omtale af samtlige igangværende projekter, og af Akt 187 fremgår det, at ministeriet skal medtage projekter over 3 mio. kr. i PPO.

Rigsrevisionen konstaterede, at ministeriet i PPO alene har medtaget oplysninger om projekter med en bevilling over 5 mio. kr. Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at ministeriet ikke i Danidas årsberetning i PPO-delen havde tydeliggjort det forhold, at ministeriet havde undladt en nærmere omtale af 253 projekter/programmer, som ikke var registreret som afsluttede i ministeriets program- og projektdatabase, fordi der enten manglede Project Completion Report og/eller regnskaber.

Ministeriet har oplyst, at det af årsberetningen for 2005 vil fremgå, at en liste over disse projekter/programmer forefindes på cd-rom-versionen, og at listen for 2005 vil indeholde oplysninger om årsagen til den manglende formelle afslutning for hvert af disse projekter/programmer.

Rigsrevisionens gennemgang viste også, at det nu er muligt at afstemme oplysningerne om bevilling og forbrug oplyst i PPO til ministeriets økonomisystem og program- og projektdatabasen.

Rigsrevisionen finder samlet, at aktstykkernes forudsætninger (Akt 79 og senest Akt 187) ikke var efterlevet fuldt ud. Rigsrevisionen finder det væsentligt, at de oplysninger, ministeriet videregiver til Finansudvalget i PPO, er korrekte og fuldstændige.

Ministeriet har oplyst, at udviklingsministeren ved brev af 13. oktober 2005 har orienteret Finansudvalget om, at beløbsgrænsen for medtagelse i PPO er hævet fra 3 mio. kr. til 5 mio. kr.

77. Rigsrevisionen har foretaget *revision i årets løb ved Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (DCISM)*, herunder opfølgning vedrørende DCISM's arbejde med at tilvejebringe tilfredsstillende forretningsgange og interne kontroller, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 251, pkt. 9. Det var Rigsrevisionens samlede vurdering, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Den stikprøvevise gennemgang af bilag gav anledning til enkelte bemærkninger, fx vedrørende købsfakturaer og attestationsforhold. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede samlet set ikke helt tilfredsstillende og medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabet's rigtighed. Dette var især gældende for områderne it-brugeradministration, kantinesalg, afstemning af beholdningskonti samt registrering af afsluttede projekter. Revisionen viste, at DCISM havde iværksat arbejdet på at forbedre de regnskabsmæssige forretningsgange. Det var Rigsrevisionens opfattelse, at regnskabsfunktionen var forbedret, men at området fortsat burde styrkes.

Rigsrevisionen har ved *den afsluttende revision* ikke konstateret væsentlige, helt åbenlyse fejl og mangler i DCISM's regnskab. Revisionen viste, at DCISM's basale regnskabsmæssige afstemninger og kontroller ved godkendelsen af regnskabet var blevet forbedret.

D. § 7. Finansministeriet, herunder § 35. Generelle reserver, § 36. Pensionsvæsenet, § 37. Renter, § 40. Genudlån, § 41. Beholdningsbevægelser mv. samt § 42. Afdrag på statsgælden (netto)

78. Finansministeriet bestod i 2004 af i alt 4 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Økonomistyrelsen, Personalestyrelsen samt Slots- og Ejendomsstyrelsen.

Finansministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 7.

Tabel 7. Finansministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	634
Øvrige driftsudgifter.....	5.035
Tilskud.....	5.435
Bygge- og anlægsudgifter.....	223
Bruttoudgifter i alt.....	11.327
Bruttoindtægter	9.177

79. Derudover afholdt Finansministeriet i 2004 under finanslovens §§ 35-37 og 40-42 bruttoudgifter for i alt 352.788 mio. kr., hvoraf afdrag på statsgælden udgjorde 256.457 mio. kr. Desuden oppebar ministeriet indtægter for i alt 275.561 mio. kr., hvoraf lånoptag udgjorde 232.820 mio. kr.

80. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret Økonomistyrelsen samt Statsgældsforvaltningen og Den Sociale Pensionsfond, der alle er omfattet af § 9-aftaler om intern revision. Der blev på Finansministeriets område derudover gennemført i alt 6 revisioner.

81. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionen gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

82. I tabel 8 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 8. Revisionen for 2004 på Finansministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	4					0
Afsluttende revision	3					1
Revision i årets løb	2	1	1			
Lønrevision	2		2			
It-revision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	3	2	1			
I alt	16	3	6	0	0	1

83. Det fremgår af tabel 8, at 3 områder blev bedømt som meget tilfredsstillende, mens 6 blev bedømt som tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til 1 bemærkning, som var så væsentlig, at den omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Finansministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

84. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision i årets løb ved departementet
- revision af Statsgældsforvaltningen og Den Sociale Pensionsfond
- revision af Økonomistyrelsen
- afsluttende revision af Økonomistyrelsen (intern revision).

85. *Revisionen i årets løb ved departementet* viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede meget tilfredsstillende og opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabsrigtighed. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godken-

delse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen konstaterede hensigtsmæssige procedurer for udarbejdelse og ajourføring af regnskabsinstruks, regnskabsmæssig registrering samt aflæggelse af regnskab. Rigsrevisionen lagde ved vurderingen særlig vægt på, at kontrol- og godkendelsesprocedurerne i relation til departementets eget virksomhedsregnskab såvel som godkendelsen af Finansministeriets samlede regnskab var meget velfungerende.

86. Rigsrevisionen har revideret *Statsgældsforvaltningen og Den Sociale Pensionsfond*, som er omfattet af § 9-aftaler om *intern revision*.

Rigsrevisionen har udført løbende revision, revision af de afsluttende årsregnskaber samt bevillingskontrol. Rigsrevisionens løbende revision har omfattet gennemgang af Statsgældsforvaltningens og Den Sociale Pensionsfonds aflagte månedsregnskaber.

Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af Statsgældsforvaltningens og Den Sociale Pensionsfonds regnskaber på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og revisionsrapporter.

På baggrund af Rigsrevisionens revision samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Statsgældsforvaltningens og Den Sociale Pensionsfonds regnskabsaflæggelse var meget tilfredsstillende, og at regnskaberne var rigtige.

Rigsrevisionen er enig med den interne revision i, at disse regnskabsteknisk komplekse områder, der administreres ved hjælp af specialudviklede it-systemer, havde en klar ansvars- og arbejdsdeling, en hensigtsmæssig funktionsadskillelse samt gode forretningsgangsbeskrivelser. Det er Rigsrevisionens vurdering, at disse elementer medvirker til en rigtig regnskabsaflæggelse.

87. Rigsrevisionen har revideret *Økonomistyrelsen*, som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har udført løbende revision, revision af Økonomistyrelsens afsluttende årsregnskab samt bevillingskontrol. Rigsrevisionens løbende revision har omfattet gennemgang af Økonomistyrelsens forvaltning af udgifter og indtægter i relation til SLS og Navision Stat.

Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af Økonomistyrelsens regnskab på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og årsberetning.

På baggrund af Rigsrevisionens løbende revision og revisionen af det afsluttende årsregnskab samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Økonomistyrelsens regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende. Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskabet samlet set var rigtigt, og at de dispositioner, der var omfattet af regnskabsaflæggelsen, var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

88. Ved *den afsluttende revision* konstaterede Økonomistyrelsens Interne Revision en række mangler ved afstemningerne på de områder, som Økonomistyrelsen forvalter for Finansministeriets de-

partement og andre ministerier. Der forelå ikke klare forretningsgangsbeskrivelser for, hvilke konti der skulle afstemmes, hvornår afstemningerne skulle foretages, hvorledes afstemningen skulle dokumenteres, samt hvorledes det blev sikret, at eventuelle konstaterede fejl blev rettet. Den interne revision kunne således konstatere, at lidt over halvdelen af forvaltningsområdets konti ikke var afstemt, før regnskabet blev lukket.

Rigsrevisionen har over for Økonomistyrelsen tilsluttet sig den interne revisions kritik af, at ikke alle relevante regnskabsposter var periodiseret, samt at afstemningsprocedurerne ikke var planlagt, så alle nødvendige afstemninger forelå, før regnskabet blev lukket.

Økonomistyrelsen har oplyst, at styrelsen har udarbejdet en handlingsplan sammen med Finansministeriets Administrative Fællesskab (FAF) for at undgå tilsvarende periodiseringsfejl i 2005. FAF varetager administrative opgaver og servicefunktioner på tværs af Finansministeriet. Internt har Økonomistyrelsen taget initiativ til at få beskrevet klare snitfalder og forretningsgange mellem de opgaveansvarlige kontorer og Økonomistyrelsens regnskabsenhed. Initiativet omfatter også afstemningsprocedurer og ansvar herfor.

Rigsrevisionen finder Økonomistyrelsens initiativer hensigtsmæssige, idet de kan bidrage til en mere dokumenteret og sikker regnskabsaflæggelse.

E. § 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet

89. Økonomi- og Erhvervsministeriet bestod i 2004 af i alt 12 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Forbrugerstyrelsen, Sikkerhedsstyrelsen, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Danmarks Statistik og Søfartsstyrelsen. Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

Økonomi- og Erhvervsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 9.

Tabel 9. Økonomi- og Erhvervsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	1.129
Øvrige driftsudgifter.....	1.335
Tilskud.....	4.670
Overførsler til/fra kommuner	1.064
Bruttoudgifter i alt.....	8.198
Bruttoindtægter	13.363

90. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision for alle virksomheder. Der blev på ministerområdet derudover gennemført i alt 19 revisioner.

91. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

92. I tabel 10 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 10. Revisionen for 2004 på Økonomi- og Erhvervsministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	12					0
Afsluttende revision	12					1
Revision i årets løb	3		2	1		
Lønrevision	5		5			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	8		4	4		
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1			1		
Revision af kommunal afregning	1		1			
I alt	43	0	13	6	0	1

93. Det fremgår af tabel 10, at 13 områder ved revisionen blev bedømt som tilfredsstillende, mens 6 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til 1 bemærkning, som var så væsentlig, at den omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Økonomi- og Erhvervsministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at tilskudsforvaltningen i Erhvervs- og Byggestyrelsen, som repræsenterer en væsentlig del af ministeriets udgiftsområde, er vurderet som tilfredsstillende. Rigsrevisionen har konstateret fejl i regnskabet for Søfartsstyrelsen. Da Søfartsstyrelsens regnskab repræsenterer en mindre del af ministerområdets udgifter og indtægter, ændrer fejlene ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

94. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- afsluttende revision af Danmarks Statistik
- revision i årets løb ved Søfartsstyrelsen
- it-revision ved Konkurrencestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Forbrugerstyrelsen og Sikkerhedsstyrelsen
- tilskudsrevision ved Erhvervs- og Byggestyrelsen
- undersøgelse af administration og revision af samt kontrol med tilskud fra Den Europæiske Socialfond
- Energitilsynets register over varmeforsyningsvirksomheder.

95. *Den afsluttende revision af Danmarks Statistik* viste, at regnskabet indeholdt en del ældre poster, der enten var ved at blive undersøgt eller burde være udlignet. Dette indebar en risiko for, at aktiver og passiver ikke var opgjort korrekt og dermed risiko for, at regnskabet ikke er rigtigt.

Rigsrevisionen finder det positivt, at Danmarks Statistik i forbindelse med regnskabsgodkendelsen gjorde opmærksom på problemerne, og at ledelsen har iværksat en række initiativer for at løse problemerne og sikre, at de ikke opstår igen.

Rigsrevisionen finder, at de afstemningsmæssige problemer, der blev identificeret allerede i forbindelse med den afsluttende revision af regnskabet for 2003, burde have været løst inden udgangen af 2004. De afstemningsmæssige problemer blev omtalt i statsrevisorernes beretning nr. 15/03 om revisionen af statsregnskabet for 2003, pkt. 119.

Ministeriet har oplyst, at de sidste poster vil falde på plads ved indbetalinger fra afdragsordninger, hvor sidste afdrag er aftalt til december 2005.

96. *Revisionen i årets løb ved Søfartsstyrelsen* omfattede selve styrelsen, regionskontoret i Nuuk og Skagen Skipperskole. Revisionen viste, at dispositionerne generelt var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte. Derimod fandt Rigsrevisionen, at de undersøgte forretningsgange og interne kontroller ved selve styrelsen samlet set ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabet rigtighed.

Manglerne i forretningsgangene og de interne kontroller vedrørte navnlig områderne regnskabsmæssig registrering samt aflæggelse af regnskab. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at styrelsens afstemningsprocedurer og efterlevelsen heraf ikke var tilfredsstillende, idet der var statuskonti, der enten ikke blev afstemt løbende eller indeholdt væsentlige poster, som ikke kunne forklares. De manglende afstemninger medførte, at der var fejl i regnskabet. Eksempelvis var der fejl på kontoen for udenlandsk valuta på 0,1 mio. kr., fejl på kontoen for huslejedeposita på 0,7 mio. kr. og fejl på kontoen for årsafslutningsdifferencer. Sidstnævnte konto indeholdt debet- og kreditposter på 3,6 mio. kr., der ikke kunne forklares. Endvidere var saldoen på kontoen for mellemværendet med de maritime uddannelsesinstitutioner på 8,8 mio. kr. under udredning.

Fejlene vedrørte primært poster fra før 2003. Rigsrevisionen omtalte senest manglerne vedrørende Søfartsstyrelsens afstemninger i statsrevisorernes beretning nr. 15/03 om revisionen af statsregnskabet for 2003, pkt. 120.

Revisionen viste også, at styrelsen ikke foretog afstemning mellem Navision Stat og SKS på regnskabskontoniveau. Det var Rigsrevisionens vurdering, at bedre forretningsgange i forbindelse med regnskabsaflæggelsen ville have medført, at ledelsen var blevet opmærksom på de manglende afstemninger på et tidligere tidspunkt.

Det var dog Rigsrevisionens vurdering, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontrolprocedurer ved styrelsen var blevet forbedret i forhold til tidligere, og at de på flere områder end tidligere levede op til krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning.

Ministeriet har oplyst, at styrelsen nu – i samarbejde med Koncernøkonomi – foretager løbende afstemning af samtlige statuskonti. Hovedparten af ministerområdets økonomiforvaltning er samlet i Koncernøkonomi. Afstemningerne gennemgås efterfølgende af Søfartsstyrelsen med henblik

på afklaring af eventuelle ældre åbentstående poster. Arbejdsdelingen er fastlagt i et tillæg til serviceaftalen mellem Søfartsstyrelsen og Koncernøkonomi. Endvidere har ministeriet oplyst, at fejlene på kontoen for udenlandsk valuta og kontoen for huslejedeposita er rettet, at kontoen for årsafslutningsdifferencer forventes udlignet senere, og at mellemværendet med de maritime uddannelsesinstitutioner på 8,8 mio. kr. vil blive udlignet inden udgangen af året. Ministeriet har desuden oplyst, at Søfartsstyrelsen ved den kvartalsvise godkendelse af regnskabet foretager afstemninger mellem Navision Stat og SKS ved hjælp af en afstemningsrapport.

97. *It-revisionen ved Konkurrencestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Sikkerhedsstyrelsen samt Forbrugerstyrelsen*, der er overført til Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set ikke var helt tilfredsstillende. Den udførte revision gav anledning til omtale af forhold, som burde rettes, fordi de kan påvirke opgavevaretagelsen.

Rigsrevisionen konstaterede bl.a., at styrelserne ikke havde ajourførte it-strategier og risikovurderinger samt ledelsesgodkendte og ajourførte it-sikkerhedspolitikker. Herudover havde alle brugere administratorrettigheder til deres pc (arbejdsplads, bærbar og/eller hjemmearbejdsplads), ligesom mange medarbejdere havde generelle administratorrettigheder til hele eller væsentlige dele af den enkelte styrelses it-miljø. I Erhvervs- og Selskabsstyrelsen var der tillige mange med adgang til lokalnettet uden om firewall'en.

Manglerne medfører risiko for, at systemerne ikke kan understøtte opgavevaretagelsen, fx fordi systemerne i kortere eller længere tid ikke er tilgængelige bl.a. som følge af angreb fra virus- eller andre destruktive programmer. Endvidere kan fortroligheden af data blive kompromitteret, fx ved at fortrolige dokumenter utilsigtet distribueres via e-mail.

Ministeriet har oplyst, at de er enige i, at it-sikkerheden samlet set ikke var optimal, og at der er iværksat aktiviteter, der sikrer, at Rigsrevisionens anbefalinger bliver fulgt. Ministeriet har endvidere oplyst, at en begrænsning af lokaladministratoradgangen vil ødelægge funktionaliteten af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens ESDH-system, og at styrelsen derfor arbejder på en alternativ løsning.

Rigsrevisionen finder initiativerne tilfredsstillende.

98. *Tilskudsrevisionen ved Erhvervs- og Byggestyrelsen* omfattede § 8.31.02.40.53 (Tilskud til Ædelmetalkontrollen), § 8.33.01.68.53 (Tilskud til Erhvervsservice) og § 8.37.02.10.54 (Tilskud til Center for Tilgængelighed). Revisionen viste, at regnskabsaflæggelsen for tilskudsordningerne var rigtig, og at de dispositioner, der var omfattet af regnskabsaflæggelsen var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen vurderede, at tilskudsforvaltningen på de undersøgte områder samlet set var tilfredsstillende. Revisionen viste imidlertid, at styrelsens revisionsinstrukser ikke var blevet sendt til høring i revisororganisationerne og Rigsrevisionen.

99. Rigsrevisionen har *undersøgt administration og revision af samt kontrol med tilskud fra Den Europæiske Socialfond i Danmark*.

Rigsrevisionens undersøgelse omfattede Erhvervs- og Byggestyrelsens projektadministration for de centrale midler og de lokale projektadministrationer i Fyns Amt, Storstrøms Amt samt Københavns og Frederiksberg Kommuner. Rigsrevisionen har gennemgået sagsakterne for ca. 45 pro-

jekter. Rigsrevisionen aflagde sammen med repræsentanter for projektadministrationerne besøg ved 12 af disse projekter for at vurdere samarbejdet mellem styrelsen og projektadministrationerne om tilrettelæggelsen og gennemførelsen af projekterne.

Rigsrevisionen har gennemgået controllers kontrolplaner og rapportering til Europa-Kommissionen om den udførte kontrol og revision og herunder undersøgt, om controller har fulgt op på konstaterede uregelmæssigheder og har rapporteret rettidigt til Europa-Kommissionen herom. Rigsrevisionen har interviewet styrelsens controller og det revisionsfirma, der er ansat til at revidere projekterne, og har deltaget i nogle af deres projektbesøg.

Undersøgelsen viste, at brugen af tilskudsadministrationssystemet OPUS til både administration og kontrol af aktiviteterne under Den Europæiske Socialfond giver stor ensartethed og gennemsigtighed i forvaltningen. OPUS er et internetbaseret it-system, som anvendes af både projektholder og de fondsadministrerende myndigheder til dokumentation og registrering af samtlige transaktioner ved samtlige projekter.

Undersøgelsen viste også, at en række af de fejl, der gav anledning til revisorforbehold, er af enkeltstående karakter og økonomisk uvæsentlige. Rigsrevisionen vurderer på baggrund af resultaterne af revisors kontrol, at denne i høj grad sikrer, at tilskudsbetingelserne overholdes.

Undersøgelsen har tillige vist, at en række af fejlene kan tilskrives, at løn og deltagerunderhold, der udgør medfinansieringen, er sammensat af forskellige ”løn dele”, som er vanskelige at beregne. Hertil kommer omfattende dokumentationskrav for beregningerne. Styrelsen forventer, at fejlmængden reduceres, når en ny vejledning har vist sin effekt. Rigsrevisionen deler styrelsens forventning og forudsætter, at styrelsen følger op på, om de iværksatte forbedringer får tilstrækkelig effekt.

Resultatet af Rigsrevisionens gennemgang er i øvrigt anvendt i statsrevisorernes beretning nr. 6/04 om administrationen af Den Europæiske Socialfond i Danmark.

Rigsrevisionens overordnede konklusion er, at det danske system for administration og revision af tilskud fra Den Europæiske Socialfond sikrer en god kontrol med tilskudsmidlerne i overensstemmelse med styrelsens bekendtgørelse og Europa-Kommissionens og Rådets forordninger herom.

100. Rigsrevisionen har på statsrevisorernes anmodning undersøgt barmarksværkernes varmepriser og afrapporteret herom i udvidet notat af 6. september 2005 til statsrevisorerne om effekten af hjælpepakkerne til barmarksværkerne. Rigsrevisionen konstaterede i forbindelse med udarbejdelsen af notatet, at *Energitilsynet*, der fra 2005 er overført til Transport- og Energiministeriet, på nogle punkter ikke efterlever varmemforsyningslovens regler om oprettelse og drift af *et register over varmemforsyningsvirksomheder*. Nedenfor gennemgås de områder, hvor Energitilsynet ikke har efterlevet loven.

Energitilsynet skal ifølge varmemforsyningsloven oprette et offentligt tilgængeligt register over de anmeldte tariffer, andre betingelser mv. Det fremgår bl.a. af lovgrundlaget, at registret skal sikre gennemsigtighed på varmemforsyningsområdet. Registret skal også danne grundlag for udarbejdelse af analyser og statistikker til brug for andre energimyndigheders arbejde og betjeningen af ministeren.

Rigsrevisionens gennemgang af barmarksværkernes varmepriser viste, at registret ikke indeholdt oplysninger fra alle varmemforsyningsvirksomheder. Energitilsynet havde ikke aktivt søgt for at holde registret opdateret ved fx at udsende rykkere for manglende indberetninger. Rigsrevisionen finder, at tilsynet bør etablere procedurer, der sikrer, at varmemforsyningsvirksomhederne

indberetter de oplysninger, som loven foreskriver. Herved sikres gennemsigtighed på området og et egnet grundlag for tilsynets andre opgaver i henhold til varmeforsyningsloven.

Energitilsynet skal endvidere ifølge loven én gang årligt offentliggøre et repræsentativt udsnit af de anmeldte oplysninger. Tilsynet har hidtil ikke efterlevet bestemmelsen i loven.

Energitilsynet skal tillige udarbejde periodiske analyser af anlæggenes indtægts- og omkostningsforhold. Rigsrevisionen konstaterede, at tilsynet ikke hidtil har udarbejdet sådanne analyser af værkernes økonomiske forhold.

Energitilsynet har oplyst, at tilsynet påtænker at anvende det elektroniske indberetningssystem GASELVA på varmeområdet i løbet af 2006. Med systemet indføres en rykkerprocedure, som sikrer, at registret holdes opdateret. GASELVA vil endvidere lette offentlighedens adgang til registrets oplysninger og udarbejdelsen af de repræsentative udsnit af de anmeldte oplysninger. Tilsynet forventer derefter at kunne efterleve loven på dette område. Tilsynet har endvidere oplyst, at der er planer om at indføre stikprøvevise vurderinger af de anmeldte tariffer.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at indførelsen af GASELVA på varmeområdet kan være en hjælp i arbejdet med at holde registret opdateret. Rigsrevisionen forventer, at Energitilsynet fremover vil leve op til dets forpligtelser i henhold til loven. Derved vil tilsynet skabe øget gennemsigtighed på området og et bedre grundlag for et mere fremadrettet og aktivt tilsyn.

Rigsrevisionen finder det betænkeligt, at Energitilsynet hidtil ikke fuldt ud har efterlevet varmeforsyningslovens bestemmelser.

F. § 9. Skatteministeriet, herunder § 34. Arbejdsmarkedsfond og § 38. Skatter og afgifter

101. Skatteministeriet bestod i 2004 af i alt 3 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Landsskatteretten og ToldSkat. ToldSkat omfattede Told- og Skattestyrelsen og 8 regionale told- og skattemyndigheder (områdekontorer) med 26 underliggende regioner (regionskontorer).

Skatteministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 11.

Tabel 11. Skatteministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 for § 9, § 34 og § 38

	§ 9	§ 34	§ 38	I alt
	----- Mio. kr. -----			
Lønudgifter	2.020			2.020
Øvrige driftsudgifter	1.578	2	1.291	2.871
Tilskud	223		26.883	27.106
Bruttoudgifter i alt.....	3.821	2	28.174	31.997
Bruttoindtægter	370	83.964	365.720	450.054

102. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret ToldSkat, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Der blev på Skatteministeriets område derudover gennemført i alt 6 revisioner.

103. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt de væsentligste resultater til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

104. I tabel 12 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 12. Revisionen for 2004 på Skatteministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	3					2
Afsluttende revision	3					0
Revision i årets løb	2		2			
Lønrevision	1		1			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	13	0	7	0	0	2

105. Det fremgår af tabel 12, at 7 områder ved revisionen blev bedømt som tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til 2 bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Skatteministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at alle øvrige områder er bedømt som tilfredsstillende, når der bortses fra bevillingskontrollen. Bevillingskontrollen har afdækket forhold, der dog ikke har en sådan karakter, at de ændrer Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

106. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- bevillingskontrol af § 34. Arbejdsmarkedsfond
- bevillingskontrol af § 38. Skatter og afgifter
- tilskudsrevision ved departementet af Danmarks bidrag til EU's egne indtægter
- revision af ToldSkat
- undersøgelse af ToldSkats it-systemer
- analyse af udbuds- og kontraktgrundlag om udvikling og drift af ToldSkats it-systemer (intern revision).

107. *Bevillingskontrollen af § 34. Arbejdsmarkedsfond* viste forskellige mangler i anmærkningerne til finanslovsforslaget for så vidt angår fondens udgifter.

Efter lov om en Arbejdsmarkedsfond bestyrer finansministeren fonden, mens de udgiftsområder, som finansieres af fonden, henhører under de pågældende ressortministre. Regnskabsansvaret for finanslovens § 34. Arbejdsmarkedsfond varetages af Skatteministeriet.

Arbejdsmarkedsfondens indtægter finansierer en lang række af de arbejdsmarkedsrelaterede udgifter, der afholdes af bevillinger under de pågældende ressortministerier, men udgifterne skal tillige indgå i en opgørelse af Arbejdsmarkedsfondens udgifter og indtægter i anmærkningerne til finanslovsforslaget for § 34. Arbejdsmarkedsfond.

Rigsrevisionen konstaterede, at udgifterne i finanslovsforslagets anmærkninger til § 34 ikke fuldt ud stemte overens med udgifterne under de pågældende ressortministerier, samt at en bevilning på 753 mio. kr. til førtidspension ikke var medtaget som udgift i anmærkningerne til § 34. Endvidere fremgik det ikke af anmærkningerne til § 34, under hvilken finanslovkonto udgiften på 140 mio. kr. til voksenerhvervsuddannelse (VEUD) skulle afholdes.

Finansministeriet har på grundlag af de senest kendte tal fra finansloven for finansåret 2002 skønnet udgifterne til VEUD til 140 mio. kr., idet det ikke har været muligt at opgøre, hvor stor en andel af bevillingen til erhvervsuddannelser der vedrører udgiften til VEUD.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at fondens udgifter ikke er opgjort korrekt, og at udgifterne til VEUD ikke kan opgøres på et mere sikkert grundlag, og at der dermed ikke foreligger sikre oplysninger om størrelsen af de udgifter, der skal dækkes af indtægterne fra Arbejdsmarkedsfondens.

Finansministeriet vil undersøge, om der kan etableres et statistikgrundlag, så andelen af udgifterne til VEUD under bevillingen til erhvervsuddannelser kan opgøres mere sikkert. Desuden vil Finansministeriet foranledige, at den pågældende udgift til førtidspension indgår i Arbejdsmarkedsfondens udgifter i finanslovsforslaget for 2006.

108. *Bevillingskontrollen af § 34. Arbejdsmarkedsfond* viste forskellige mangler i anmærkningerne til finanslovsforslaget for så vidt angår fondens indtægter.

Fondens indtægter kommer dels fra arbejdsmarkedsbidraget, der er på 8 % af bidragsgrundlaget, dels fra indbetalte medlemsbidrag fra arbejdsløshedskasserne mv. Herudover overfører staten årligt et beløb "Tilbageføring af grønne afgifter" til fonden. Dette beløb reguleres hvert år efter regler fastsat i lov om en arbejdsmarkedsfond, og beregningen skal optages i anmærkningerne til finanslovsforslaget for § 34.

Rigsrevisionen konstaterede, at kun beregningsforudsætningerne, men ikke selve beregningen af størrelsen af beløbet "Tilbageføring af grønne afgifter", fremgik af anmærkningerne til § 34.

Finansministeriet vil foranledige, at beregningen fremgår af anmærkningerne til finanslovsforslaget for 2006.

109. *Bevillingskontrollen af § 34. Arbejdsmarkedsfond* viste, at der er underskud i fonden. Indtil der er overskud i fonden, dækker staten underskuddet, men første gang der er overskud i fonden, skal arbejdsmarkedsbidraget på 8 % sættes ned efter regler fastsat i lov om en Arbejdsmarkedsfond.

Herefter vil der hvert år skulle ske en regulering af arbejdsmarkedsbidraget i opad- eller nedadgående retning. Behovet for regulering af bidragssatsen skal ifølge loven optages i finanslovsforslagets anmærkninger til § 34. Arbejdsmarkedsfond.

De tidligere nævnte fejl i opgørelsen af fondens udgifter for 2004 har alene haft betydning for underskuddets størrelse og ikke for, om fonden har haft underskud eller overskud. Rigsrevisionen finder det imidlertid uheldigt, at opgørelsen i anmærkningerne til § 34 ikke er korrekt. Opgørelsen har bl.a. betydning for, hvorvidt der skal ske regulering af arbejdsmarkedsbidragets sats.

Finansministeriet beklager, at fondens udgifter ikke har været opgjort korrekt.

110. *Bevillingskontrollen af § 38. Skatter og afgifter* viste en samlet merindtægt på 23.170 mio. kr. Merindtægten udgjorde forskellen mellem budgetterede indtægter på 342.550 mio. kr. og faktiske indtægter på 365.720 mio. kr.

Merindtægten kom hovedsageligt fra hovedkontiene for indkomstskat af selskaber, kulbrinte-skat, pensionsafkastskat, tinglysningsafgift mv. og registreringsafgift. Den samlede merindtægt på disse hovedkonti udgør 22.484 mio. kr., hvilket svarer til 97 % af den samlede merindtægt fra skatter og afgifter.

Hovedparten af den samlede merindtægt både beløbsmæssigt og procentuelt findes på hovedkontiene for indkomstskat af selskaber og pensionsafkastskat, hvor merindtægten udgør henholdsvis 7.154 mio. kr. og 10.514 mio. kr. eller henholdsvis 32,6 % og 81,5 %. Tilsammen udgør merindtægterne på disse konti 76,3 % af den samlede merindtægt fra skatter og afgifter.

Ifølge Skatteministeriets regnskabsmæssige forklaringer skyldes merindtægten på indkomstskat af selskaber på 7.154 mio. kr. hovedsageligt en undervurdering af indtægterne fra foreløbig skat med 10.301 mio. kr. og en overvurdering af indtægterne fra restskatter (opgjort med fradrag af udgifter til overskydende skat) med 3.188 mio. kr.

Af den samlede merindtægt på pensionsafkastskat på 10.514 mio. kr. skyldes ca. 9.686 mio. kr. bl.a. en undervurdering af afkastet på obligationer og aktier, mens de resterende ca. 828 mio. kr. først og fremmest skyldes en undervurdering af de skattepligtige institutioners afregning af forskellen mellem foreløbig og endelig skat.

Skatteministeriet skal ved løbende budgetkontrol overvåge, hvordan udviklingen i skatter og afgifter forløber gennem finansåret. På tillægsbevillingsloven skal der imidlertid ikke ske regulering som følge af ændrede skøn over udviklingen i indtægter fra skatter og afgifter. Merindtægterne udgør derfor altovervejende forskellen mellem Skatteministeriets budgetskøn ved udarbejdelse af forslag til finanslov før finansårets begyndelse og de faktiske indtægter i finansåret.

Rigsrevisionen fandt, at merindtægterne var så store, at Skatteministeriet nærmere burde undersøge, om det er muligt at forbedre grundlag og metode for budgetteringen.

Behovet for at forbedre budgetteringen fremgår også af, at Skatteministeriet ved den løbende budgetkontrol i december 2004 – umiddelbart før finansåret udløb – undervurderede indtægterne fra indkomstskat fra selskaber med 6,3 mia. kr. og indtægterne fra pensionsafkastskat med 5,4 mia. kr.

Skatteministeriet har sammen med Finansministeriet gennemgået budgetteringsprocedurerne med henblik på at få en mere præcis budgettering.

Skatteministeriet søger løbende at forbedre budgetteringsmetoderne, men der er grundlæggende en betydelig usikkerhed om det enkelte års provenu fra selskabsskatten og pensionsafkastskatten, da disse udviser større udsving og konjunkturfølsomhed end provenuerne på de fleste øvrige § 38-konti.

For så vidt angår selskabsskatten forventes forbedringer af statistikgrundlaget at give en vis, men beskedent reduktion af usikkerheden forbundet med budgetteringen.

Selskabernes restskattetillæg og godtgørelse for overskydende skat blev i 2004 knyttet til markedsrenten, hvor rentesatsen tidligere var fastsat i selskabsskatteoven. Ændringen vanskeliggør budgetteringen, indtil der er indsamlet en vis erfaring i forhold til nye indbetalingsmønstre for selskabernes acontoskat. Ministeriet forventer, at der på sigt vil være en tættere forbindelse mellem selskabernes indbetalte acontoskat og deres endelige skat, hvilket i sig selv vil give en vis reduktion af usikkerheden forbundet med budgetteringen.

For så vidt angår pensionsafkastskattens provenu afspejler dette rente- og kursudviklingen igennem året, idet grundlaget opgøres efter lagerprincippet, dvs. inkl. ikke-realiserede kapitalgevinster og kapitaltab. Denne beskatningsmetode har en række fordele, men medfører samtidig væsentligt større udsving i det enkelte års skatteprovenu, ligesom pensionssektorens stigende anvendelse af finansielle instrumenter og den voksende pensionsformue medvirker til, at selv forholdsvis beskudne udsving i rente og aktiekurser kan medføre ganske betydelige udsving i det enkelte års provenu fra pensionsafkastskatten.

Budgetteringsmetoderne søges i øjeblikket forbedret ved i højere grad at indarbejde de skattepligtiges anvendelse af finansielle instrumenter. Forbedringen vil i sig selv give mere præcise skøn over, hvad pensionsafkastet og dermed skatten vil blive ved forskellige forudsætninger om udviklingen i renteniveauet og udviklingen i aktiekurserne mv.

Skatteministeriet vil i samarbejde med Finansministeriet overveje, om der herudover skal indføres løbende overvågning af de pensionsafkastskattepligtige, herunder systematisk overvågning af halvårs- og kvartalsregnskaber fra udvalgte store skattepligtige.

Rigsrevisionen er opmærksom på, at indtægterne er vanskelige at budgettere, og finder det positivt, at Skatteministeriet har taget initiativ til at forbedre grundlaget og metoden for budgetteringen.

111. Rigsrevisionen har gennemført en *tilskudsrevision ved departementet af Danmarks bidrag til EU's egne indtægter*, som omfatter told- og landbrugsafgifter samt bidrag opgjort på grundlag af momsgrundlaget og bidrag opgjort på grundlag af bruttonationalindkomsten (BNI).

Formålet med revisionen var at vurdere, om Skatteministeriets departement havde opgjort og afregnet bidragene i overensstemmelse med reglerne i Rådets forordning herom, samt om afregningerne var registreret korrekt i departementets regnskab.

Skatteministeriet opgør og afregner bidraget vedrørende told- og landbrugsudgifter på grundlag af opkrævede told- og landbrugsafgifter.

Skatteministeriet sender en opgørelse af det harmoniserede momsgrundlag til Europa-Kommissionen, der beregner størrelsen af Danmarks bidrag opgjort på grundlag af momsgrundlaget, og Danmarks Statistik sender opgørelse af BNI til Europa-Kommissionen, der ligeledes beregner Danmarks bidrag opgjort på grundlag af BNI. Europa-Kommissionen opkræver herefter bidragene hos Skatteministeriet. Efter at have foretaget en kontrolgennemgang af Europa-Kommissionens opkrævning afregner Skatteministeriet bidragene vedrørende momsgrundlaget og BNI.

Revisionen omfattede en gennemgang af departementets forretningsgange og interne kontroller.

Som led i vurderingen af departementets forretningsgange og interne kontroller kontrollerede Rigsrevisionen stikprøvevis, at regnskabsbilagene var forsynet med de foreskrevne attestationer og godkendt af de dertil bemyndigede personer.

Revisionen omfattede tillige det harmoniserede momsgrundlag, der skulle anvendes ved opgørelse af bidraget til EU for 2003.

På grundlag af revisionen er det Rigsrevisionens vurdering, at departementets forretningsgange og interne kontroller var tilfredsstillende og dermed medvirkede til at sikre, at departementets opgørelser og afregninger af Danmarks bidrag til EU's egne indtægter var i overensstemmelse med reglerne, og at afregningerne registreredes korrekt i departementets regnskab. Det er endvidere Rigsrevisionens vurdering, at bidragene var opgjort og afregnet i overensstemmelse med reglerne, samt at bidragene var korrekt registreret i departementets regnskab.

112. Rigsrevisionen har revideret *ToldSkat*, som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har udført løbende revision, revision af ToldSkats afsluttende årsregnskab samt bevillingskontrol. Rigsrevisionens løbende revision har omfattet lønrevision og en undersøgelse af ToldSkats it-systemer.

Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin revision af ToldSkats regnskab på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og årsberetning.

På baggrund af Rigsrevisionens revision samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at ToldSkats regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende, og at regnskabet samlet set var rigtigt.

113. Rigsrevisionen har i 2004 som særligt fokusområde undersøgt *ToldSkats it-systemer*, jf. rigsrevisors udvidede notat af 8. juni 2004 til statsrevisorerne om ToldSkats it-systemer.

Notatet beskriver ToldSkats it-systemer, herunder ToldSkats it-udgifter, ToldSkats arbejde med at udvikle systemerne og bringe it-opgaverne i udbud samt ToldSkats plan for modernisering og udbud af it-opgaverne.

Rigsrevisionen har i notatet sammenholdt ToldSkats plan for systemmoderniseringen med Rigsrevisionens overordnede anbefalinger for gennemførelse af statslige it-projekter i statsrevisorerens beretning nr. 9/99 om gennemførelse af statslige edb-projekter. Rigsrevisionen konkluderer, at der i ToldSkats plan ikke findes elementer, der strider mod Rigsrevisionens anbefalinger. Rigsrevisionen finder det endvidere positivt, at ToldSkats planer tager højde for en stærk ledelsesforankring og tilpasning af ToldSkats organisation til projektet, samt at ToldSkat har valgt en løsning, hvor det samlede projekt er opdelt i faser og delprojekter.

114. Ved revisionen af ToldSkat bemærkede Rigsrevisionen, at den interne revision i ToldSkat havde gennemført en analyse af *udbuds- og kontraktgrundlag om udvikling og drift af ToldSkats it-systemer*. Analysen omfattede udbuds- og kontraktgrundlaget mellem ToldSkat og et privat firma om it-systemerne SAP 38, SAP 9, TiRe/LISY, 3S og LetLøn. Formålet med analysen var at tilvejebringe klarhed og overblik over udbuds- og kontraktgrundlaget.

Analysen viste, at der ikke fandtes en samlet fyldestgørende fortegnelse over ToldSkats kontrakter med firmaet. Der fandtes heller ikke en samlet fortegnelse over, hvilke opgaver der havde været i udbud, og kontrakt- og udbudsmaterialet var ikke samlet i én organisatorisk enhed.

Den interne revision konkluderede, at ToldSkat manglede overblik over udbuds- og kontraktmaterialet, at kontrakterne ikke var umiddelbart tilgængelige, og at det derfor ikke var muligt at gennemføre en revision af kontraktgrundlaget.

Videre konkluderede den interne revision, at det manglende overblik og den manglende tilgængelighed havde den konsekvens, at ToldSkats styring og administration af it-systemerne var blevet væsentligt vanskeligere.

Den interne revision konstaterede endvidere, at kontraktporteføljen tilsyneladende havde en meget kompleks struktur. ToldSkat burde derfor overveje at gennemføre en renovering af porteføljen ved gensidig aftale med firmaet for at forenkle administrationen af kontraktgrundlaget.

Rigsrevisionen var enig i den interne revisions konklusioner.

ToldSkat har efterfølgende iværksat en samling af kontraktmaterialet samt påbegyndt en digitaliseret, overordnet registrering og opbevaring af materialet. Desuden overvejer ToldSkat, hvorledes et nyt aftalekompleks med firmaet skal udformes og indpasses i den påbegyndte systemmodernisering af ToldSkat.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ToldSkat har taget initiativ til at samle kontraktmaterialet og gøre det lettere tilgængeligt og mere overskueligt. Efter Rigsrevisionens opfattelse vil et mere overskueligt og lettere tilgængeligt kontraktmateriale forbedre grundlaget for styring af ToldSkats udgifter til drift og udvikling af it-systemerne og tillige forbedre grundlaget for indgåelse af nye kontrakter om systemerne.

G. § 11. Justitsministeriet

115. Justitsministeriet bestod i 2004 af i alt 9 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Civilretsdirektoratet, Sekretariatet for Retsinformation, Erstatningsnævnet, Retslægerådet, Datatilsynet, Rigspolitechefen, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Domstolsstyrelsen.

Justitsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 13.

Tabel 13. Justitsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	8.131
Øvrige driftsudgifter.....	2.997
Tilskud.....	788
Bygge- og anlægsudgifter.....	295
Bruttoudgifter i alt.....	12.211
Bruttoindtægter	3.287

116. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret Rigspolitechefen, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Der blev på ministerområdet derudover gennemført 12 revisioner.

117. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt de væsentligste resultater til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

118. I tabel 14 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 14. Revisionen for 2004 på Justitsministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	---- Antal ----					
Bevillingskontrol	9					0
Afsluttende revision	9					1
Revision i årets løb	5	3	2			
Lønrevision	2		2			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	2		2			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	31	3	10	0	0	1

119. Det fremgår af tabel 14, at 3 områder blev bedømt som meget tilfredsstillende, mens 10 blev bedømt som tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav alene anledning til 1 bemærkning, som var så væsentlig, at den omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Justitsministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

120. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision i årets løb ved departementet og ved Erstatningsnævnet
- revision af Rigspolitechefen
- statistiske stikprøverevisjoner af Rigspolitechefens regnskab
- afsluttende revision af Direktoratet for Kriminalforsorgen
- revision i årets løb ved Domstolsstyrelsen.

121. *Revisionen i årets løb ved departementet og ved Erstatningsnævnet* viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller i departementet fungerede meget tilfredsstillende.

Rigsrevisionens vurdering var begrundet i, at regnskabsinstruksens udformning medvirkede til, at forretningsgange og interne kontroller fuldt ud opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning, og således medvirkede til at sikre regnskabets rigtighed. Vurderingen er særligt baseret på områderne brugeradministration af Navision Stat, regnskabsmæssig registrering og aflæggelse af regnskab. Gennemgangen af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

122. Rigsrevisionen har revideret *Rigspolitichefen*, herunder de 56 politikredse, som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har gennemgået årsrapporten med hovedvægt på målrapportering og regnskabs statuskonti. Videre har Rigsrevisionen udført bevillingskontrol, revision i årets løb ved Rigspolitichefen, revisionsbesøg ved Politimesterembedet i Nuuk og Politidistriktet i Ilulissat, afsluttende revision af Rigspolitichefens regnskab og 2 statistiske stikprøverevisjoner, jf. nedenfor.

Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin revision af Rigspolitichefens regnskab på den interne revisions arbejde.

Rigsrevisionens løbende tilsyn med den interne revisions dokumentation har omfattet gennemgang af arbejdsrapporter og revisionsrapporter.

På baggrund af Rigsrevisionens revision af regnskabet samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Rigspolitichefens regnskabsaf-læggelse var tilfredsstillende, og at regnskabet samlet set var rigtigt.

123. Rigsrevisionen har ud over de nævnte revisioner gennemført 2 *statistiske stikprøverevisjoner af Rigspolitichefens regnskab*. Den ene stikprøve omfattede driftsudgifter og driftsindtægter ekskl. løn, mens den anden stikprøve omfattede lønudgifterne.

Stikprøven vedrørende driftsudgifter og driftsindtægter blev udført i et samarbejde mellem den interne revision ved Rigspolitichefen og Rigsrevisionen. Rigsrevisionen udtog og evaluerede stikprøven, mens den interne revision forestod gennemgangen af bilagene. Stikprøven omfattede 149 bilag. Revisionen viste, at der var mindre beløbsmæssige fejl i 7 bilag.

Stikprøven af lønudgifterne omfattede standardkonto 11. Løn, som er anvist over SLS. Stikprøven omfattede 149 medarbejderlønninger. Der blev ikke konstateret beløbsmæssige fejl i medarbejderlønningerne.

Det samlede resultat af stikprøverne understøtter Rigsrevisionens øvrige vurdering af, at oplysningerne om driftsudgifter, driftsindtægter og lønudgifter i Rigspolitichefens regnskab var rigtige.

124. Ved den afsluttende revision konstaterede Rigsrevisionen ikke væsentlige fejl og mangler i *Direktoratet for Kriminalforsorgens* regnskab. Revisionen viste imidlertid, at ledelsen i direktoratet ikke i tilstrækkelig grad havde sikret, at der var foretaget basale regnskabsmæssige afstemninger, inden regnskabet for 2004 blev godkendt. Samme situation gjorde sig gældende vedrørende regnskabet for 2003. De manglende afstemninger indebar en risiko for, at aktiver og passiver ikke var opgjort korrekt.

Direktoratet oplyste i juli 2005, at det har indskærpet over for de underliggende institutioner, at de fremover skal sikre sig, at de månedlige afstemninger er påtegnet som dokumentation for, at de er kontrolleret og indgår i ledelsesrapporteringen, samt at der ikke henstår beløb på en beholdningskonto i mere end 2 måneder, uden der er taget stilling til, hvornår og hvordan udligning skal finde sted. Endvidere skal institutionerne ved den månedlige godkendelse af regnskaberne anføre, hvis enkelte statuskonti ikke har kunnet afstemmes.

Direktoratet oplyste endvidere, at institutionerne i forbindelse med årsafslutningen for 2005 skal aflevere afstemningen af samtlige beholdningskonti.

Rigsrevisionen finder initiativet tilfredsstillende.

125. *Revisionen i årets løb ved Domstolsstyrelsen* omfattede revision af 16 retter. Det er Rigsrevisionens samlede vurdering, at regnskabsaflæggelsen var rigtig. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede meget tilfredsstillende.

Rigsrevisionens vurdering begrundes i, at regnskabsinstruksens udformning var hensigtsmæssig, hvilket medvirkede til, at forretningsgange og interne kontroller opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning, og medvirkede således til at sikre regnskabets rigtighed.

Vurderingen er endvidere baseret på, at de gennemgåede forretningsgange på områderne forvaltning af udgifter, forvaltning af indtægter, betalingsforretninger og regnskabsmæssig registrering fungerede meget tilfredsstillende. Gennemgangen af bilag viste, at beløb, kontering, attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

H. § 12. Forsvarsministeriet

126. Forsvarsministeriet bestod i 2004 af i alt 12 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet, Forsvarets Bygningstjeneste, Farvandsvæsenet og Redningsberedskabet. Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

Forsvarsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 15.

Tabel 15. Forsvarsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	9.942
Øvrige driftsudgifter.....	8.856
Tilskud.....	382
Bygge- og anlægsudgifter.....	1.591
Bruttoudgifter i alt.....	20.771
Bruttoindtægter	1.235

127. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet, Forsvarets Bygningstjeneste og Farvandsvæsenet, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Der blev på ministerområdet derudover gennemført i alt 7 revisioner.

128. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

129. I tabel 16 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 16. Revisionen for 2004 på Forsvarsministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	12					0
Afsluttende revision	8					0
Revision i årets løb	5		5			
It-revision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	4		4			
I alt	31	0	11	0	0	0

130. Det fremgår af tabel 16, at 11 områder blev bedømt som tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

131. Rigsrevisionen har ud over de nævnte revisioner gennemført *statistisk stikprøverevision* på Forsvarsministeriets område af alle lønninger på standardkonto 11. Løn, som er anvist over SLS. Stikprøven omfattede årsløn til 87 medarbejdere og dækkede 32 regnskabspligtige myndigheder i forsvaret. Ved revisionen blev udbetalingerne af fast løn eller variabel ydelse i 2004 sammenholdt med den underliggende dokumentation for lønmæssig indplacering, udbetaling af variable ydelser mv. Der blev ikke konstateret beløbsmæssige fejl i medarbejderlønningerne.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Forsvarsministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

132. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision i årets løb ved departementet
- revision af Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet, Forsvarets Bygningstjeneste og Farvandsvæsenet
- revision i årets løb ved Forsvarskommandoen (intern revision)
- revision i årets løb ved Hjemmeværnet (intern revision)
- lønkontroller i forsvaret (intern revision).

133. *Revisionen i årets løb ved departementet* viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede samlet set tilfredsstillende og opfyldte generelt de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabets rigtighed.

Rigsrevisionen konstaterede, at der ikke siden august 2004 var foretaget kontrol og godkendelse af månedsregnskaber, hvilket er en forudsætning for en rigtig regnskabsaflæggelse og økonomistyring. Departementet har oplyst, at der nu løbende foretages kontrol og godkendelse af månedsregnskaber.

134. Rigsrevisionen har revideret *Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet, Forsvarets Bygningstjeneste og Farvandsvæsenet*, som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har gennemgået årsrapporterne for Forsvarskommandoen, Hjemmeværnet, Forsvarets Bygningstjeneste og Farvandsvæsenet med hovedvægt på målrapportering og regnskaberne statuskonti. Rigsrevisionen har endvidere udført bevillingskontrol og aflagt revisionsbesøg ved Grønlands Kommando i Grønnedal.

For Forsvarets Bygningstjeneste har Rigsrevisionen foretaget udvidet gennemgang af årsrapporten. Den udvidede gennemgang viste, at årsrapporten var tilfredsstillende. Ved den samlede vurdering lagde Rigsrevisionen vægt på, at der mellem de opstillede mål og rapporteringen om mål og resultater var en sammenhæng fra mål- og resultatstyringen og registreringen til dokumentationen af oplysningerne i årsrapporten. Denne sammenhæng fremgik af årsrapporten.

Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin revision af Forsvarskommandoens, Hjemmeværnets, Forsvarets Bygningstjenestes og Farvandsvæsenets regnskaber på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og årsberetninger.

Rigsrevisionens gennemgang af målrapporteringen i årsrapporterne viste, at der var foretaget en kort og fokuseret rapportering af målopfyldelsen i årsrapporterne. For de mål, der ikke var eller kun delvist var opfyldt, var der foretaget hensigtsmæssige analyser af årsagen til den lave målopfyldelsesgrad.

Ved gennemgang af afstemningsmateriale for statuskonti konstaterede Rigsrevisionen, at der var differencer på debitor- og kreditoronti mellem Forsvarskommandoen og Hjemmeværnet, Forsvarets Bygningstjeneste og Farvandsvæsenet. Forsvarskommandoen oplyste, at de vil udarbejde en forretningsgang for en koncernfælles afstemning af debitorer og kreditorer.

På baggrund af Rigsrevisionens revision samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Forsvarskommandoens, Hjemmeværnets, Forsvarets Bygningstjenestes og Farvandsvæsenets regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende, og at regnskaberne samlet set var rigtige.

135. Ved *revisionen i årets løb ved Forsvarskommandoen* konstaterede Forsvarets Interne Revision, at der ved flere myndigheder i strid med de eksisterende forretningsgange ofte først skete registre-

ring af varemottagelse i DeMars efter modtagelse af leverandorfaktura. Konsekvensen af denne forsinkelse af registreringen kan være risiko for forkert periodisering, hvorfor Forsvarskommandoen burde stramme op på det nævnte forhold.

Rigsrevisionen er enig heri og finder, at Forsvarskommandoen bør sikre en rettidig registrering, så der ikke er risiko for, at regnskabsaflæggelsen bliver forkert.

136. Ved *revisionen i årets løb ved Hjemmeværnet* konstaterede Forsvarets Interne Revision en meget stor fejlprocent (80 %) i stikprøverne af lagerbeholdningerne ved Hjemmeværnets Logistisk Terminal. Det viste sig, at Hjemmeværnet i de seneste år ikke havde foretaget systematisk lageroptælling. Hjemmeværnet foretog efterfølgende en totaloptælling af sine centrale beholdninger og styrkede den løbende kontrol med de decentrale beholdninger.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Hjemmeværnet foretog en totaloptælling og styrkede den løbende kontrol.

137. Efter overgangen til it-systemet DeMars Løn bemærkede Forsvarets Interne Revision, at der fortsat skete mange fejl i *lønadministrationen*. Der var dels en række systemmæssige årsager til differencer mellem SLS og DeMars Løn, dels fejl, der skyldtes manglende lønkontroller i forsvaret.

Der udestår på det systemmæssige område fortsat en total lønafstemning for 2004. Forsvarskommandoen oplyste, at der arbejdes med programmæssige tilpasninger i DeMars vedrørende lønafstemningsmuligheder, og at Forsvarskommandoen er i færd med at udfærdige afstemningsprocedurer for løn.

Manglen på lønkontroller skyldes, at væsentlige interne lønkontroller hos en række myndigheder ikke blev udført, eller at myndigheder var bagud med kontrollerne. Samtidig ophævede Forsvarskommandoen fra primo 2004 indberetningskrav om lønkontroller i forbindelse med overflytningen af lønopgaverne fra regnskabsmyndighederne til personelsektionerne. Der blev ikke iværksat kompenserende kontroller. Forsvarets Interne Revision finder dette uheldigt. Genetablering af disse kontroller afventede oprettelsen af Forsvarets Personeltjeneste i 2005.

Rigsrevisionen er enig i Forsvarets Interne Revisions kritik af, at Forsvarskommandoen ikke var i stand til rettidigt at foretage en total lønafstemning for 2004 og af de manglende lønkontroller hos myndighederne.

I. § 15. Socialministeriet

138. Socialministeriet bestod i 2004 af i alt 10 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Ankestyrelsen, Den Sociale Sikringsstyrelse, Socialforskningsinstituttet og Kofoeds Skole. Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

Socialministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 17.

Tabel 17. Socialministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	375
Øvrige driftsudgifter.....	534
Tilskud.....	2.090
Bygge- og anlægsudgifter.....	1
Overførsler til/fra kommuner	105.933
Bruttoudgifter i alt.....	108.933
Bruttoindtægter	8.960

139. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret Kofoeds Skole, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Der blev på Socialministeriets område derudover gennemført 14 revisioner.

140. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

141. I tabel 18 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 18. Revisionen for 2004 på Socialministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	----- Antal -----					
Bevillingskontrol	8					0
Afsluttende revision	8					0
Revision i årets løb	2		2			
Lønrevision	1		1			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	3		2	1		
Udvidet gennemgang af årsrapporter	2		2			
Revision af kommunal afregning	1			1		
Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	4		4			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	31	0	13	2	0	0

142. Det fremgår af tabel 18, at 13 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 2 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Socialministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at selv om forretningsgangene vedrørende refusion til kommuner ikke har fungeret helt tilfredsstillende, udgør disse forretningsgange kun en mindre del af ministeriets samlede administration. Problemerne vedrørende forretningsgangene har heller ikke medført fejl i regnskabsaflæggelsen på området.

143. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision af kommunal afregning ved departementet
- it-revision ved departementet
- revision af Kofoeds Skole.

144. *Revisionen af kommunal afregning ved departementet* viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen var i overensstemmelse med meddelte

bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, men at ministeriets samlede administration af statsrefusioner til kommunerne ikke var helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen lagde ved vurderingen vægt på, at Socialministeriet ikke havde udarbejdet dækkende forretningsgangsbeskrivelser for den regnskabsmæssige forvaltning af statsrefusioner til kommunerne. Ministeriet har efterfølgende fremsendt beskrivelse af justerede forretningsgange, der efter Rigsrevisionens opfattelse er dækkende. Rigsrevisionen konstaterede desuden, at ministeriet ikke havde foretaget løbende afstemning og opfølgning af mellemregningskontiene med de øvrige ministerier, hvorved ministeriet i en periode havde udlæg for Beskæftigelsesministeriet på indtil 13,8 mia. kr. Ved årsafslutningen 2004 var alle udlæg udlignet, hvorfor det ikke påvirkede det endelige regnskab. Endvidere var det Rigsrevisionens opfattelse, at de interne kontroller vedrørende anmodning om og udbetaling af statsrefusioner i driftsaftalerne med Beskæftigelsesministeriet og Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration ikke var blevet fulgt i den reviderede periode, ligesom driftsaftalerne endnu ikke var blevet evalueret.

Ministeriet har oplyst, at de efterfølgende har iværksat en evaluering af driftsaftalerne. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

145. *It-revisionen ved departementet* viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set ikke var helt tilfredsstillende. Den udførte revision gav anledning til omtale af forhold, som burde rettes, fordi de kan påvirke opgavevaretagelsen.

Rigsrevisionen konstaterede, at departementet manglede en risikoanalyse og en it-sikkerhedspolitik. Endvidere konstaterede Rigsrevisionen, at brugerne havde mulighed for direkte adgang til internettet fra hjemmearbejdspladser uden om departementets firewall, at et stort antal brugere havde administratorrettigheder, samt at der manglede rutiner for dokumentation og kontrol af bruget af disse rettigheder. Manglerne medfører en risiko for, at systemerne går ned i kortere eller længere tid, hovedsageligt som følge af virus- og andre destruktive programmer. Da Socialministeriet er afhængigt af velfungerende it-systemer, kan nedetid påvirke departementets opgavevaretagelse. Endelig kan nogle former for destruktive programmer medføre, at funktionsadskillelsen i bl.a. økonomi- og betalingssystemer sættes ud af kraft, samt at fortrolige dokumenter utilsigtet distribueres via e-mail. Ministeriet har oplyst, at de har taget Rigsrevisionens anbefalinger til efterretning og vil følge dem. Implementeringen af anbefalingerne er indarbejdet i ministeriets it-planlægning for 2005. Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

146. Rigsrevisionen har revideret *Kofoeds Skole*, som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har gennemgået årsrapporten med hovedvægt på målrapportering og regnskabs statuskonti og udført bevillingskontrol. Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin revision af Kofoeds Skoles regnskab på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og årsberetning.

Rigsrevisionens gennemgang af målrapporteringen i årsrapporten viste, at der var foretaget en kort og fokuseret rapportering om målopfyldelsen. For de mål, der ikke var opfyldt, var der foretaget hensigtsmæssige analyser af årsagen hertil. Rigsrevisionen fandt dog, at skolen bør arbejde på at forbedre sammenhængen mellem faglige og økonomiske mål.

Ved gennemgangen af statuskontiene bemærkede Rigsrevisionen, at skolen manglede en fuldstændig afstemning af en konto for tilgodehavender vedrørende beskæftigelsesordninger. Skolen forventede, at resultatet af den endelige afstemning kunne medføre, at der i 2005 skulle foretages korrektioner på 0,2-0,3 mio. kr. mellem de statsfinansierede og de privatfinansierede områder.

Rigsrevisionen konstaterede ved gennemgangen af Kofoeds Skoles årsrapport, at revisor i revisionsprotokollatet i lighed med tidligere år havde bemærket, at der ikke var etableret et timesags-system til registrering og allokering af løntimer. Dette medførte en risiko for, at lønudgifter blev henført til de forkerte omkostningssteder på skolen, så finanslovbevillingen muligvis dækkede lønudgifter, der burde dækkes af de private midler. Skolen oplyste, at de i 2005 har implementeret et timesagssystem.

Rigsrevisionen finder dette hensigtsmæssigt, da der hermed er etableret et grundlag for fordeling af lønudgifterne til de korrekte omkostningssteder fremover.

På baggrund af Rigsrevisionens revision samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Kofoeds Skoles regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende, og at regnskabet samlet set var rigtigt.

J. § 16. Indenrigs- og Sundhedsministeriet

147. Indenrigs- og Sundhedsministeriet bestod i 2004 af i alt 10 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Sundhedsstyrelsen, Lægemiddelstyrelsen og Statens Serum Institut. Samtlige virksomheder fremgår af bilag 1.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 19.

Tabel 19. Indenrigs- og Sundhedsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	1.197
Øvrige driftsudgifter.....	1.029
Tilskud.....	64.584
Bygge- og anlægsudgifter.....	105
Bruttoudgifter i alt.....	66.915
Bruttoindtægter	17.753

148. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Der blev på ministerområdet derudover gennemført 11 revisioner.

149. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt de væsentligste resultater til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

150. I tabel 20 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 20. Revisionen for 2004 på Indenrigs- og Sundhedsministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	10					0
Afsluttende revision	10					0
Revision i årets løb	5		4	1		
Lønrevision	2		2			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	2		2			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
I alt	31	0	10	1	0	0

151. Det fremgår af tabel 20, at 10 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 1 blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Indenrigs- og Sundhedsministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at tilskudsadministrationen i departementet, som repræsenterer en meget væsentlig del af ministeriets udgiftsområde, er vurderet som tilfredsstillende. Ved revisionen i årets løb ved Sundhedsstyrelsen har Rigsrevisionen konstateret svagheder ved forretningsgange og interne kontroller. Dette ændrer dog ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

152. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- tilskudsrevision ved departementet
- revisionen i årets løb ved Sundhedsstyrelsen
- it-revision ved Lægemiddelstyrelsen.

153. *Tilskudsrevisionen ved departementet* omfattede ud over partistøtten til Folketingets partier bl.a. § 16.51.72. Pulje til at øge behandlingskapaciteten i sundhedsvæsenet § 16.91.11.20. Statstilskud til kommuner. Revisionen viste, at tilskudsforvaltningen samlet set var tilfredsstillende.

Tilskudsrevisionen af partistøtten til Folketingets partier viste, at denne tilskudsadministration var meget tilfredsstillende. Revisionen viste, at partistøtten var beregnet korrekt, og at regnskabet

for den udbetalte partistøtte var rigtig. Revisionen viste endvidere, at departementets dispositioner var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, og at sagsbehandlingen i udstrakt grad var informerende over for de enkelte partier. Da revisionen af partistøtten viste, at den var beregnet korrekt, at departementet havde foretaget kontrol af, at de fornødne erklæringer mv. var modtaget, og havde vurderet, at der ikke var grund til at foretage yderligere undersøgelser, fandt Rigsrevisionen ikke anledning til at kræve regnskabsmateriale til gennemsyn fra tilskudsmodtagerne.

Tilskudsrevisionen af § 16.51.72. Pulje til at øge behandlingskapaciteten i sundhedsvæsenet og § 16.91.11.20. Statstilskud til kommuner viste, at tilskudsyders administration og regnskabsaflægelse på begge tilskudsordninger og tilskudsmodtagers anvendelse af midlerne samlet set var tilfredsstillende.

154. *Revisionen i årets løb ved Sundhedsstyrelsen* viste, at styrelsens regnskabsaflægelse var rigtig, og at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller samlet set ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede derfor ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabet rigtighed, navnlig for så vidt angik edb-anvendelse og regnskabsmæssig registrering.

Rigsrevisionen bemærkede, at superbrugeradgangen blev varetaget af én medarbejder. Af sikkerhedsmæssige årsager bør opgaven løses af 2 personer i forening. Styrelsens fastsættelse af gebyrer fulgte ikke de statslige kalkulationsregler, idet der ikke var fuld dækning for de omkostninger, der medgik til sagsbehandlingen af visse typer af autorisationer. Der var endvidere et usikkert beregningsgrundlag for gebyrerne. Derudover henstod der på en lang række af styrelsens beholdningskonti gamle poster, der burde have været udlignet.

155. *It-revisionen ved Lægemiddelstyrelsen* viste, at den generelle it-sikkerhed var væsentligt forbedret i forhold til Rigsrevisionens bemærkninger i pkt. 195 i statsrevisorernes beretning nr. 15/03 om revisionen af statsregnskabet for 2003.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at især it-styringen er tilrettelagt mere hensigtsmæssigt, så den samlede vurdering nu er tilfredsstillende. Som eksempel herpå kan nævnes, at styrelsen var i gang med at samle driften af systemerne hos samme driftsoperatør, ligesom de havde defineret data- og systemejere.

K. § 17. Beskæftigelsesministeriet

156. Beskæftigelsesministeriet bestod i 2004 af i alt 7 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Arbejdstilsynet, Arbejdsmiljøinstituttet, Arbejdsmiljørådets Service Center, Arbejdsskadestyrelsen, Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Beskæftigelsesministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 21.

Tabel 21. Beskæftigelsesministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	1.451
Øvrige driftsudgifter.....	2.833
Tilskud.....	54.920
Overførsler til kommuner.....	30.978
Bruttoudgifter i alt.....	90.182
Bruttoindtægter	1.597

157. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol for samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision for alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret Arbejdsformidlingen, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Der blev på ministerområdet derudover gennemført 14 revisioner.

158. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

159. I tabel 22 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 22. Revisionen for 2004 på Beskæftigelsesministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	7					0
Afsluttende revision	7					0
Revision i årets løb	3		1	2		
Lønrevision	3		2	1		
Tilskudsrevision	2		2			
It-revision	3		1	2		
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1			1		
Revision af kommunal afregning	1			1		
Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	29	0	8	7	0	0

160. Det fremgår af tabel 22, at 8 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 7 blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Beskæftigelsesministeriets regnskab samlet set er rigtig, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at tilskudsforvaltningen i Arbejdsdirektoratet, som repræsenterer en meget væsentlig del af Beskæftigelsesministeriets udgiftsområde, er vurderet som tilfredsstillende. Rigsrevisionen har vurderet, at forretningsgangene og de interne kontroller ved en række virksomheder ikke har været helt tilfredsstillende. Da Rigsrevisionen imidlertid ikke har konstateret væsentlige fejl og mangler i virksomhedernes regnskaber, ændrer dette ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

161. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- generelt om regnskabsgodkendelse
- revision i årets løb ved Arbejdstilsynet
- lønrevision ved Arbejdstilsynet
- tilskudsrevision ved Arbejdsdirektoratet
- revision i årets løb ved Arbejdsmarkedsstyrelsen

- revision af kommunal afregning ved Beskæftigelsesministeriet
- generelt om revision af Arbejdsformidlingen
- revision ved AF-region Vestsjælland (intern revision)
- revision ved AF-region Frederiksborg (intern revision)
- Revision ved AF-region Århus (intern revision).

162. Ved revisionerne i årets løb konstaterede Rigsrevisionen, at *godkendelsen af regnskaberne for Beskæftigelsesministeriets virksomheder* ikke var tilrettelagt i overensstemmelse med reglerne i statsregnskabsbekendtgørelsen, hvorefter den enkelte virksomhed har det fulde ansvar for godkendelsen. I Beskæftigelsesministeriet var ansvaret for godkendelsen delt mellem Beskæftigelsesministeriets AdministrationsCenter (BAC) og de enkelte virksomheder. BAC's godkendelse skulle sikre, at forbruget af givne bevillinger samt aktiver og passiver var opgjort korrekt, mens virksomhedernes godkendelse skulle sikre, at forbruget af bevillingerne forekom rimeligt, og at aktiver og passiver havde en rimelig størrelse. Rigsrevisionen konstaterede desuden, at virksomhederne ikke modtog relevante afstemninger fra BAC til brug for regnskabsgodkendelsen.

Rigsrevisionen henstillede, at Beskæftigelsesministeriet sikrer, at virksomhedernes godkendelsesprocedurer fremover tilrettelægges, så ansvaret for godkendelsen af regnskabet som helhed placeres entydigt hos virksomhederne. Rigsrevisionen henstillede endvidere, at BAC fremover forsyner virksomhederne med det relevante afstemningsmateriale til brug for regnskabsgodkendelsen.

Ministeriet har tilsluttet sig, at det fulde ansvar for regnskabsgodkendelsen påhviler virksomhederne, og har fra 2005 ændret proceduren for godkendelsen i overensstemmelse hermed.

163. *Revisionen i årets løb ved Arbejdstilsynet* viste, at tilsynets regnskabsaflæggelse var rigtig. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. med enkelte undtagelser var korrekte, og at dispositionerne generelt var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Derimod fandt Rigsrevisionen, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller samlet set ikke var helt tilfredsstillende, da de ikke opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabs rigtighed.

Manglerne i forretningsgangene og de interne kontroller vedrørte navnlig områderne edb-ansvendelse, forvaltning af interne bilag, diverse regnskabsopgaver og aflæggelse af regnskab, der blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen bemærkede bl.a., at opsætningen af brugerroller i Navision Stat var mangelfuld, idet roller i en række tilfælde var tildelt brugere, uden at disse havde den pågældende regnskabsfunktion. Dertil kom, at midlertidigt lagrede betalingsdata ikke var tilstrækkeligt beskyttet mod uretmæssige ændringer. Dokumentationen for omposteringer var mangelfuld, og der var i visse tilfælde foretaget rettelser af rejseafregninger efter attestationen. Der var ikke etableret fornøden funktionsadskillelse mellem indkøb og registrering af inventar, ligesom inventarregistreringen var mangelfuld. Endelig bemærkede Rigsrevisionen, at godkendelsen af regnskabet var delt mellem BAC og Arbejdstilsynet, jf. de generelle bemærkninger herom ovenfor.

164. *Lønrevisionen ved Arbejdstilsynet* viste, at regnskabsaflæggelsen på lønområdet var rigtig. Rigsrevisionen vurderede dog, at forretningsgange og interne kontroller på løn- og personaleområ-

det ikke var helt tilfredsstillende. De mangler, Rigsrevisionen konstaterede, havde ikke en sådan karakter, at de påvirkede det samlede regnskab, men Rigsrevisionen fandt det ikke helt tilfredsstillende, at der var usikkerhed i lønforvaltningen på områderne organisation og regnskabsinstruks, forvaltning af aftaler og overenskomster, indrapportering og godkendelse samt uddatabehandling.

Arbejdstilsynet har oplyst, at BAC i fremtiden skal varetage lønanvisninger for Arbejdstilsynet.

165. *Tilskudsrevisionen ved Arbejdsdirektoratet* omfattede tilskud til dagpengeudgifter, efterløn og overgangsydelse. Revisionen viste, at Arbejdsdirektoratets regnskabsaflæggelse på tilskudsområdet og a-kassernes anvendelse af midlerne samlet set var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Det var samtidig Rigsrevisionens vurdering, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller var tilfredsstillende, da de medvirkede til at sikre en rigtig regnskabsaflæggelse.

166. *Revisionen i årets løb ved Arbejdsmarkedsstyrelsen* viste, at styrelsens regnskabsaflæggelse var rigtig. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering mv. med enkelte undtagelser var korrekte, og at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Derimod fandt Rigsrevisionen, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller samlet set ikke fungerede helt tilfredsstillende, idet de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabet rigtighed.

Rigsrevisionen konstaterede bl.a., at BAC's regnskabsinstruks manglede beskrivelse af ansvars- og kompetencefordelingen vedrørende flere væsentlige opgaver, der har betydning for Arbejdsmarkedsstyrelsens regnskabsvæsen og edb-funktioner. Vedligeholdelsen af brugerrettigheder vedrørende Navision Stat var mangelfuld, og midlertidigt lagrede betalingsdata var ikke beskyttet mod uretmæssige ændringer. Arbejdsmarkedsstyrelsen fremsendte mange fakturaer for sent til BAC med deraf følgende forsinket registrering og betaling, og efterregningen af fakturaer var mangelfuld. Endelig konstaterede Rigsrevisionen, at godkendelsen af regnskabet var delt mellem BAC og Arbejdsmarkedsstyrelsen, jf. de generelle bemærkninger herom ovenfor.

167. *Revisionen af kommunal afregning ved Beskæftigelsesministeriet* omfattede departementet, Arbejdsmarkedsstyrelsen og Arbejdsdirektoratet. Det var Rigsrevisionens samlede vurdering, at regnskabet på refusionsområdet var rigtigt, og at der var disponeret i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Derimod fandt Rigsrevisionen, at den regnskabsmæssige forvaltning af statsrefusioner til kommunerne ikke var helt tilfredsstillende. Den udførte revision viste, at etablerede forretningsgange ikke var blevet fulgt i tilstrækkeligt omfang. Dette betød, at ministeriet ikke rettidigt og korrekt havde registreret udbetalte refusioner i statsregnskabet og først i 4. kvartal 2004 foretog korrekt kontering af de udbetalte refusioner til kommunerne. Endvidere havde ministeriet ikke overholdt frister for udligning af mellemregningskonti i henhold til en indgået driftsaftale med Socialministeriet, så Socialministeriet ved periodeafslutningen for 1. halvår havde oparbejdet et udlæg på 13,8 mia. kr. for Beskæftigelsesministeriet. Ved årsafslutningen var alle udlæg udlignet, hvorfor det ikke påvirkede det

endelige regnskab. Endelig var ministeriets gennemgang af kommunale revisionsberetninger for 2002 generelt fokuseret på revisors detaljerede rapportering om resultatet af sagsrevisionen, mens der var mindre fokus på revisors samlede konklusioner og vurderinger samt reelt udestående problemer.

Beskæftigelsesministeriet har efterfølgende foretaget en hensigtsmæssig og tilfredsstillende opfølgning på de konstaterede forhold.

168. Rigsrevisionen har revideret *Arbejdsformidlingen*, som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har udført løbende revision og afsluttende revision af udvalgte regnskabsområder samt bevillingskontrol. Rigsrevisionens løbende revision har omfattet lønrevision ved AF-region Fyn og AF-region Storkøbenhavn.

Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin revision af Arbejdsformidlingens regnskab på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions årsberetning.

På baggrund af Rigsrevisionens revision samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Arbejdsformidlingens regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende. Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskabet var rigtigt, og at de dispositioner, der var omfattet af regnskabsaflæggelsen, var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

169. Ved *revisionen ved AF-region Vestsjælland* konstaterede den interne revision bl.a., at regionen ikke i tilstrækkeligt omfang havde dokumenteret den sagsbehandling, der havde fundet sted i forbindelse med bevillinger til projekter. Dertil kom, at beslutningsgrundlaget for bevilling af tilskud til projekter ikke i alle tilfælde var tilstrækkeligt oplyst. Disse mangler samt en utilstrækkelig implementering af Arbejdsmarkedsstyrelsens ”Vejledning om drifts- og aktiveringsbevillingens anvendelsesområde (Gråzonevejledningen)” medførte, at regionen afholdt udgifter over aktiveringsbevillingen (§ 17.46.11), som burde være finansieret af driftsbevillingen (§ 17.45.01). Endelig havde regionen i forhold til anvendelsen af andre aktører i beskæftigelsesindsatsen (§ 17.46.11.20) fastsat betalingsmodeller, der ikke var i overensstemmelse med gældende retsgrundlag. Den interne revision fandt, at disse forhold ikke var tilfredsstillende.

Arbejdsmarkedsstyrelsen har tilsluttet sig den interne revisions kritikpunkter og har indskærpet over for regionen, at der skal udarbejdes skriftlige procedurer for henholdsvis den løbende opfølgning og den endelige opfølgning (evaluering) af bevillingsanvendelsen.

Rigsrevisionen er enig i den interne revisions vurdering.

170. Ved *revisionen ved AF-region Frederiksborg* konstaterede den interne revision, at regionen ikke havde iværksat de nødvendige initiativer på baggrund af revisionsgennemgangen for 2001.

Regionen havde således fortsat en utilstrækkelig og fejlagtig vurdering af retsgrundlaget for bevilling af tilskud til projekter. Regionens praksis, for så vidt angår vurderingen af om udgifter skal afholdes på driftsbevillingen (§ 17.45.01) eller aktiveringsbevillingen (§ 17.46.11), var stadig usikker og fejlbehæftet. Administrationen af udbud var usikker og ikke på alle områder i overensstem-

melse med gældende regler. Det blev endvidere konstateret, at regionen havde fastsat en række regler, der afskar eller begrænsede lovgivningens krav og de almindelige forvaltningsretlige principper om det pligtmæssige skøn ved behandlingen af bl.a. sager om aktiveringstilbud og om til lægssydelse. Den interne revision fandt ikke, at disse forhold var tilfredsstillende, navnlig da tilsvarende forhold blev påtalt i revisionsberetningen for 2001.

Den interne revision fandt det på denne baggrund nødvendigt at orientere Arbejdsmarkedsstyrelsen umiddelbart efter fremsendelsen af beretningen til regionen. Arbejdsmarkedsstyrelsen iværksatte umiddelbart efter modtagelsen af den interne revisions beretning opfølgningsinitiativer over for regionen.

Rigsrevisionen er enig i den interne revisions vurdering.

171. Ved revisionen ved *AF-region Århus* konstaterede den interne revision, at regionen ikke havde iværksat de nødvendige initiativer/ændret praksis på baggrund af revisionsgennemgangen for 1999.

Regionen bevilgede således fortsat tilskud af aktiveringsbevillingen til koordination mv. af jobrotationsprojekter uden at påse, at betingelserne for ydelse af tilskud over aktiveringsbevillingen var opfyldt ved de konkrete jobrotationsprojekter.

Den interne revision vurderede, at dette ikke var tilfredsstillende, og at det var en skærpende omstændighed, at en tilsvarende problemstilling blev påtalt i revisionsberetningen for 1999.

Arbejdsmarkedsstyrelsen har tilsluttet sig den interne revisions kritikpunkter og har indskærpet over for regionen, at de mangelfulde procedurer skal ændres.

Rigsrevisionen er enig i den interne revisions vurdering.

L. § 18. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

172. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (Integrationsministeriet) bestod i 2004 af i alt 3 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Udlændingestyrelsen og Flygtningenævnet. Revisionen har endvidere omfattet Dansk Røde Kors' Asylafdeling.

Integrationsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 23.

Tabel 23. Integrationsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	260
Øvrige driftsudgifter.....	712
Tilskud.....	254
Bygge- og anlægsudgifter.....	2
Overførsler til/fra kommuner	2.545
Bruttoudgifter i alt.....	3.773
Bruttoindtægter	22

173. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret Dansk Røde Kors' Asylafdeling, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Der blev på Integrationsministeriets område derudover gennemført i alt 8 revisioner.

174. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionen gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

Rigsrevisionens igangværende undersøgelse af administrationen af asylsager i Udlændingestyrelsen er ikke omtalt i denne beretning, da Udlændingestyrelsens administration af asylsager m.m. ikke vedrører regnskabsaflæggelsen.

175. I tabel 24 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 24. Revisionen for 2004 på Integrationsministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	3					0
Afsluttende revision	3					0
Revision i årets løb	1		1			
Lønrevision	2		2			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	1		1			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Revision af kommunal afregning	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	15	0	9	0	0	0

176. Det fremgår af tabel 24, at alle områder blev bedømt som tilfredsstillende. Bevillingskontrol- len og den afsluttende revision gav ikke anledning til bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Integrationsministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

177. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision af kommunal afregning ved departementet
- revision af Dansk Røde Kors' Asylafdeling.

178. *Revisionen af kommunal afregning ved departementet* viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, at ministeriets administration af refusioner var tilfredsstillende, og at dispositionerne omfattet af regnskabsaflæggelsen var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen har i sin vurdering lagt vægt på, at ministeriet har etableret hensigtsmæssige og betryggende forretningsgange for den regnskabsmæssige forvaltning af statsrefusionen til kommu-

nerne. Rigsrevisionen fandt endvidere, at ministeriet førte et tilstrækkeligt tilsyn med de overførte statslige midler til kommunerne, og at ministeriets vurdering af de enkelte kommuners administration og regnskabsaflæggelse, baseret på gennemgang af revisionsberetningerne, var nuanceret og balanceret.

179. Rigsrevisionen har revideret *Dansk Røde Kors' Asylafdeling (DRKA)*, som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har gennemgået årsrapporten med hovedvægt på målrapportering og regnskabs statuskonti samt udført bevillingskontrol. Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin revision af DRKA's regnskab på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og revisionsprotokollater mv.

Rigsrevisionens gennemgang af målrapporteringen i DRKA's årsrapport viste, at der var foretaget en kort og fokuseret rapportering om målopfyldelsen. For de mål, der ikke var opfyldt, var der foretaget analyse af årsagen hertil samt redegjort for tiltag til forbedring af den fremtidige målopfyldelse. DRKA kunne dog forbedre sammenhængen mellem faglige og økonomiske forhold i årsrapporten ved at redegøre for det anvendte resurseforbrug, der har været forbundet med målopfyldelsen. Det var Rigsrevisionens vurdering, at målrapporteringen samlet set var tilfredsstillende. Integrationsministeriet har efterfølgende oplyst, at DRKA er opmærksom på problemstillingen med sammenhængen mellem de faglige og økonomiske forhold. DRKA arbejder derfor på flere områder med at styrke denne sammenhæng, bl.a. ved at implementere en ny model til fordeling af omkostninger.

Rigsrevisionen konstaterede ved gennemgang af den interne revisors protokollat om revisionen for 2004, at DRKA's ledelse havde iværksat en række initiativer, der imødekom de kritikpunkter, den interne revisor havde anført ved årets revision og tidligere års revisioner.

DRKA havde således i samarbejde med den interne revision udarbejdet en model til at sikre rettidig afstemning af registreringerne af løn og gager mellem DRKA's økonomisystem, SLS og indberetning til ToldSkat. DRKA havde endvidere indført en procedure, der sikrede, at de ikke fremover kom til at udbetale løn til fratrådte medarbejdere, som var sket i enkelte tilfælde. Endelig var der foretaget forbedringer af de generelle it-kontroller på områder, hvor asylafdelingen selv varetager it-aktiviteterne.

Rigsrevisionen finder de iværksatte initiativer hensigtsmæssige.

På baggrund af Rigsrevisionens revision samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at DRKA's regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende, og at regnskabet samlet set var rigtigt.

M. § 19. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

180. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (Videnskabsministeriet) bestod i 2004 af i alt 24 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Forskningsstyrelsen, IT- og Telestyrelsen, Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger, 12 universiteter og Forskningscenter Risø. Samtlige virksomheder fremgår af bilag 1.

Videnskabsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 25.

Tabel 25. Videnskabsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	7.983
Øvrige driftsudgifter.....	8.078
Tilskud.....	3.745
Bygge- og anlægsudgifter	714
Bruttoudgifter i alt.....	20.520
Bruttoindtægter	7.743

181. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret Danmarks Tekniske Universitet, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Der blev på Videnskabsministeriets område derudover gennemført i alt 30 revisioner.

182. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionen gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

183. I tabel 26 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 26. Revisionen for 2004 på Videnskabsministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	24					2
Afsluttende revision	24					3
Revision i årets løb	12		9	3		
Lønrevision	7		7			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	7		3	3	1	
Udvidet gennemgang af årsrapporter	2		2			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	79	0	24	6	1	5

184. Det fremgår af tabel 26, at 24 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 6 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende og 1 område ikke tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til i alt 5 bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Videnskabsministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at regnskabsforvaltningen ved 6 ud af 8 universiteter, som repræsenterer en meget væsentlig del af Videnskabsministeriets udgiftsområde, er vurderet som tilfredsstillende. Rigsrevisionen har konstateret problemer med it-sikkerheden ved Syddansk Universitet, Aalborg Universitet, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole samt IT-Universitetet. Rigsrevisionen har konstateret fejl i regnskabet for Dansk Polarcenter. Da virksomheden repræsenterer en mindre del af ministerområdets udgifter, ændrer fejlene ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

185. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision i årets løb, afsluttende revision og bevillingskontrol ved Dansk Polarcenter
- revision i årets løb ved 8 universiteter
- revision af Danmarks Tekniske Universitet

- afsluttende revision af Forskningscenter Risø og Dansk Dekommissionering
- bevillingskontrol af Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger
- it-revision ved Syddansk Universitet
- it-revision ved Aalborg Universitet, Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole og IT-Universitetet.

186. *Revisionen i årets løb ved Dansk Polarcenter (DPC)* viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede ikke helt tilfredsstillende, da de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabsrigtighed. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen har ved vurderingen af forretningsgangene og de interne kontroller lagt vægt på, at regnskabsinstruks, edb-anvendelse, forvaltning af udgifter, interne bilag, indtægter og varebeholdninger samt aflæggelse af regnskab ikke var helt tilfredsstillende.

Ved revisionen blev bl.a. konstateret, at der ikke i alle tilfælde var adskillelse mellem dispositions- og godkendelsesberettigede, at varer i enkelte tilfælde blev modtaget og godkendt af samme person, som rekvirerede varen, at sikkerhedsinstruksens kontrolprocedurer for brugervedligeholdelse ikke blev gennemført, samt at ledelsen ikke sikrede, at der blev fulgt regelmæssigt op på de forfaldne tilgodehavender.

DPC har efterfølgende oplyst, at de nu har opstillet procedure for adskillelse mellem dispositions- og godkendelsesberettigede og indskærpet dette over for personalet.

Ved *den afsluttende revision af DPC* fulgte Rigsrevisionen bl.a. op på centrets debitorforvaltning. DPC oplyste, at de var i færd med at gennemgå alle forfaldne tilgodehavender, hvoraf flere gik tilbage til 2001.

Rigsrevisionen fandt det uheldigt, at DPC i en længere periode ikke havde sikret en løbende opfølgning på debitorer.

DPC har senest den 30. september 2005 rykket debitorer og har oplyst, at der herefter ikke er åbne debitorer med forfaldsdato før 31. december 2004. Øvrige debitorer vil blive overdraget til ToldSkat.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at DPC's igangværende arbejde styrker debitorforvaltningen og vil bidrage til en mere sikker regnskabsaflæggelse.

Rigsrevisionen konstaterede herudover, at DPC havde iværksat initiativer til at forbedre forretningsgangene og de interne kontroller på de områder, som blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende ved revisionen i årets løb.

187. Rigsrevisionen konstaterede i forbindelse med *bevillingskontrollen* flere uoverensstemmelser mellem oplysningerne i *DPC's* årsrapport og oplysningerne i statsregnskabet.

Udgifterne vedrørende § 19.55.03.97. Andre tilskudsfinansierede aktiviteter var ifølge oplysningerne i årsrapporten på 15,6 mio. kr., mens udgifterne ifølge statsregnskabet var på 20 mio. kr.

I den supplerende regnskabsmæssige forklaring oplyste ministeriet, at forskellen på oplysningerne i DPC's årsrapport og statsregnskabet dels skyldtes, at centret fejlagtigt ikke havde medtaget en post vedrørende logistik, dels at centret havde udeladt en række omposterings i årsrapporten.

Ministeriet anmodede samtidig DPC om at gennemgå bogføringen for 2004. Denne gennemgang viste flere fejlposter og mangler, hvilket sammen med de tidligere nævnte forhold medførte, at udgifterne i årsrapporten var 4,4 mio. kr. lavere end det korrekte beløb på 20 mio. kr., der fremgik af statsregnskabet.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at DPC ved udarbejdelsen og Videnskabsministeriet ved godkendelsen af årsrapporten ikke sikrede overensstemmelse med statsregnskabet.

188. Ministeriet oplyste, at der er truffet aftale med DPC om, at bogføringen for 2005 varetages af departementet.

189. Rigsrevisionen gennemførte *revision i årets løb ved 8 ud af 12 universiteter* på udvalgte regnskabsområder. Det drejede sig om procedurer for budgettering og aflæggelse af regnskab, forvaltningen af aktiver og passiver samt forvaltningen af udgifter og indtægter, herunder tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed. Revisionen blev udført på Københavns Universitet (KU), Aarhus Universitet (AU), Aalborg Universitet (AAU), Roskilde Universitetscenter (RUC), Handelshøjskolen i København (CBS), Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL), Danmarks Farmaceutiske Universitet (DFU) og Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU).

Revisionen viste, at regnskabsaflæggelsen på universiteterne var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede tilfredsstillende på 6 ud af 8 universiteter og opfyldte generelt de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed til at sikre regnskabet's rigtighed på de 6 universiteter.

For så vidt angår KU og RUC viste revisionen, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller på revisionstidspunktet samlet set ikke var helt tilfredsstillende og dermed ikke fuldt ud opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig forvaltning, og dermed ikke i tilstrækkelig grad medvirkede til at sikre regnskabet's rigtighed, jf. pkt. 193 og 194.

Den stikprøvevise gennemgang af bilag ved alle universiteterne viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Revisionen viste videre, at på områderne forvaltning af aktiver og passiver samt tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed havde de fleste universiteter behov for at forbedre forretningsgangene og de interne kontroller, jf. pkt. 192.

190. På baggrund af gennemgangen af universiteternes procedurer for budgettering finder Rigsrevisionen anledning til at fremhæve budgetlægningen på KVL. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at KVL's budgettering kan være et eksempel på bedste praksis på området. KVL udarbejder et rullende 2-årigt budget, hvor bevillingerne er delt op på institutter mv. med angivelse af resultatkrav og mål. Budgettet udarbejdes på grundlag af tildelte bevillinger og 6-årige tidsserieanalyser af alle institutters aktiviteter og bidrag til KVL's formål.

191. Gennemgangen af universiteternes afstemningsprocedurer for aktiver og passiver og de stikprøvevise undersøgelser af aktiv- og passivposter viste, at afstemningerne på 5 af de 8 reviderede universiteter (KU, AU, KVL, CBS og RUC) ikke havde en helt tilfredsstillende kvalitet. Det blev konstateret, at afstemningerne ikke var rettidige og fuldstændige, dvs. ikke omfattede alle poster i regnskabet. Herudover blev konstateret, at afstemningerne hverken indeholdt de nødvendige oplysninger om fx posternes alder eller oplysning om stillingtagen til åbentstående poster. Det var dermed ikke muligt at vurdere de enkelte poster og dermed saldiene.

KVL har efterfølgende gennemført ændrede forretningsgange på området, hvilket Rigsrevisionen har fundet tilfredsstillende.

Revisionen viste videre, at afstemningerne på KU, AU og RUC var så mangelfulde, at de ikke gav tilstrækkelig sikkerhed for, at de registrerede aktiver og passiver blev opgjort korrekt. På grundlag af Rigsrevisionens gennemgang af afstemningsprocedurerne og supplerende undersøgelser af aktiv- og passivposter er det dog Rigsrevisionens opfattelse, at universiteternes registreringer af aktiver og passiver generelt var rigtige.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at mere end halvdelen af de reviderede universiteter ikke havde sikret rettidige og fuldstændige afstemninger, da dette er en helt grundlæggende regnskabsopgave.

192. Revisionen af tilskudsfinansieret forskningsaktivitet omfattede en gennemgang og vurdering af universiteternes administrative procedurer for ansøgning, kontraktindgåelse, gennemførelse af projekterne og afrapportering over for tilkudsyder samt den regnskabsmæssige behandling af projekterne. Endvidere gennemgik Rigsrevisionen et antal projekter for at belyse, om procedurerne blev fulgt.

Universiteternes administration af tilskudsfinansieret forskningsaktivitet er kendetegnet ved en høj grad af decentralisering af de interne kontroller til de enkelte institutter. Det er de enkelte forskere, der er bevillingshavere og dermed har ansvaret for basal regnskabsmæssig opfølgning på projekterne (decentral kontrol). Den centrale regnskabsforvaltning foretager registreringerne i regskabssystemet på grundlag af forskernes oplysninger. Samtidig tager den centrale forvaltning selvstændigt stilling til, om forretningsgange er overholdt, og følger løbende op på projekterne (centrale kontroller). Hvis de interne kontroller er mangelfulde i det ene led, kan det andet led derfor helt eller delvist kompensere herfor.

Gennemgangen af universiteternes forretningsgange vedrørende den regnskabsmæssige behandling af tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed viste, at RUC ikke havde udarbejdet forretningsgangsbeskrivelser, og at beskrivelserne var mangelfulde ved KU, AAU og CBS.

Gennemgangen viste videre, at de centrale kontroller var mangelfulde på AU, RUC, CBS og DPU, og at der ikke fandtes centrale kontroller på KU og AAU.

Med hensyn til de decentrale kontroller var disse ikke helt tilstrækkelige på nogen af de reviderede universiteter.

Rigsrevisionen konstaterede især fejlkonteringer på KU, hvor de decentrale afstemninger af projekterne ikke var dækkende, og hvor der ikke var fastsat centrale kontroller, der kunne opfange fejlene. KU har efterfølgende oplyst, at de har iværksat en række tiltag for at forbedre afstemninger både på centralt og decentralt niveau, ligesom alle eksternt finansierede projekter er gennemgået, og der er indført nye forretningsgange på området.

Rigsrevisionen konstaterede herudover fejlkonteringer på CBS, hvor både decentrale og centrale kontroller var mangelfulde.

Projektgennemgangene viste, at projekterne i mange tilfælde var mangelfuldt dokumenteret. Aftaler om fravigelse af krav om afgivelse af revisionserklæring i projektkontrakterne var aftalt mundtligt, åbningsbrev og afslutningsbrev forelå ikke i sagerne, budgetter var ikke korrekt underskrevet, timesedler manglede attestation, og tillægskontrakter manglede. På en række projekter havde der ikke været aktivitet i flere år. Flere af disse projekter var afsluttet og burde være regnskabsmæssigt lukket, men stod stadig opført i regnskabet.

Revisionen viste samlet set, at alene KVL og DFU havde tilrettelagt en tilfredsstillende administration og kontrol vedrørende tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed. Rigsrevisionen anbefalede derfor, at universiteternes centrale regnskabsforvaltninger styrker opfølgningen på området.

193. Revisionen i årets løb ved KU viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede ikke helt tilfredsstillende, da de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabs rigtighed. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen har ved vurderingen af forretningsgangene og de interne kontroller lagt vægt på, at universitetets afstemninger af aktiver og passiver samt eksterne tilskudsmidler, som tidligere omtalt, ikke var rettidige, fuldstændige og dækkende, hvilket medførte usikkerhed om regnskabs rigtighed.

KU har efterfølgende oplyst, at de har gennemført en række tiltag, herunder en styrkelse af bemanningen på de regnskabsopfølgende områder i den centrale økonomiforvaltning og indført nye økonomistyringsprincipper og et nyt økonomisystem.

194. Revisionen i årets løb ved RUC viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller fungerede ikke helt tilfredsstillende, da de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabs rigtighed. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen har ved vurderingen af forretningsgangene og de interne kontroller lagt vægt på, at flere debitorer først blev registreret i regnskabet ved indbetalingen. Denne praksis medførte, at debitorerne i RUC's status var undervurderet, og at driftsindtægterne tilsvarende var for lave.

RUC har oplyst, at årsagen til de mangelfulde afstemninger hovedsageligt kunne tilskrives implementeringen af nye regnskabsprincipper, hvilket medførte udsættelse af ajourføring af forretningsgange, indtil det nye regelsæt var tilgængeligt.

Rigsrevisionen fulgte ved den afsluttende revision for 2004 op på sagen og bemærkede, at RUC vil ændre praksis for debitorforvaltningen ved implementering af et nyt debitormodul i oktober 2005. Dette vil sikre, at alle debitorer fremover bliver bogført så tidligt som muligt. Det er Rigsrevisionens vurdering, at dette initiativ vil være med til at sikre, at alle tilgodehavender bliver opkrævet rettidigt.

Revisionen i årets løb viste endvidere, at RUC havde stillet en "kassekredit" til rådighed for Børnehuset Korallen, der fungerer som daginstitution for børn af ansatte og studerende. Rigsrevisionen fandt, at etableringen af denne kassekredit lå uden for RUC's formål, ifølge universitetsloven.

RUC forelagde sagen for Videnskabsministeriet, der erklærede sig enig med Rigsrevisionen i, at universitetscentret ikke kan yde økonomisk støtte til Børnehuset. Ministeriet oplyste, at der ikke inden for universitetslovens rammer er hjemmel til kreditstillelse, kautionering eller anden form for støtte til en sådan institution. RUC har oplyst, at de vil bistå institutionen med at få oprettet en kassekredit, så mellemværendet, der pr. 31. december 2004 udgjorde 0,3 mio. kr., kan blive udlignet. RUC har efterfølgende oplyst, at mellemværendet med Børnehuset vil blive udlignet i oktober 2005.

Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at Foreningen Center for Ungdomsforskning i sommeren 2004 var flyttet til Learning Lab Danmark på Danmarks Pædagogiske Universitet, og at der henstod et mellemværende mellem RUC og Foreningen Center for Ungdomsforskning, som ikke var blevet endeligt opgjort og indkrævet i forbindelse med overflytningen. RUC har efterfølgende opgjort mellemværendet til 0,5 mio. kr. og har nu overdraget sagen til inddrivelse gennem Kammeradvokaten, idet foreningen ikke ville anerkende kravet.

195. Rigsrevisionen har revideret *Danmarks Tekniske Universitet (DTU)*, som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har gennemgået årsrapporten med hovedvægt på målrapportering og regnskabs statuskonti. Videre har Rigsrevisionen udført bevillingskontrol.

Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin revision af DTU's regnskab på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og revisionsprotokollat.

På baggrund af Rigsrevisionens revision af årsrapporten samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at DTU's regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende, og at regnskabet samlet set var rigtigt.

196. Ved den afsluttende revision af *Forskningscenter Risø* bemærkede Rigsrevisionen, at projekter for 8,9 mio. kr. ud af en samlet projektportefølje på 17,5 mio. kr. ikke havde haft aktiviteter i 2004. Nogle af disse projekter havde heller ikke haft aktiviteter i de foregående år og enkelte ikke siden 1997.

Revisionen viste, at der fandtes debitorer på 5,4 mio. kr., der var mere end 4 måneder gamle, hvoraf en del var forfaldne. En særlig kontrollkonto for modtagne varer, hvor der ikke var modtaget en faktura, indeholdt en del mindre saldi fra 2002 og 2003 samt 1. halvår 2004, der ikke var udlignet.

Rigsrevisionen bemærkede, at der på en kreditoronto forekom en debitering på 58 mio. kr., der vedrørte afholdte udgifter på vegne af Dansk Dekommissionering (50 mio. kr.) og en privat sam-

arbejdspartner (8 mio. kr.). Udlægget var udlignet, hvorfor beløbet burde have været inkluderet i egenkapitalen, der derfor var 58 mio. kr. for stor.

Rigsrevisionen anmodede om, at egenkapitalen blev korrigeret med 58 mio. kr., og henstillede, at Forskningscenter Risø styrker den løbende opfølgning af projekter samt debitorer og kreditorer.

Rigsrevisionen konstaterede ikke yderligere væsentlige, helt åbenlyse fejl og mangler i driftsregnskabet for 2004. Det er dog Rigsrevisionens opfattelse, at der er et generelt behov for at styrke den løbende opfølgning af debitorer, kreditorer og projektrengskaber.

Forskningscenter Risø har efterfølgende oplyst, at de har iværksat en forøget løbende opfølgning af debitorer, kreditorer og projektrengskaber, og at den særlige kontrolkode for modtagne varer er udlignet for perioden 1. juli 2004. Det er endvidere oplyst, at mellemværendet med Dansk Dekommissionering vil blive udlignet i oktober 2005, og egenkapitalen vil derefter være korrekt opgjort.

197. Ved den afsluttende revision af Dansk Dekommissionering bemærkede Rigsrevisionen en del konteringsfejl vedrørende udgifter til mindre udstyr, AER-bidrag, moms samt kontrolkonti vedrørende løn.

Rigsrevisionen bemærkede videre, at det forannævnte mellemværende med Forskningscenter Risø på 50 mio. kr. fremgik af en kreditorkonto. Beløbet var ikke korrekt konteret i den åbningsbalance, der blev udarbejdet i forbindelse med, at Dansk Dekommissionering pr. 1. september 2004 blev udskilt fra Forskningscenter Risø. Mellemværendet var udlignet, hvorfor beløbet burde have været inkluderet i egenkapitalen, der derfor var 50 mio. kr. for lille.

Rigsrevisionen anmodede om, at egenkapitalen blev korrigeret med 50 mio. kr., og henstillede, at Dansk Dekommissionering styrker den løbende registrering og opfølgning af regnskabsdata. Som oplyst i pkt. 196 vil mellemværendet blive udlignet i oktober 2005, og egenkapitalen vil herefter være opgjort korrekt.

198. I forbindelse med *bevillingskontrollen af Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger (S-FoU)* konstaterede Rigsrevisionen ved gennemgangen af årsrapporten vedrørende § 19.11.06. Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger (anlægsbevilling), at der var en difference på 130,8 mio. kr. mellem årets udgift vedrørende byggeprojekterne ifølge årsrapporten og det samlede forbrug på § 19.11.06 ifølge statsregnskabets bevillingsafregning.

Videnskabsministeriet har oplyst, at den manglende sammenhæng skyldes, at mellemfinansieringsrenter og udgifter til forsikringer ikke er medtaget, samt at projekteringsudgifter er medtaget, selv om udgifterne endnu ikke er overført til anlægskontoen. Endvidere er der i en række byggesager ydet medfinansiering fra institutionerne. Desuden har S-FoU ved en gennemgang af årsrapporten selv konstateret, at et par små anlægssager ikke fremgik af oversigten.

Videnskabsministeriet har endvidere oplyst, at det ikke var S-FoU's hensigt, at der skulle være overensstemmelse mellem årsrapporten og statsregnskabet. Ifølge årsrapporten indgår byggerenter og forsikring således ikke i udgifterne for byggeprojekterne. Finansministeriet har bedt om, at dette sker fra 2005. Videnskabsministeriet har oplyst, at S-FoU ved udarbejdelsen af årsrapporten for 2005 vil sikre, at der er den rette sammenhæng til statsregnskabets bevillingsafregning.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at der ikke umiddelbart er sammenhæng mellem årsrapporten og statsregnskabet. Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at S-FoU vil sikre, at oplysningerne i årsrapporten for 2005 bliver fyldestgørende.

199. *It-revisionen ved Syddansk Universitet (SDU)* viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set ikke var tilfredsstillende. Vurderingen var særligt begrundet i, at det ledelsesmæssige fokus på it-styringen var for svag i forhold til it-anvendelsens betydning for universitetet, og at tilrettelæggelsen af it-sikkerheden burde forbedres væsentligt, særligt på fakultets- og institutniveau.

Ledelsens manglende fokus på it-sikkerhed kan medføre en risiko for, at universitetet ikke i fornødent omfang kan udnytte teknologiens potentiale som værktøj til effektivisering og rationalisering. Ligeledes kan det medføre spildt arbejdstid, fordi systemerne går ned for ofte, og at funktionsadskillelsen i fx økonomi- og betalingssystemer sættes ud af kraft. Endelig kan et eventuelt misbrug af systemerne til fx distribution af film og musik nemmere foregå ubemærket.

Rigsrevisionen fandt det positivt, at universitetets centrale it-afdeling for nyligt havde udarbejdet et udkast til en it-strategi med vægt på en god it-mæssig understøttelse af de forretningsmæssige mål samt en it-sikkerhedspolitik og en it-sikkerhedshåndbog med minimumskrav til it-sikkerheden. Der manglede imidlertid fortsat en risikovurdering på de væsentligste områder af den centrale og decentrale it-anvendelse.

Ministeriet har oplyst, at de tager Rigsrevisionens kritik til efterretning, og at SDU på baggrund af Rigsrevisionens bemærkninger har iværksat en række foranstaltninger til forbedring af den generelle it-sikkerhed.

SDU har om it-styring/generelle it-kontroller på fakultetsniveau oplyst, at der mangler resurser til at løfte opgaven, og at institutterne ikke har adgang til at administrere og overvåge eget netværk, men at problemerne er taget op til drøftelse i forbindelse med formulering af it-strategien ved SDU. Endvidere har universitet oplyst, at de stationære pc'er, distance- og hjemmearbejdspladser samt bærbare pc'er er omfattet af ensartede regler, så it-sikkerheden er den samme i hele systemet, og at de vil sikre, at disse slår igennem i praksis.

Rigsrevisionen finder de iværksatte initiativer hensigtsmæssige og forventer, at de på sigt kan medføre et tilfredsstillende it-sikkerhedsniveau.

200. *It-revisionen ved Aalborg Universitet (AAU), Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (KVL) samt IT-Universitetet* viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set ikke var helt tilfredsstillende. Den udførte revision gav anledning til omtale af forhold, som burde rettes, fordi de kan påvirke opgavevaretagelsen. Rigsrevisionen vurderede generelt, at de 3 universiteters it-styring var for svag, da den ikke forholdt sig til alle universiteternes aktiviteter, som på grund af den decentrale organisatoriske opbygning med selvstændige fakulteter, institutter mv. påvirker den samlede it-sikkerhed.

Der manglede typisk tilstrækkelige centrale styringsinstrumenter, fx en samlet vurdering af de risici, som kan påvirke it-anvendelsen og it-sikkerhedspolitikker, som gælder for hele universitetet.

AAU har oplyst, at universitetet har gennemført en række tiltag på det it-sikkerhedsmæssige område, herunder udarbejdet en it-sikkerhedshåndbog, som implementeres i 4. kvartal 2005.

KVL har oplyst, at skolen på revisionstidspunktet ikke havde en samlet risikoanalyse, idet der kun forelå risikoanalyser for 75 % af skolens enheder. På nuværende tidspunkt mangler alene at blive gennemført en risikoanalyse for studentermiljøet. Det er i øvrigt Rigsrevisionens vurdering, at it-sikkerheden ved KVL er forbedret siden it-revisionen i 2003.

IT-Universitetet har oplyst, at universitetet nu har intensiveret arbejdet omkring it-sikkerhed, herunder har de ansat en it-sikkerhedskoordinator, udarbejdet en it-sikkerhedspolitik mv.

Rigsrevisionen finder initiativerne tilfredsstillende.

N. § 20. Undervisningsministeriet

201. Undervisningsministeriet bestod i 2004 af i alt 9 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om SUstyrelsen, Statens Pædagogiske Forsøgscenter, Sorø Akademis Skole, Danmarks Journalisthøjskole, Danmarks Evalueringsinstitut, UNI-C Danmarks IT-center for Uddannelse og Forskning, Center for Information og Rådgivning om Internationale Uddannelses- og Samarbejdsinitiativer (CIRIUS) og Dansk Center for Undervisningsmiljø.

Undervisningsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 27.

Tabel 27. Undervisningsministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	674
Øvrige driftsudgifter.....	5.696
Tilskud.....	34.269
Bygge- og anlægsudgifter	19
Bruttoudgifter i alt.....	40.658
Bruttoindtægter	10.260

202. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision for alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret 71 selvejende institutioner mv., hvoraf de 68 er godkendt efter lov om Centre for Videregående Uddannelse og andre selvejende institutioner for videregående uddannelser mv. (CVU'er mv.), der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Disse regnskaber indgår ikke i statsregnskabet. Der blev på ministerområdet derudover gennemført 16 revisioner.

203. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

204. I tabel 28 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 28. Revisionen for 2004 på Undervisningsministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	9					0
Afsluttende revision	12					3
Revision i årets løb	5		2	2	1	
Lønrevision	1		1			
Tilskudsrevision	4		3	1		
It-revision	3		3			
Udvidet gennemgang af årsrapport	1		1			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	1		1			
I alt	38	0	13	3	1	3

205. Det fremgår af tabel 28, at 13 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 4 områder blev bedømt som ikke tilfredsstillende eller ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til 3 bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

206. Rigsrevisionen har ud over de nævnte revisioner gennemført statistisk stikprøverevision af driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn for det samlede ministerområde med undtagelse af UNI-C Danmarks IT-center for Uddannelse og Forskning samt Danmarks Evalueringsinstitut. Stikprøven omfattede 143 bilag. Der blev konstateret beløbsmæssige fejl i 29 af de 143 bilag, svarende til, at der var fejl i 20 % af bilagene.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Undervisningsministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at tilskudsforvaltningen i departementet og SUstyrelsen, som repræsenterer en meget væsentlig del af Undervisningsministeriets udgiftsområde, er vurderet som tilfredsstillende. På baggrund af resultaterne af revisionen i årets løb, den afsluttende revision samt den gennemførte statistiske stikprøverevision er det Rigsrevisionens vurdering, at departementets regnskab på området driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn ikke er rigtigt. Da disse indtægter og udgifter kun udgør en mindre del af ministerområdets samlede regnskab, ændrer dette imidlertid ikke ved den samlede vurdering af ministerområdets regnskab.

207. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision i årets løb og afsluttende revision ved departementet
- it-revision ved departementet
- revision af brugersystemet CØSA ved departementet
- tilskudsrevision ved departementet
- tilskudsrevision ved SUstyrelsen
- afsluttende revision af Danmarks Evalueringsinstitut
- revision i årets løb ved Folkeuniversitetet
- tilskudsrevision og afsluttende revision ved Nævnet vedrørende EU-oplysning
- revision af 68 CVU'er mv.

208. *Revisionen i årets løb ved departementet* viste, at dispositionerne generelt var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Derimod fandt Rigsrevisionen, at de undersøgte forretningsgange og interne kontroller samlet set ikke var helt tilfredsstillende, idet de ikke fuldt ud opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabet rigtighed.

Manglerne i forretningsgangene og de interne kontroller vedrørte navnlig områderne regnskabsmæssig registrering og aflæggelse af regnskab. Rigsrevisionen bemærkede, at den løbende bogføring i den undersøgte periode (januar - juli 2004) var præget af usikkerhed, idet en større del af de stikprøvevis udvalgte bilag var registreret forkert eller vedrørte rettelse af tidligere registreringsfejl. Desuden kunne ministeriet i størstedelen af 2004 ikke afstemme de interne Navision Statregnskaber med SKS, hvorfor ministeriet først den 30. november 2004 kunne aflægge godkendte perioderegnskaber for den forløbne del af 2004. Ved udgangen af 2004 var der fortsat enkelte differencer mellem Navision Stat og SKS, som først kunne udlignes ved årsafslutningen.

Endelig konstaterede Rigsrevisionen, at ministeriet på revisionstidspunktet (efteråret 2004) ikke var i stand til at redegøre for indholdet af alle væsentlige saldi på beholdningskontiene på grund af manglende opfølgning af afstemninger. Tilsvarende problemer gjorde sig gældende i ministeriets regnskabsaflæggelse for 2002 og 2003, jf. pkt. 244 i statsrevisorernes beretning nr. 15/03 om revisionen af statsregnskabet for 2003. Ministeren oplyste i sin redegørelse til beretningen, at ministeriet havde gennemført en opstramning af de interne kontrolprocedurer, og at afstemninger af samtlige statuskonti ville være udført, inden regnskabet for 2004 blev godkendt, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 236.

Den afsluttende revision for 2004 viste, at der var sket forbedringer i ministeriets afstemningsprocedurer, men at enkelte væsentlige poster stadig ikke var opløst, inden regnskabet blev godkendt. Ministeriets ledelse havde givet oplysninger herom i tilknytning til godkendelsen af årsregnskabet over for Økonomistyrelsen og Rigsrevisionen. Ministeriet har senest ultimo juli 2005 oplyst, at afstemning af enkelte væsentlige konti stadig mangler. De manglende afstemninger indebærer en risiko for, at aktiver og passiver ikke er opgjort korrekt.

En *statistisk stikprøve*revision for 2004 viste, at fejlandelen i ministeriområdets driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn var høj. En forholdsmæssig andel af fejlene vedrørte ministeriets (departementets) eget regnskab. Det største antal fejl i ministeriets regnskab vedrørte betaling af fejl-

behæftede fakturaer fra leverandører, men der var også en del fejl vedrørende momsafløftning og periodisering. Ministeriet har oplyst, at de ser med meget stor alvor på resultaterne af den gennemførte stikprøverevision, og at de allerede har taget og vil tage initiativ til yderligere tiltag, der skal reducere antallet af fejl.

Rigsrevisionen finder, at ministeriets interne kontrol med modtagne fakturaer bør skærpes væsentligt, ligesom den regnskabsmæssige registrering bør foregå med større omhu.

På baggrund af resultaterne af revisionen i årets løb, den afsluttende revision samt den gennemførte statistiske stikprøverevision er det Rigsrevisionens vurdering, at departementets regnskab på området driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn ikke var rigtigt.

209. *It-revisionen ved departementet* viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set var tilfredsstillende. Den udførte revision gav anledning til omtale af forhold, som burde rettes, men systemerne skønnedes samlet set at kunne understøtte opgavevaretagelsen.

Rigsrevisionen vurderede, at Datakontoret orienterede ministeriets ledelse regelmæssigt om it-opgaverne, og at der var en god koordination internt i Datakontoret i forbindelse med opgaveløsning. Endvidere bemærkede Rigsrevisionen, at ministeriet havde taget styrings- og sikkerhedsfremmende initiativer, fx performance analyse af it-området og implementering af ekstern VPN-adgang. Rigsrevisionen anbefalede, at ministeriet udbedrede tidligere konstaterede mangler, fx vedrørende risikovurdering og beredskabsplaner, samt at den øverste ledelse blev mere synlig i styringen af it-sikkerhedsområdet.

210. Rigsrevisionen valgte desuden at udføre *revision af brugersystemet CØSA ved departementet*. CØSA er et egetudviklet system til administration af tilskud på ca. 16 mia. kr. CØSA leverer oplysninger til Undervisningsministeriets regnskabssystem. Oplysningerne udgør et direkte grundlag for beregning af de enkelte tilskud til skoler, seminarier m.m. Revisionen af brugersystemet viste, at systemets kontroller samlet set ikke var helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen fandt, at CØSA indeholdt funktioner, som understøttede funktionsadskillelse mellem udførende og kontrollerende medarbejdere, men at disse funktioner kun delvist var aktive-ret. Rigsrevisionen konkluderede derfor, at de nuværende forretningsgange for udbetaling af tilskud ikke lever op til regnskabsbekendtgørelsens krav om funktionsadskillelse.

Ministeriet oplyste efterfølgende, at fuld implementering af funktionsadskillelse i CØSA havde været på opgaveplanen for efteråret 2005. Grundet resurse-mæssige årsager blev opgavens gennemførelse udskudt til foråret 2006. Rigsrevisionen finder udskydelsen uhensigtsmæssig.

211. *Tilskudsrevisionen ved departementet* omfattede forvaltningen af tilskud til danske kulturelle anliggender i Sydslesvig og tilskud til arbejdsmarkedsuddannelser mv. Rigsrevisionen vurderede, at ministeriets regnskabsaflæggelse for disse tilskudsområder var rigtig, og at ministeriets dispositioner var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Det var samtidig Rigsrevisionens vurdering, at ministeriet påså, at tilskudsmodtagerne anvendte midlerne i overensstemmelse med forudsætningerne. Rigsrevisionen fandt, at tilskudsforvaltningen samlet set fungerede tilfredsstillende.

Revisionen af tilskud til danske kulturelle anliggender i Sydslesvig viste, at ministeriets procedurer for afgivelse af tilsagn, registrering i regnskabet og udbetaling af tilskud var tilfredsstillende.

lende. Det samme gjaldt ministeriets retningslinjer for foreningernes aflæggelse af regnskab og revision.

Ministeriets gennemgang af de sydslesvigske foreningers regnskaber var derimod ikke helt tilfredsstillende, da der ikke var skabt faste arbejdsprocedurer for udveksling af alle nødvendige informationer blandt de mange interne og eksterne enheder, der indgår i administrationen af ordningen.

Opstillingen af formål for ordningen og den løbende kontrol med tilskudsanvendelsen blev vurderet som tilfredsstillende, men ministeriets opfølgning af ordningens målopnåelse blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende, fordi der mangler oplysninger om resultater i rapporteringen fra tilskudsmodtagerne.

Ved revisionen af ministeriets tilskud til arbejdsmarkedsuddannelser mv. konstaterede Rigsrevisionen, at ministeriet havde udarbejdet procedurebeskrivelser for området, hvilket bidrog til en mere sikker administration.

Rigsrevisionen gennemgik en stikprøve af sager vedrørende ministeriets behandling af skolerne indberetninger af årselever, tilskudsberegning, anvisning og udbetaling. Gennemgangen viste, at sagerne var behandlet korrekt.

Endelig konstaterede Rigsrevisionen, at ministeriet havde gennemgået alle prioriterede regnskaber for 2003 rettidigt, og at regnskabs gennemgangen var tilfredsstillende.

212. *Tilskudsrevisionen ved SUstyrelsen* omfattede styrelsens forvaltning af stipendier og udlån, herunder tilskud til den fri ungdomsuddannelse, samt befodringsrabat til studerende i videregående uddannelser. Rigsrevisionen vurderede, at styrelsens regnskabsaflæggelse for disse tilskudsområder var rigtig, og at styrelsens dispositioner var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen fandt, at tilskudsforvaltningen samlet set fungerede tilfredsstillende.

Revisionen af stipendier og udlån viste, at styrelsens tilsyn med uddannelsesinstitutioner, som selv behandler og indrapporterer ansøgninger om stipendier og udlån, var tilfredsstillende. Det samme gjaldt styrelsens behandling af ansøgninger om stipendier og udlån for øvrige institutioner. Derimod var styrelsens behandling af ansøgninger om tilskud til undervisningsafgift på den fri ungdomsuddannelse ikke helt tilfredsstillende, idet der var fejl i 6 af de 15 sager, som indgik i Rigsrevisionens stikprøve. Sidstnævnte ordning var under afvikling og er ophørt i september 2005.

Styrelsens forvaltning af tilskud til befodringsrabat til studerende i videregående uddannelser blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen lagde ved denne vurdering vægt på, at styrelsen ikke havde foretaget opfølgning af, om trafikkselskaberne kun gav rabat til studerende, der var berettigede hertil, og at styrelsen ikke foretog en systematisk gennemgang og afrapportering af trafikkselskabernes regnskaber og revisorerklæringer. Styrelsen har efterfølgende udarbejdet nye procedurer, der sikrer en systematisk gennemgang af og opfølgning på regnskaber og revisorerklæringer. Fra 2006 vil styrelsen desuden iværksætte ændringer i administrationen, som ifølge ministeriet vil reducere risikoen for misbrug af tilskudsordningen meget betydeligt.

213. Ved revisionen af *Danmarks Evalueringsinstitut* i 2003 bemærkede Rigsrevisionen, at instituttets regnskab for 2003 indeholdt væsentlige fejl som følge af, at beholdningskontiene fortsat ikke fremgik af balancen. Evalueringsinstitutets debitorer og kreditorer indgik i stedet i regnskabet

for Københavns Universitet, som varetager den løbende regnskabsføring for instituttet, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 255, pkt. 37.

Ved *den afsluttende revision* for 2004 konstaterede Rigsrevisionen, at der nu var sket en adskillelse af de 2 virksomheders regnskaber. Rigsrevisionen vurderede, at evalueringsinstituttets regnskab for 2004 ikke indeholdt væsentlige, helt åbenbare fejl og mangler.

214. Folkeuniversitetet fik pr. 1. januar 2004 en ny regional struktur bestående af Folkeuniversitetsnævnet som øverste myndighed, 5 regionsstyrelser, en komitéstyrelse og ca. 135 lokale komitéer, som efter eget ønske blev knyttet til en regionsstyrelse eller komitéstyrelsen.

Revisionen i årets løb ved Folkeuniversitetet omfattede komitéstyrelsens sekretariat. Rigsrevisionens samlede vurdering var, at komitéstyrelsens regnskabsaflæggelse ikke var rigtig. Det var endvidere Rigsrevisionens vurdering, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller samlet set ikke var tilfredsstillende, idet de ikke opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabets rigtighed.

Rigsrevisionen konstaterede, at der ikke forelå en regnskabsinstruks, som var godkendt af Folkeuniversitetsnævnet, og at forretningsgangene ved den regnskabsmæssige registrering og betalingsforretningerne gav mulighed for misbrug af institutionens midler.

Stillingen som daglig leder af sekretariatet var ledig, hvilket vanskeliggjorde etableringen af de fornødne interne kontroller, ligesom det gav anledning til habilitetsproblemer i den daglige forvaltning af sekretariatets midler. Som daglig leder fungerede således komitéstyrelsens formand, som tillige var formand for bestyrelsen for en privat fond, hvormed styrelsen havde indgået aftaler bl.a. om leje af lokaler.

Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at bilagene generelt ikke blev attesteret af dertil bemyndigede, inden udbetaling og registrering fandt sted. Det var desuden usikkert, om alle de bogførte beløb var korrekte, og om dispositionerne var i overensstemmelse med indgåede aftaler. Der forelå således ikke fornøden dokumentation for alle udgifter, og der var ikke udarbejdet en skriftlig huslejekontrakt mellem komitéstyrelsen og den ovennævnte private fond. Der var endvidere en væsentlig fejl i regnskabet, idet et etableringstilskud på 200.000 kr., svarende til 11 % af de samlede indtægter, ikke var opført i styrelsens regnskab, men i den private fonds regnskab.

Styrelsen fulgte kun i begrænset omfang Rigsrevisionens anbefalinger til forbedring af administrationen og indsendte trods flere rykkere heller ikke alt det materiale, som Rigsrevisionen havde anmodet om. Rigsrevisionen gjorde derfor Folkeuniversitetsnævnet og Undervisningsministeriet opmærksom på, at nævnet har ansvaret for tilsynet med komitéstyrelsens varetagelse af opgaver.

Undervisningsministeriet oplyste, at Folkeuniversitetsnævnet så med stor alvor på problemerne, og at nævnet med virkning fra 1. januar 2005 havde standset tilskudsbetalingerne til styrelsen, da nævnet ikke havde modtaget et vedtægtsudkast fra styrelsen, som nævnet ville godkende. Ministeriet ville følge udviklingen, men fandt, at nævnet indtil videre levede op til sit ansvar for den samlede folkeuniversitetsvirksomhed, og at der ikke aktuelt var grundlag for et indgreb fra ministeriets side.

Folkeuniversitetsnævnet oplyste, at det ikke havde forudsætninger for at uddybe komitéstyrelsens svar på Rigsrevisionens rapportering eller bedømme, om svarene var fyldestgørende. Nævnet bad derfor Undervisningsministeriet og Rigsrevisionen om at foranstalte en undersøgelse af komitéstyrelsens økonomiske dispositioner.

Efter aftale med Rigsrevisionen afholdt ministeriet møder med repræsentanter for komitéstyrelsen og Folkeuniversitetsnævnet, og ministeriet stillede herefter en række krav til komitéstyrelsens regnskabsforvaltning. Ministeriet oplyste i juni 2005, at komitéstyrelsen har efterkommet kravene på en række områder. Folkeuniversitetsnævnet har besluttet ikke at genoptage tilskudsudbetalingerne, da man fortsat ikke har kunnet godkende styrelsens udkast til vedtægter. Nævnet har dog på foranledning af ministeriet udbetalt et acontobeløb til styrelsen i 2005.

Ved revisionen i årets løb ved Folkeuniversitetet i øvrigt konstaterede Rigsrevisionen, at regionsstyrelserne heller ikke havde opfyldt lovgivningens krav om godkendte regnskabsinstrukser. Først i marts 2005 godkendte nævnet de 5 regionsstyrelseres regnskabsinstrukser. Ministeriet meddelte dog i juni 2005 nævnet, at ingen af Folkeuniversitetets regnskabsinstrukser lever op til Økonomistyrelsens vejledning, og ministeriet sendte sine kommentarer vedrørende de enkelte enheders instrukser til nævnet.

Undervisningsministeriet har besluttet at følge Folkeuniversitetsnævnets arbejde meget tæt og at yde nævnet en udvidet rådgivning, fx vedrørende regnskabsaflæggelse og forvaltning af regnskabsopgaver. Ministeriet vil løbende orientere Rigsrevisionen om sagens videre forløb, herunder om opfyldelsen af ministeriets krav til komitéstyrelsens regnskabsforvaltning.

215. *Tilskudsrevisionen ved Nævnet vedrørende EU-oplysning* viste, at nævnets dispositioner var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Derimod fandt Rigsrevisionen, at nævnets regnskabsaflæggelse på tilskudsområdet ikke var rigtig, og at nævnets tilsyn med tilskudsmodtagernes anvendelse af midler samlet set ikke var helt tilfredsstillende. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabet rigtighed.

Nævnets bogføring af projektilskud fulgte ikke Finansministeriets regler om regnskabsføring af tilsagnsordninger, hvorefter tilsagn om tilskud skal bogføres ved afgivelsen af tilsagnet. Desuden havde nævnet en usikker praksis med hensyn til opgørelse af tilskud til Folketingets partier, hvilket indebar risiko for, at man anvendte forkerte mandattal ved beregningen af tilskuddene. På revisionstidspunktet var tilskuddene for 2004 endnu ikke udbetalt til partierne, men Rigsrevisionen konstaterede, at nævnet ved tilskudsberegningen for 2003 havde anvendt forkerte mandattal. Fejlene i de enkelte partiers tilskud var dog ikke væsentlige.

Nævnet havde ikke opstillet konkrete mål for de projekter, hvortil der blev ydet tilskud, og havde heller ikke udarbejdet en revisionsinstruks til brug for revisionen af større projektilskud. Sags gennemgangen viste, at dokumentationen i sagerne om projektilskud generelt burde forbedres.

Ved *den afsluttende revision* konstaterede Rigsrevisionen, at nævnets regnskab ikke var udarbejdet i overensstemmelse med § 7 i bekendtgørelse nr. 173 af 21. marts 2002 om Nævnet vedrørende EU-oplysning, hvorefter nævnets regnskabsår er kalenderåret. Nævnet var efter det oplyste ikke opmærksom herpå og fremsendte i stedet til Rigsrevisionen et regnskab, som dækkede hele nævnperioden 2002-2004. Efter anmodning fra Rigsrevisionen indsendte nævnet efterfølgende et årsregnskab, som angiveligt vedrørte 2004, men som også indeholdt poster til og med maj 2005.

Revisionen viste desuden, at regnskabet ikke var udarbejdet i overensstemmelse med reglerne om regnskabsføring af tilsagn, selv om nævnet tidligere havde oplyst, at de ville ændre regnskabsføringen på dette område.

Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at væsentlige udgifter til sekretariatsbetjening på ca. 1,4 mio. kr. og Undervisningsministeriets tilskud hertil på samme beløb ikke indgik i resultatopgørelsen. Tilsvarende mangler gjorde sig gældende i regnskabet for 2003, jf. pkt. 248 i statsrevisorernes beretning nr. 15/03 om revisionen af statsregnskabet for 2003. Ministeren oplyste i sin redegørelse til beretningen, at ministeren ville være opmærksom på, at ministeriets tilskud til nævnets sekretariatsbetjening fremgår af årsregnskabet, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 237.

Samlet set var det Rigsrevisionens vurdering, at regnskabet var ufuldstændigt og ukorrekt. Periodeafgrænsningen til finansåret var desuden uklar.

Undervisningsministeriet har efterfølgende over for Rigsrevisionen oplyst, at nævnet har taget Rigsrevisionens kritik til efterretning. Desuden har ministeriet konstateret, at nævnet nu har fremsendt omarbejdede regnskaber for finansårene 2002, 2003 og 2004. Ministeriet vil påse, at nævnet iværksætter tiltag, der er tilstrækkelige til at imødekomme Rigsrevisionens kritikpunkter.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministeriet har taget skridt til at sikre, at nævnets regnskabsaflæggelse forbedres.

216. Rigsrevisionen har revideret 68 CVU'er mv., som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Den interne revision skal efter § 9-aftalen udføres af en statsautoriseret eller registreret revisor. Revisor, der antages og aflønnes af institutionen, påtegner institutionens årsrapport.

Rigsrevisionens revision har omfattet en gennemgang af revisionspåtegningerne for alle 68 CVU'er og en stikprøvevis gennemgang af revisionsprotokollaterne og institutionernes årsrapporter. Stikprøven er udvalgt ud fra hensynet om at revidere samtlige institutioners årsrapporter med negativt driftsresultat og/eller negativ egenkapital. Stikprøven omfattede tillige alle institutioner, hvor revisionspåtegningen i årsrapporten var forsynet med et forbehold eller en supplerende bemærkning.

Rigsrevisionens gennemgang af institutionernes årsrapporter og revisionsprotokollater har været centreret om at vurdere, om årsrapporterne var i overensstemmelse med kravene i den gældende regnskabsbekendtgørelse om indhold og opstilling af resultatopgørelse, balance og noter mv. Rigsrevisionen har endvidere vurderet den interne revisions opfyldelse af henholdsvis § 9-aftalen og den gældende revisionsbekendtgørelse for at sikre, at Rigsrevisionen kan basere sin revision af institutionernes regnskaber på de interne revisioners arbejde. Endelig har Rigsrevisionen gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner. Ved revisionen har Rigsrevisionen som særligt fokusområde stikprøvevist vurderet, om den enkelte institutions økonomiske situation og udvikling var tilfredsstillende, og hvis dette ikke var tilfældet, om der i ledelsesberetningen i årsrapporten var redegjort tilfredsstillende for årsagerne hertil og for institutionens bestræbelser for at forbedre økonomien.

I 2 af revisionspåtegningerne havde den interne revision taget forbehold, og i 8 af revisionspåtegningerne var der afgivet en supplerende bemærkning. Rigsrevisionens gennemgang af årsrapporter for institutioner med "ikke-blank" revisionspåtegning viste, at de 2 forbehold begge vedrørte aktivers indregning i balancen i årsrapporten. Rigsrevisionen er enig med den interne revision i, at der var behov for forbehold i revisionspåtegningen i de 2 sager.

Ligeledes er det Rigsrevisionens vurdering, at de 8 supplerende oplysninger havde en sådan karakter, at det var nødvendigt med supplerende oplysninger i revisionspåtegningen. Bemærkningerne omhandlede i flere tilfælde den økonomiske situation og dens udvikling.

Årsagerne til en utilfredsstillende økonomisk situation og udvikling i institutionerne var typisk, at der ikke var balance mellem institutionens indtægter og udgifter. Dette hang især sammen med, at institutionen ikke havde kunnet opretholde det budgetterede antal studerende, og at institutionens udgifter ikke var nedbragt i samme takt. Rigsrevisionens gennemgang af den enkelte institutions årsrapport viste, at ledelsen i ledelsesberetningen i årsrapporten havde redegjort tilfredsstillende for årsagerne til den økonomiske situation og udvikling. Ledelsens redegørelse indeholdt tilføjede flerårige handlingsplaner for opretning af institutionens økonomi.

Gennemgangen af institutionernes årsrapporter og revisionsprotokoller viste, at disse samlet set opfyldte kravene i regnskabsbekendtgørelsen og revisionsbekendtgørelsen. Rigsrevisionen har især set på, at årsrapporten fulgte regnskabsbekendtgørelsens krav til indhold og opstilling mv., og at de arbejder, der er nævnt i revisionsbekendtgørelsen, er omtalt i revisionsprotokollatet, herunder den udførte forvaltningsrevision.

På baggrund af Rigsrevisionens egen revision samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med de interne revisioner er det Rigsrevisionens vurdering, at de 68 institutioners regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende. Det er de interne revisioners vurdering, at institutionernes årsrapporter var retvisende. Rigsrevisionens revision bekræftede denne vurdering.

O. § 21. Kulturministeriet

217. Kulturministeriet bestod i 2004 af i alt 42 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Det Kongelige Teater og Kapel, Nationalmuseet, Det Kongelige Bibliotek, Biblioteksstyrelsen, Kunstakademiets Arkitektskole, Statens Arkiver og Det Danske Filminstitut. Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

Kulturministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 29.

Tabel 29. Kulturministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	1.704
Øvrige driftsudgifter.....	2.059
Tilskud.....	1.829
Bygge- og anlægsudgifter	239
Bruttoudgifter i alt.....	5.831
Bruttoindtægter	1.858

218. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol for samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Der blev på Kulturministeriets område derudover gennemført i alt 35 revisioner.

219. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en del bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

220. I tabel 30 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 30. Revisionen for 2004 på Kulturministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	42					1
Afsluttende revision	42					3
Revision i årets løb	17		14	3		
Lønrevision	2	1	1			
Tilskudsrevision	9		8	1		
It-revision	5	1	4			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
I alt	119	2	29	4	0	4

221. Det fremgår af tabel 30, at 31 områder blev bedømt som tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende, og 4 områder blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til i alt 4 bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Kulturministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at tilskudsforvaltningen i departementet, Biblioteksstyrelsen og Kunststyrelsen, som repræsenterer en væsentlig del af Kulturministeriets udgiftsområde, er vurderet som tilfredsstillende. Rigsrevisionen har konstateret fejl i regnskaberne for Det Danske Filminstitut, Nationalmuseet og Statens Museum for Kunst. Da virksomhederne repræsenterer en mindre del af ministerområdets udgifter, ændrer fejlene ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

222. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- tilskudsrevision ved departementet, Kunststyrelsen og Biblioteksstyrelsen
- bevillingskontrol af § 21.33.37. Diverse tilskud
- afsluttende revision af Informationscenter for dansk kunsthåndværk (Danish Crafts)
- revision i årets løb og afsluttende revision ved Det Danske Filminstitut
- lønrevision ved Statsbiblioteket og statens avissamling i Århus

- it-revision ved Statens Arkiver
- revision i årets løb ved Vestjysk Musikkonservatorium
- revision i årets løb og afsluttende revision ved Nationalmuseet
- revision i årets løb ved Statens Museum for Kunst.

223. *Tilskudsrevisionen ved departementet, Kunststyrelsen og Biblioteksstyrelsen* omfattede forvaltningen af tilskud til landsdelsorkestre, tilskudsordninger for Statens Kunstfond vedrørende livsvarige indtægtsregulerede ydelser til kunstnere samt tilskudsordninger for Kulturministeriets Kunstråd vedrørende tilskud til litteratur, musik, billedkunst samt teater- og danseformål. Endvidere omfattede revisionen forvaltningen af tilskudsordninger vedrørende tilskud til blade og tidsskrifter, tilskud til særlige biblioteker og biblioteksformål samt tilskud til elektroniske forskningsbiblioteker.

Rigsrevisionen fandt samlet set, at tilskudsforvaltningerne fungerede tilfredsstillende. Forretningsgangene og de interne kontroller medvirkede til at sikre, at tilskud beregnes og udbetales korrekt, at der aflægges et rigtigt regnskab på tilskudsområdet, og at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen vurderede dog, at sagsbehandlingen i forbindelse med departementets kontrol med, om tilskudsmottagers revisor havde udført revision i overensstemmelse med den gældende bekendtgørelse, kunne forbedres. Endvidere konstaterede Rigsrevisionen ved Kunststyrelsen, ved opfølgningen af en tidligere udført revision, at der fortsat manglede en sagsbehandlervejledning og bekendtgørelser for regnskab og revision. Endelig konstaterede Rigsrevisionen, at Biblioteksstyrelsen foretog forudbetaling af driftstilskud til bibliotekerne uden fornøden hjemmel.

Kulturministeriet har oplyst, at det senest i forbindelse med udarbejdelse af finanslovsforslaget for 2007 vil udvide den tekstanmærkning, hvorefter kulturministeren bemyndiges til at udstede nærmere regler for regnskabsaflæggelse og revisionens udførelse for institutioner, der modtager tilskud. Endvidere har Kulturministeriet oplyst, at der efterfølgende på forslag til finanslov for 2006 er indarbejdet en særlig bevillingsbestemmelse, hvorefter Biblioteksstyrelsen kan forudbetale tilskud.

224. *Bevillingskontrollen af § 21.33.37. Diverse tilskud* viste et mindreforbrug på 9,6 mio. kr. Mindreforbruget skyldes bl.a. en manglende udgiftsføring af tilsagn om tilskud for ca. 5,7 mio. kr., hvorved regnskabet for finansåret 2004 ikke blev korrekt.

Kulturministeriet har oplyst, at den manglende udgiftsføring af tilsagn dels skyldes et efterslæb på indtastning af nye sager i det tilskudsadministrative system (TAS), dels at en del tilskud, som følge af systemfejl i TAS, var udbetalt uden at være registreret i TAS. Dette bevirkede, at Kulturarvsstyrelsen først i begyndelsen af 2005 kunne udarbejde en afstemning mellem TAS og Navision Stat. Denne afstemning viste, at en række tilsagn ikke var overført fra TAS til Navision Stat.

Rigsrevisionen vurderede, at administrationen i Kulturarvsstyrelsen ikke havde administreret disse tilsagn helt tilfredsstillende. Det var uheldigt, at styrelsen ikke gennemførte afstemningen mellem TAS og Navision Stat på et tidspunkt, hvor den manglende bogføring kunne have været rettet i regnskabet for 2004.

Kulturministeriet har oplyst, at der nu foretages månedlige afstemninger mellem TAS og Navision Stat på alle Kulturarvsstyrelsens tilsagnsordninger. Opgaven varetages af styrelsens økonomi-

team, hvor alle tilskudsadministrative sager nu er samlet for at sikre en bedre og mere ensartet opgavevaretagelse og de nødvendige afstemningsrutiner.

225. Ved en revision i årets løb i 2003 af *Informationscenter for dansk kunsthåndværk (Danish Crafts)* konstaterede Rigsrevisionen, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller ikke var tilfredsstillende. Rigsrevisionen bemærkede bl.a., at godkendelsen af regnskabet skete på baggrund af utilstrækkeligt regnskabsmateriale, da centret ikke foretog afstemninger af hovedparten af beholdningskontiene. *Den afsluttende revision* af regnskabet for 2004 viste, at centret havde foretaget en tilfredsstillende opfølgning i 2004 vedrørende afstemningen af beholdningskonti. Rigsrevisionen har ved den afsluttende revision vurderet, at regnskabet ikke indeholdt væsentlige, helt åbenlyse fejl og mangler.

226. Det fremgår af pkt. 42, s. 256, i Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, at Rigsrevisionen vil følge Det Danske Filminstituts økonomiforvaltning og regnskabsaflæggelse og rapporter herom i beretningen om revisionen af statsregnskabet for 2004.

227. *Revisionen i årets løb ved Det Danske Filminstitut* viste, at Filminstitutts regnskabsaflæggelse var rigtig. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne generelt var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Derimod var det Rigsrevisionens vurdering, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller ikke var helt tilfredsstillende og generelt ikke opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig forvaltning, og dermed ikke i tilstrækkelig grad medvirkede til at sikre regnskabsrigtighed.

Vurderingen var baseret på, at 8 af 9 reviderede områder blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen konstaterede bl.a., at tjenesterejser i mange tilfælde først blev afregnet nogle måneder efter rejsens afslutning, at der ved godkendelse af fakturaer vedrørende enkelte væsentlige udgifter ikke var foretaget sammenholdelse til kontrakter, at indtægtsbilag ikke var godkendt, og at der ikke var fulgt tilstrækkeligt op på debitorerne. Endelig konstaterede Rigsrevisionen, at Filminstituttet ikke havde etableret fuld adskillelse mellem kasse og bogholderi, og at der ikke var foretaget interne kasseeftersyn.

Rigsrevisionen konstaterede desuden, at hovedparten af instituttets film var registrerede, men at en del nitratfilm ikke var registrerede. Filminstituttet oplyste, at en færdigregistrering af samtlige nitratfilm forventes afsluttet i 2008. Da Filminstituttet ifølge filmloven bl.a. har til opgave at sikre bevaringen af film, fandt Rigsrevisionen det ikke helt tilfredsstillende, at Filminstituttet først forventede en fuldstændig registrering af nitratfilmene i 2008.

Kulturministeriet har oplyst, at Filminstituttet i forlængelse af Rigsrevisionens kritik enten har fulgt op på eller er ved at følge op på forholdene og er ved at udvide de interne kontrolprocedurer til sikring af, at instituttets forretningsgange overholdes. Kulturministeriet vil følge sagen.

Registreringen af film er fremskyndet, så instituttet nu forventer, at nitratfilmene vil være færdigregistreret allerede i 2006.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

228. Rigsrevisionen har i pkt. 264, litra a, i statsrevisorernes beretning nr. 15/03 om revisionen af statsregnskabet for 2003 omtalt, at der var differencer mellem Filminstituttets oplysninger om afgivne tilsagn og de faktisk hensatte tilsagn. Filminstituttet undersøgte efterfølgende, hvilke projekter der havde modtaget tilsagn ved udgangen af 2000. Undersøgelsen viste, at der manglede henrettelser for 16,3 mio. kr. Rettelse blev foretaget i regnskabet for 2004.

I forbindelse med *den afsluttende revision* for 2004 konstaterede Rigsrevisionen, at afstemningen vedrørende kontoen for tilsagn fortsat ikke var tilfredsstillende. Rigsrevisionen har ved den afsluttende revision sammenfattende vurderet, at Filminstituttets ledelse ikke i tilstrækkelig grad havde sikret, at der var foretaget basale regnskabsmæssige afstemninger af alle konti, inden regnskabet blev godkendt. Rigsrevisionen vurderede dog, at der bortset fra kontoen for tilsagn ikke var væsentlige, helt åbenlyse fejl og mangler i Filminstituttets regnskab.

Kulturministeriet har oplyst, at Filminstituttet har taget Rigsrevisionens kritik til efterretning. Rigsrevisionen har efterfølgende konstateret, at forholdene er bragt i orden.

229. *Lønrevisionen ved Statsbiblioteket og statens avissamling i Århus* viste, at regnskabsaflæggelsen på lønområdet var rigtig. Forretningsgangene på løn- og personaleområdet var meget tilfredsstillende og medvirkede til at sikre et rigtigt regnskab på lønområdet.

Forretningsgangene på området var velfungerende, og der blev konstateret en hensigtsmæssig og veltilrettelagt løn- og personaleadministration på væsentlige områder som organisation og regnskabsinstruks, indrapportering og godkendelse, variable ydelser, ferie og fravær samt uddatabehandling.

Kvaliteten af personalesagerne og løn- og personalemedarbejdernes faglige kendskab og engagement var på et højt niveau.

230. *It-revisionen ved Statens Arkiver* viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set var meget tilfredsstillende.

Rigsrevisionen bemærkede et tilfredsstillende ledelsesengagement på it-området. Endvidere bemærkede Rigsrevisionen, at Statens Arkiver havde fulgt visionen om "det virtuelle arkiv" op med de nødvendige sikkerhedsmæssige initiativer, så der var balance mellem virksomhedens afhængighed af it og den etablerede sikkerhed. Statens Arkiver havde fx iværksat initiativer til fremme af brugernes forståelse for it-sikkerhedsmæssige problemstillinger.

231. *Revisionen i årets løb ved Vestjysk Musikkonservatorium* viste, at regnskabsaflæggelsen var rigtig, samt at de gennemgæede forretningsgange og interne kontroller var tilfredsstillende og generelt opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig forvaltning, og dermed medvirkede til at sikre regnskabet rigtighed. Det var samtidig Rigsrevisionens vurdering, at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Rigsrevisionen konstaterede dog, at konservatoriet havde indgået en kontrakt om leasing i forbindelse med anskaffelsen af 6 Steinway-flygler. Det fremgik af købekontrakten, at flyglernes købesum samlet udgjorde 1.350.000 kr. ekskl. finansieringsomkostninger. Konservatoriet oplyste, at købekontraktens indgåelse ikke havde været drøftet eller forelagt Kulturministeriet eller Finansministeriet.

Det var Rigsrevisionens opfattelse, at kontrakten var at opfatte som en aftale om finansiel leasing, idet aftalen først overdrog ejendomsretten til konservatoriet ved slutningen af leasingperioden. Ifølge bevillingsreglerne, jf. Budgetvejledning 2001, kan aftaler om finansiel leasing, der reelt erstatter køb, som udgangspunkt ikke indgås.

Kulturministeriet tilsluttede sig Rigsrevisionens opfattelse af, at den indgåede købsaftale var i strid med bevillingsreglerne. Det var Kulturministeriets opfattelse, at konservatoriet skulle forsøge at ændre leasingkontrakten til en aftale om engangsbetaling for derved at bringe aftalen i overensstemmelse med gældende regler.

Vestjysk Musikkonservatorium har indfriet restgælden på 1,2 mio. kr. i maj 2005.

232. *Revisionen i årets løb ved Nationalmuseet* viste, at museets regnskabsaflæggelse var rigtig, selv om museets regnskabsaflæggelse på indtægtsområdet var mangelfuld. Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at beløb, kontering og attestation/godkendelse mv. var korrekte, og at dispositionerne generelt var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Det var Rigsrevisionens vurdering, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller ikke var helt tilfredsstillende og generelt ikke opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig forvaltning, og dermed ikke i tilstrækkelig grad medvirkede til at sikre regnskabet rigtighed.

Vurderingen var særligt baseret på, at områderne aflæggelse af regnskab og forvaltning af varebeholdninger blev vurderet som ikke tilfredsstillende. Hertil kom, at den regnskabsmæssige organisering samt forvaltningen af udgifter, forvaltningen af indtægter, regnskabsmæssig registrering og betalingsforretningerne blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende.

Rigsrevisionen bemærkede bl.a., at museets bogholdere havde adgang til at godkende bilag, hvilket indebar manglende funktionsadskillelse mellem godkendelse og registrering. Rigsrevisionen konstaterede endvidere stor usikkerhed i administrationen af lønrefusioner, idet der manglede en tilstrækkelig specificeret opgørelse over tilgodehavende refusioner vedrørende løn udbetalt til ansatte i fleksjob og ansatte i jobtræning på ca. 4,9 mio. kr. Museet manglede at fakturere og indtægtsføre salgsordrer vedrørende indtægtsdækket virksomhed på 1,9 mio. kr. samt fotosalg og lokaleudlejning på 0,4 mio. kr. Rigsrevisionen konstaterede tillige, at museet ikke gennemgik afstemningerne af beholdningskonti i forbindelse med godkendelsen af regnskabet. Endelig konstaterede Rigsrevisionen, at der var en forskel mellem museets lageropgørelse for butikken ultimo 2003 på 3,6 mio. kr. og regnskabet, hvor den bogførte værdi var opgjort til 7,8 mio. kr. Dette skyldtes, at regnskabet ikke var blevet nedskrevet i forbindelse med en destruktion af et publikationslager til en værdi af 4,2 mio. kr. Museet har foretaget regnskabsmæssig nedskrivning af lageret ultimo 2004.

Rigsrevisionen konstaterede ved revisionen, at regnskabsmaterialet var mangelfuldt, og at der manglede kontrakter, herunder forpagtningskontrakter. På baggrund af disse mangler var det ikke muligt for Rigsrevisionen at vurdere, om indbetalte forpagtningsafgifter, varelagre til butikssalg samt huslejudgifter var korrekte.

Kulturministeriet har oplyst, at Nationalmuseet har taget kritikken til efterretning og siden efteråret 2004 har gennemført en række forbedringer af forretningsgange og kontroller med henblik på at bringe museets procedurer op på et tilfredsstillende niveau. Arbejdet omfatter bl.a. udarbejdelse af forbedrede interne procedurer vedrørende afstemningerne. Med henblik på at forbedre museets kontrol- og dokumentationsspor er der igangsat en dokumentation af arbejdsprocesserne. Der-

til kommer, at museet er ved at implementere et nyt elektronisk lagerstyringssystem, ligesom der arbejdes med at udrede forholdene omkring tilgodehavende refusioner vedrørende ansatte i fleksjob. Endelig er der indført procedurer i relation til godkendelsen af månedsregnskaberne, som synliggør de relevante afstemninger og andre relevante oplysninger.

Rigsrevisionen fandt museets gennemførte og planlagte initiativer til forbedring af økonomiforvaltningen tilfredsstillende, men har ved den afsluttende revision konstateret, at alle initiativer endnu ikke fungerede optimalt, jf. nedenfor.

233. Rigsrevisionen vurderede ved *den afsluttende revision af Nationalmuseet*, at afstemningsmaterialet ikke var tilfredsstillende udarbejdet. Rigsrevisionen konstaterede bl.a., at likvide beholdninger ikke var dokumenteret til bogføringen, og at enkelte afstemninger var fejlbehæftede. Museet havde fortsat ikke udarbejdet en opgørelse over refusioner af løn til medarbejdere ansat under diverse beskæftigelsesordninger. Museet oplyste, at de tilgodehavende refusioner ikke var regnskabsført på grund af usikkerhed om beløbets størrelse. Der forelå nu forpagtningskontrakter, men der manglede afstemning af forpagtningsafgifterne, og endelig manglede der afstemning af statuskontiene for salgsdebitorer på i alt 13,2 mio. kr.

Det var Rigsrevisionens vurdering, at regnskabsgodkendelsen for 2004 var sket på et usikkert grundlag, idet ledelsen af Nationalmuseet ikke i tilstrækkelig grad havde sikret, at der var foretaget basale regnskabsmæssige afstemninger, inden regnskabet blev godkendt.

Kulturministeriet har oplyst, at Nationalmuseet har taget kritikken til efterretning og har gennemført en samlet afstemning af museets konti i pengeinstitutter. Der er indført procedurer, som sikrer et løbende overblik over tilgodehavende refusioner i relation til medarbejdere i beskæftigelsesordninger, og der er indgået tillægskontrakter med museets forpagtere, som sikrer grundlaget for afstemningen af forpagtningsafgifterne.

234. Samlet set viste revisionen i årets løb og den afsluttende revision, at der på Nationalmuseet var behov for et større ledelsesmæssigt fokus på kvaliteten i økonomiforvaltningen, herunder regnskabsaflæggelsen. Med baggrund i de mangelfulde afstemninger af statuskontiene, usikkerheden vedrørende tilgodehavende lønrefusioner samt manglende registrering af indtægtsordrer vedrørende indtægtsdækket virksomhed er det Rigsrevisionens opfattelse, at indtægtsregnskabet var mangelfuldt.

Kulturministeriet har oplyst, at Nationalmuseet tager kritikken til efterretning og i forbindelse med revisionen af museets regnskabsinstruks og arbejdet med dokumentationen af museets kontrol- og transaktionsspor vil stramme op på arbejdsgangene i forbindelse med de indtægtsdækkede områder. Kulturministeriet vil følge sagen.

235. *Revisionen i årets løb ved Statens Museum for Kunst* viste, at museets regnskabsaflæggelse var rigtig, selv om museets regnskabsaflæggelse på indtægtsområdet og forvaltningen af kunstsamlingerne var mangelfulde. De gennemgåede forretningsgange og interne kontroller var ikke helt tilfredsstillende og opfyldte generelt ikke de krav, der kan stilles til en god og pålidelig forvaltning, og medvirkede dermed ikke i tilstrækkelig grad til at sikre regnskabet rigtighed.

Vurderingen var særligt baseret på, at områderne forvaltning af indtægter og betalingsforretninger blev vurderet som ikke tilfredsstillende, samt at forvaltningen af museets kunstsamlinger blev vurderet som ikke helt tilfredsstillende.

Den stikprøvevise gennemgang af bilag viste, at museets interne kontroller ikke fungerede helt tilfredsstillende på flere indtægtsområder som fx publikumsindtægter og tilskud til særudstillinger. Rigsrevisionen konstaterede bl.a., at museets entréindtægter blev anbragt uforseglede i et penge- skab, og at en ugentlig kontrol og bogføring af beløbene blev foretaget af en medarbejder alene. Desuden konstaterede Rigsrevisionen, at der ved udarbejdelse af indtægtsfakturaer ikke blev fore- taget sammenholdelse til fakturagrundlaget.

Rigsrevisionen konstaterede endvidere væsentlige svagheder i den interne kontrol ved museets forvaltning af betalingsforretninger.

Gennemgangen af museets procedurer for registrering og kontrol med kunstværker viste, at museets fortegnelser ikke var ajourførte, og at museet gennem flere år ikke havde foretaget en fuldstændig gennemgang af kunstbeholdningerne. Rigsrevisionen konstaterede endvidere, at muse- et ikke havde etableret en rutine for en kontrol af, at alle indkøbte og modtagne værker blev ind- lagt i museets kunstdatabase, ligesom museet i væsentligt omfang manglede at foretage opdaterin- ger af kunstdatabasen vedrørende museets beholdninger af kunst. Det var Rigsrevisionens vurde- ring, at forvaltningen af museets samlinger havde betydelige svagheder, og Rigsrevisionen fandt, at forvaltningen af samlinger samlet set ikke fungerede helt tilfredsstillende. Rigsrevisionen anbe- falede, at forvaltningen af museets samlinger blev styrket, så der ikke var risiko for tab af centrale værker i samlingen.

På baggrund af resultaterne af revisionen i årets løb anbefalede Rigsrevisionen herudover, at le- delsen foretog en tæt opfølgning af økonomiforvaltningen, herunder regnskabsføring og regn- skabsaflæggelse. Museets ledelse har herefter godkendt en regnskabsinstruks med procedurebe- skrivelser af alle væsentlige forretningsområder. Museet har endvidere oplyst, at de vil styrke de interne forretningsgange på indtægtsområdet samt forbedre administrationen af museets samlinger. Rigsrevisionen finder museets gennemførte og planlagte initiativer til forbedring af økonomifor- valtningen tilfredsstillende.

P. § 22. Kirkeministeriet

236. Kirkeministeriet bestod i 2004 af departementet. Revisionen har endvidere omfattet folkekirkens Fællesfond, hvis regnskab ikke indgår i statsregnskabet.

Kirkeministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 31.

Tabel 31. Kirkeministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	20
Øvrige driftsudgifter.....	17
Tilskud.....	1.040
Bruttoudgifter i alt.....	1.077
Bruttoindtægter	519

237. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol for samtlige hovedkonti under ministeriet, ligesom der er foretaget afsluttende revision ved departementet. Der blev på Kirkeministeriets område derudover gennemført 4 revisioner.

238. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til departementet. Revisionerne gav anledning til enkelte bemærkninger, og departementet har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

239. I tabel 32 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 32. Revisionen for 2004 på Kirkeministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
	---- Antal ----					
Bevillingskontrol	1					0
Afsluttende revision	1					0
Revision i årets løb	1		1			
Lønrevision	1		1			
Tilskudsrevision	1			1		
It-revision	1			1		
I alt	6	0	2	2	0	0

240. Det fremgår af tabel 32, at 2 områder blev bedømt som tilfredsstillende, mens 2 blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Kirkeministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at der ikke er konstateret væsentlige fejl i regnskaberne. De konstaterede mangler ved tilskudsforvaltningen og it-området er ikke så omfattende, at de ændrer ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

241. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- lønrevision ved departementet
- opfølgning på sagen vedrørende Kirkeministeriets administration af lønramme 34-klassificeringer
- revision af folkekirkens Fællesfonds regnskab.

242. *Lønrevisionen ved departementet* blev udført i perioden omkring årsskiftet 2004/05. Ud over departementets personale omfattede revisionen departementets sagsbehandling vedrørende løn- og personaleadministrationen for biskopper, provster, præster og stiftskontorchefer. Lønrevisionen viste, at forretningsgange og de interne kontroller på løn- og personaleområdet var tilfredsstillende og medvirkede til at sikre et rigtigt regnskab på lønområdet.

Det var imidlertid Rigsrevisionens vurdering, at ministeriet ikke på alle områder levede op til en moderne forvaltning af løn- og personaleområdet på ledelsesmæssigt niveau. Rigsrevisionen anbefalede, at ministeriet indførte en personale- og lønpolitik, der anvender principperne i de nye

lønsystemer som et ledelses- og styringsværktøj. Endvidere anbefalede Rigsrevisionen, at opgaverne vedrørende løn, pension og personale blev organisatorisk samlet med henblik på at sikre en mere effektiv udnyttelse af viden og resurser på området.

Ministeriet har oplyst, at samtlige personaleadministrative opgaver nu er samlet i ét kontor i ministeriet. Ministeriet har desuden udarbejdet en lønpolitik for departementets ansatte, der understøtter målopfyldelse og opfyldelse af ledelsespolitikken. Endelig har ministeriet oplyst, at chef-lønniveauet i departementet fremover vil blive differentieret på baggrund af opgaver, belastning og opnåede resultater.

243. Rigsrevisionen har foretaget en *opfølgning på sagen vedrørende Kirkeministeriets administration af lønramme 34-klassificeringer*, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 257, pkt. 47.

Kirkeministeriet udsendte i juni 2005 en cirkulæreskrivelse til stifterne, der beskriver de fremtidige procedurer i forbindelse med lønramme 34-klassificeringer. Det fremgår af cirkulæreskrivelsen, at aftale om lønramme 34-klassificeringer fremover indgås med Præsteforeningen og vedkommende biskop efter ansøgning fra præsten. Cirkulæreskrivelsen fastlægger en række betingelser, der skal være opfyldt for at kunne søge, og at biskoppen påser, at betingelserne er opfyldt. Biskoppen undersøger herefter, om der er ledige stillinger i lønramme 34.

Endvidere har ministeriet opgjort antallet af anvendte og ledige lønramme 34-klassificeringer og tildelt hver personlig klassificering et nummer.

Rigsrevisionen finder ministeriets initiativer tilfredsstillende.

244. *Fællesfondens* konsoliderede regnskab er udarbejdet på grundlag af årsregnskaberne for de enkelte stifter.

Rigsrevisionen har ved revision i årets løb ved stifterne primært gennemgået forhold vedrørende præstelønninger, registrering og forvaltning af stiftsmidler samt gennemgået eventuelle interne mellemværender. Gennemgangen har ikke givet anledning til regnskabsmæssige korrektioner, men til enkelte anbefalinger til forbedring af de regnskabsmæssige rutiner. Herudover har Rigsrevisionen konstateret mindre variationer i stifternes fortolkning af Kirkeministeriets regnskabsmæssige forskrifter, hvilket har medført, at der ikke fuldt ud var konsistens i stifternes regnskabsmæssige behandling af ensartede regskabsposter. Til trods herfor er det Rigsrevisionens vurdering, at stifternes regnskabsaflæggelse samlet set var rigtig, og at dispositionerne generelt var i overensstemmelse med indgåede kontrakter og aftaler mv. Rigsrevisionen vurderer på denne baggrund, at grundlaget for Fællesfondens konsoliderede årsregnskab er uden væsentlige fejl og mangler.

Kirkeministeriet har ikke tidligere defineret, hvilke regnskabsstandarder Fællesfonden skal anvende ved aflæggelse af det konsoliderede årsregnskab. I sin redegørelse af 14. februar 2005, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 241, har kirkeministeren oplyst, at Fællesfonden vil overgå til at følge de statslige regnskabs- og disponeringsregler. Ministeriet har på denne baggrund truffet beslutning om, at det konsoliderede årsregnskab fra 2005 skal følge de statslige regnskabs- og disponeringsregler med de undtagelser, der følger af Fællesfondens særlige karakter. Fællesfondens årsregnskab for 2004 er udarbejdet som en overgangsordning og tilnærmer sig de statslige regnskabs- og disponeringsregler. Kirkeministeriet har foretaget enkelte korrektioner i forbindelse med konsolideringen, hvilket ledelsen har redegjort for i ledelsesberetningen.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at ministeriet har truffet beslutning om, hvilke regnskabsregler der skal anvendes fra 2005, og at ledelsen i ledelsesberetningen i videst muligt omfang har beskrevet den anvendte regnskabspraksis i overgangsåret 2004.

Rigsrevisionen har konstateret, at implementeringen af de statslige regnskabs- og disponeringsregler er påbegyndt i de enkelte stifter i 2005.

Rigsrevisionen har været i løbende dialog med ministeriet om udarbejdelsen af årsregnskabet for 2004, og det er Rigsrevisionens vurdering, at den anvendte regnskabspraksis for det konsoliderede årsregnskab er tilnærmet de statslige regnskabsregler så meget, det har været muligt, og at det konsoliderede regnskab på denne baggrund er rigtigt.

Q. § 23. Miljøministeriet

245. Miljøministeriet bestod i 2004 af i alt 8 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Nævn og Råd, Center for Koncernforvaltning, Miljøstyrelsen, Danmarks Miljøundersøgelser, Skov- og Naturstyrelsen, Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse samt Kort- og Matrikelstyrelsen.

Miljøministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 33.

Tabel 33. Miljøministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	1.059
Øvrige driftsudgifter.....	1.080
Tilskud.....	690
Bygge- og anlægsudgifter	110
Bruttoudgifter i alt.....	2.939
Bruttoindtægter	1.354

246. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Der blev på ministerområdet derudover gennemført 12 revisioner.

247. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

248. I tabel 34 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 34. Revisionen for 2004 på Miljøministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	8					1
Afsluttende revision	8					0
Revision i årets løb	3		3			
Lønrevision	2	1	1			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	4		3	1		
Udvidet gennemgang af årsrapporter	2		2			
I alt	28	1	10	1	0	1

249. Det fremgår af tabel 34, at 11 områder blev bedømt som meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende, mens 1 blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til 1 bemærkning, som var så væsentlig, at den omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

250. Rigsrevisionen har ud over de nævnte revisioner gennemført statistisk stikprøverevision af driftsindtægter og driftsudgifter ekskl. løn for det samlede ministerområde med undtagelse af Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse. Stikprøven omfattede 144 bilag. Revisionen viste, at der var beløbsmæssige fejl i 3 bilag.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at resultatet af stikprøven understøtter, at oplysningerne om driftsudgifter og driftsindtægter i ministeriets regnskab var rigtige.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Miljøministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

251. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- lønrevision ved Miljøstyrelsen
- it-revision ved Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse
- bevillingskontrol af departementet.

252. *Lønrevisionen ved Miljøstyrelsen* viste, at regnskabsaflæggelsen på lønområdet var rigtig, og at forretningsgangene og de interne kontroller på løn- og personaleområdet var meget tilfredsstillende og medvirkede til at sikre et rigtigt regnskab på lønområdet.

Forretningsgangene på området var velfungerende, og der blev konstateret en sikker og hensigtsmæssig løn- og personaleadministration på væsentlige områder som fx personalepolitik, statusændringer, ferie og andet fravær samt uddatabehandling.

253. *It-revisionen ved Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS)* viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set ikke var helt tilfredsstillende. Den udførte revision gav anledning til omtale af forhold, som burde rettes, fordi de kan påvirke opgavevaretagelsen.

Rigsrevisionen anbefalede bl.a., at GEUS udarbejdede en risikoanalyse og en it-sikkerhedspolitik med tilhørende it-sikkerhedsinstrukser, begrænsede antallet af lokalnettets administratorer og revurderede konceptet for hjemmearbejdspladser og bærbare pc'er.

It-sikkerheden i GEUS bør være høj, fordi de opbevarer fortrolige data. De konstaterede mangler indebærer en risiko for, at uvedkommende får adgang til data.

GEUS har oplyst, at de vil følge Rigsrevisionens anbefalinger, men har vurderet, at det ikke umiddelbart har været muligt at reducere antallet af administratorer væsentligt. GEUS har oplyst, at de fortsat vil arbejde med rationalisering og standardisering af systemarbejdet, bl.a. med det formål at begrænse antallet af it-medarbejdere med administratorprivilegier.

254. *Ved bevillingskontrollen af departementet* konstaterede Rigsrevisionen, at det akkumulerede overskud til videreførsel ultimo 2004 på § 23.11.04. Fremme af kolonihaveformål udgjorde 10,4 mio. kr.

Kontoen blev på finansloven for 2002 oprettet med en bevilling på 14,7 mio. kr., og der blev i 2002 forbrugt 4,3 mio. kr. Der er ikke givet bevilling eller sket forbrug på kontoen i 2003 og 2004.

Adgang til videreførsel bortfalder, hvis der i 2 år ikke har været givet bevilling på en konto, og heller ikke er blevet regnskabsført på den pågældende konto, jf. Budgetvejledning 2001, pkt. 2.2.11.

Kontoen er optaget på finansloven for 2005, og det fremgår af anmærkningerne, at det videreførte beløb primo 2004 på 10,4 mio. kr. forventes at kunne dække behovet i 2004 og 2005.

Miljøministeriet har efterfølgende tilkendegivet, at oplysningerne om videreførsel burde have fremgået af anmærkningerne til forslag til finanslov for 2005.

Rigsrevisionen finder ikke, at den valgte udformning af anmærkningerne i finansloven for 2005 giver de bevilgende myndigheder et klart indtryk af, at der er tale om ansøgning om hjemmel til videreførsel ud over 2-årsperioden, jf. Budgetvejledningens regler om bortfald.

R. § 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

255. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (Fødevareministeriet) bestod indtil august 2004 af i alt 8 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Direktoratet for FødevareErhverv, Plantedirektoratet, Fødevaredirektoratet, Danmarks Fødevare- og Veterinærforskning, Danmarks JordbrugsForskning, Fiskeridirektoratet og Danmarks Fiskeriundersøgelser.

I forbindelse med ressortomlægningerne som følge af kongelig resolution af 2. august 2004 blev Fødevaredirektoratet og Danmarks Fødevare- og Veterinærforskning overflyttet til Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender. Da statsregnskabet i sin opstilling følger bevillingslovene, er de 2 virksomheder omtalt nedenfor.

Fødevareministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 35.

Tabel 35. Fødevareministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	2.081
Øvrige driftsudgifter	1.506
Tilskud	10.691
Bygge- og anlægsudgifter	150
Bruttoudgifter i alt	14.428
Bruttoindtægter	11.700

256. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret Direktoratet for FødevareErhverv og Fiskeridirektoratet, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Der blev på ministerområdet derudover gennemført 18 revisioner.

257. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til enkelte bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

258. I tabel 36 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 36. Revisionen for 2004 på Fødevareministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	8					1
Afsluttende revision	6					1
Revision i årets løb	5		4	1		
Lønrevision	3		3			
Tilskudsrevision	3		3			
It-revision	5	2	2	1		
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Bygge- og anlægsrevision	1		1			
Revision af regnskaber med intern revision	2		2			
I alt	34	2	16	2	0	2

259. Det fremgår af tabel 36, at 18 områder blev bedømt som meget tilfredsstillende eller tilfredsstillende, mens 2 blev bedømt som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til i alt 2 bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

260. Rigsrevisionen har ud over de nævnte revisioner gennemført statistisk stikprøverevision for det samlede ministerområde af alle lønninger på standardkonto 11. Løn, som er anvist over SLS. Stikprøven omfattede 148 medarbejderlønninger. Revisionen viste, at der i 11 af medarbejderlønningerne var beløbsmæssige fejl. 6 fejl vedrørte variable ydelser (som fx overarbejde), mens 5 vedrørte faste tillæg. Antallet af fejl forekommer højt, men de fleste fejl var små både beløbsmæssigt og procentvis. Vurderes resultatet med udgangspunkt i den enkelte medarbejders krav på en korrekt løn, finder Rigsrevisionen ikke, at resultatet med fejl i 7 % af lønningerne i stikprøven var helt tilfredsstillende.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at resultatet af stikprøverevisionen understøtter, at oplysningerne om lønudgifter i ministeriets regnskab var rigtige.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Fødevareministeriets regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsafklæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at områder, som repræsenterer en meget væsentlig del af Fødevareministeriets udgiftsområde, er vurderet som tilfredsstillende. Rigsrevisionen har konstateret fejl i regnskabet for Danmarks Fødevare- og Veterinærforskning. Da virksomheden repræsenterer en mindre del af ministerområdets udgifter, ændrer fejlene ikke ved Rigsrevisionens samlede vurdering af ministerområdet.

261. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- it-revision ved departementet
- it-revision ved Fødevaredirektoratet
- revision i årets løb, afsluttende revision og bevillingskontrol ved Danmarks Fødevare- og Veterinærforskning
- revision af Direktoratet for FødevareErhverv og Fiskeridirektoratet
- revision af tilskud, som er helt eller delvist finansieret af EU
- Fiskeribankens årsrapport.

262. *It-revisionen ved departementet* viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set er meget tilfredsstillende. Rigsrevisionen konstaterede en kompetent styring af it-området i departementet og i koncernen samt velfungerende generelle it-kontroller. Departementet havde udarbejdet en risikoanalyse på alle væsentlige områder og havde en tilstrækkelig it-sikkerhedspolitik. Der var desuden indgået serviceaftaler for alle væsentlige opgaver, ligesom hjemmearbejdspladsernes og de bærbare pc'ers forbindelse til lokalnettet var tilstrækkeligt sikret.

263. *It-revisionen ved Fødevaredirektoratet* viste, at den generelle it-sikkerhed samlet set var meget tilfredsstillende. Fx havde direktoratet udarbejdet en risikoanalyse med afhængigheds- og konsekvensvurdering, der var indgået serviceaftaler om væsentlige opgaver, licensadministrationen var tilstrækkelig, der var regler og praksis for årlige sikkerhedstest, og endelig var der regler for persondatahåndtering.

264. *Revisionen i årets løb ved Danmarks Fødevare- og Veterinærforskning (DFVF)* viste, at de gennemgåede forretningsgange og interne kontroller generelt ikke var helt tilfredsstillende og generelt ikke opfyldte de krav, der kan stilles til en god og pålidelig forvaltning, og derved ikke i tilstrækkelig grad medvirkede til at sikre regnskabet's rigtighed. Rigsrevisionen konkluderede således, at virksomhedens regnskabsmæssige registrering, herunder afstemningsprocedurer, ikke var helt tilfredsstillende, idet afstemning ikke var foretaget for alle konti gennem længere tid. Det var dog samtidig Rigsrevisionens vurdering, at dispositionerne samlet set var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

DFVF havde i november 2004 opgjort det forventede underskud for 2004 til 10 mio. kr. Medio februar 2005 konstaterede DFVF imidlertid, at underskuddet var betydeligt større. I marts 2005 opgjorde DFVF underskuddet til 33 mio. kr. Herved blev den akkumulerede opsparing nedbragt til et underskud på 22 mio. kr., hvilket netop lå inden for den tilladte udsvingsmargen på finansloven for 2004. Det faktiske resultat blev således betydeligt lavere end det forventede resultat i november. DFVF henførte primært afvigelsen til forkerte skøn for lønudgifterne og indtægterne under almindelig virksomhed. Den sene erkendelse af det akkumulerede underskud skyldtes ifølge DFVF en utilstrækkelig økonomistyring i 2004 på både udgifts- og indtægtssiden. Desuden havde den løbende regnskabsrapportering været behæftet med stor usikkerhed. DFVF er oprettet den 1. januar 2004 ved en sammenlægning af Danmarks Veterinærinstitut og Institut for Fødevaresikkerhed og Ernæring under Fødevaredirektoratet. Usikkerheden ved regnskabsrapporteringen skyldtes bl.a., at

budgetlægningen var vanskeliggjort som følge af, at DFVF var en ny sammenlagt virksomhed, og at der var en udestående bodeling med Fødevarerdirektoratet.

Økonomistyringen ved DFVF havde ikke fungeret tilfredsstillende i 2004 og i starten af 2005, og DFVF og Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes departement bad derfor efter drøftelse og aftale med Rigsrevisionen medio marts 2005 et privat revisionsfirma om at foretage en undersøgelse af DFVF's regnskab og budgetopfølgning for 2004 samt af budgettet for 2005.

DFVF fik ved Akt 155 8/6 2005 19 mio. kr. til finansiering af det negative videreførselsbeløb. I aktstykket redegjorde Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender for den hidtidige udvikling og for de planlagte initiativer til at forbedre økonomistyringen.

Rigsrevisionen gennemførte i foråret 2005 *afsluttende revision* og bevillingskontrol. Sideløbende hermed har Rigsrevisionen modtaget revisionsfirmaets rapporter og har på møder med Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender løbende drøftet undersøgelsen af DFVF's økonomiske udvikling i 2004 og budget for 2005.

I slutningen af maj 2005 modtog Rigsrevisionen det afstemningsmateriale, som DFVF foreløbig havde udarbejdet. Materialet var endnu ikke komplet. Rigsrevisionen konstaterede samtidig, at DFVF's ledelse havde godkendt regnskabet for 2004 med forbehold for de usikkerheder, der blev konstateret i forbindelse med de foreløbigt gennemførte afstemninger.

Rigsrevisionen foretog en gennemgang af afstemninger og specifikationer. Rigsrevisionen konstaterede ved gennemgangen, at flere af de afstemte regnskabsposter indeholdt mindre uafklarede forhold og fejlposter. Endvidere var en specifikation af 37 mio. kr. over tilgodehavender ikke udarbejdet ved årsskiftet, men først pr. ultimo april 2005, og den indeholdt dermed også poster fra regnskabsåret 2005. Specifikationen indeholdt et beregnet tilgodehavende vedrørende eksternt finansierede forskningsprojekter på 22 mio. kr., der blev indtægtsført i 2004. Desuden indeholdt specifikationen en række åbentstående ældre poster, der krævede en mere detaljeret gennemgang. Opgørelsen var således behæftet med en vis usikkerhed, og der kunne eventuelt forventes et tab. Størrelsen af det forventede tab var ikke beregnet.

Ultimo juni 2005 måtte Rigsrevisionen konstatere, at DFVF fortsat manglede at specificere tilgodehavender for yderligere 47 mio. kr. og gæld på 30 mio. kr.

Rigsrevisionen har ved den afsluttende revision vurderet, at DFVF's ledelse ikke har formået at foretage alle basale regnskabsmæssige afstemninger og kontroller, inden regnskabet blev godkendt.

Rigsrevisionen fandt på denne baggrund, at regnskabet ikke gav et fuldt korrekt billede af virksomhedens økonomiske situation.

Rigsrevisionens *bevillingskontrol* bekræftede ovenstående forhold om merforbruget og usikkerheden ved opgørelsen af det økonomiske resultat for 2004. Rigsrevisionen konstaterede endvidere ved gennemgangen af de regnskabsmæssige forklaringer, at DFVF først meget sent havde konstateret det betydelige merforbrug. Rigsrevisionen vurderede dog, at DFVF havde redegjort tilfredsstillende for de konstaterede afvigelser og for opfyldelsen af virksomhedens mål, idet DFVF i årsrapporten for 2004 havde indarbejdet kommentarer til de foreløbige analyser vedrørende usikkerheden og den manglende økonomiske styring i 2004 og i starten af 2005.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender har i august 2005 erklæret sig enig med Rigsrevisionen i, at regnskabsaflæggelsen og økonomistyringen i DFVF ikke har været tilfredsstillende. Ministeriet oplyste, at DFVF for at styrke økonomistyringen bl.a. har ansat en regnskabskonsulent og i øvrigt sikret den nødvendige bemanding i virksomhedens økonomikontor. DFVF har lige-

ledes styrket projektstyringen med 3 vikarer og en ekstern projektleder ud over 2 fastansatte projektregnskabsmedarbejdere. Disse medarbejdere skal gennemgå samtlige eksternt finansierede forskningsprojekter. DFVF har herudover i samarbejde med eksterne konsulenter opstillet og allerede iværksat en række tiltag, der skal sikre, at DFVF kan leve op til de krav, der stilles til en god pålidelig forvaltning. Ministeriet har således oplyst, at DFVF fx har styrket lønstyringen, forbedret planlægningen af økonomistyringen, styrket budgetopfølgningen, udviklet en række økonomirapporter til brug for systematisk ledelsesinformation og påbegyndt udarbejdelse af bl.a. afstemningsinstrukser og beskrivelse af procedurer for projektstyring. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender vil følge arbejdet gennem en løbende dialog med bestyrelsen for DFVF.

Rigsrevisionens revision og bevillingskontrollen viste, at DFVF ikke i tilstrækkelig grad løbende havde formået at sikre en korrekt regnskabsaflæggelse, herunder foretaget basale regnskabsmæssige afstemninger og kontroller ved godkendelsen af månedsregnskaberne og årsregnskabet. De manglende afstemninger indebar, at aktiver og passiver ikke blev opgjort korrekt. Rigsrevisionen fandt dette meget uheldigt og fandt det velbegrundet, at DFVF styrkede virksomhedens økonomiske styring.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at DFVF har iværksat en række tiltag, og at ministeriet har en tæt opfølgning af DFVF's forvaltning. Rigsrevisionen forventer, at disse tiltag vil styrke virksomhedens økonomiske styring.

265. Rigsrevisionen har revideret *Direktoratet for Fødevarerhverv og Fiskeridirektoratet*, som er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har udført løbende revision samt revision af de afsluttende regnskaber. Videre har Rigsrevisionen udført bevillingskontrol og udvidet gennemgang af Direktoratet for Fødevarerhvervs årsrapport for 2004. Revisionen har endvidere omfattet samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin løbende revision af Direktoratet for Fødevarerhvervs og Fiskeridirektoratets regnskaber på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har bl.a. gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions erklæring og beretning om den samlede revision for 2004. Det fremgår af den interne revisions konklusion i påtegningen, at direktoratets administrative struktur med rimelig sikkerhed er egnet til at sikre, at overensstemmelsen med de respektive tilskudsordninger kontrolleres, inden der foretages udbetalinger af tilskudsmidler.

På baggrund af Rigsrevisionens revision samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Direktoratet for Fødevarerhvervs og Fiskeridirektoratets regnskabsaflæggelse var tilfredsstillende. Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at regnskaberne samlet set var rigtige, og at de dispositioner, der var omfattet af regnskabsaflæggelsen, var i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

266. Direktoratet for Fødevarerhverv har i 2004 givet *tilskud* på 10 mia. kr., som er helt eller delvist finansieret af EU.

Rigsrevisionen har revideret direktoratets indberetninger af uregelmæssigheder til OLAF (Europa-Kommissionens kontor for bekæmpelse af svig) i 3. kvartal 2004. Ved revisionen blev det påset, at direktoratets krævebreve til støttemodtagere med tilbagebetalingskrav på for meget udbetalt

støtte var blevet korrekt registreret i direktoratets debtorsystem. Revisionen, som vedrørte 11 sager med et tilbagebetalingskrav på 2 mio. kr., viste, at alle krævebrevene var blevet korrekt registreret i direktoratets debtorsystem.

Rigsrevisionen har i 2004 revideret EU-tilskud sammen med Den Europæiske Revisionsret. Revisionen havde i 2004 særligt fokus på tilskud under hektarstøtteordningen, eksportstøtteordningen og støtteordningen til yngre jordbrugere. Revisionen bestod af en stikprøvevis gennemgang af dels tilskudsmodtagernes tilskudsansøgninger, dels direktoratets behandling og kontrol af tilskudsmodtagernes oplysninger samt en stedlig revision hos den endelige tilskudsmodtager.

Revisionen viste, at oplysningerne i tilskudsansøgningerne var korrekte, og at udbetalingerne var foretaget i overensstemmelse med gældende regler.

På baggrund af den foretagne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Direktoratet for FødevareErhvervs administration af EU-tilskud er korrekt i henhold til gældende regler.

267. Rigsrevisionen tog i revisionspåtegningen på *Fiskeribankens årsrapport for 2004* forbehold for størrelsen af en merhensættelse på 100 mio. kr.

Det fremgik af ledelsesberetningen i årsrapporten, at der med merhensættelsen var taget særskilt hensyn til en række forhold, der indebar en markant forøgelse af bankens tabsrisiko, herunder de længerevarende indtjeningsvanskeligheder i store dele af fiskerierhvervet og bankens forringede pantsikring ved den stigende udbredelse af omsættelige fiskerirettigheder i form af kvoter og kapacitet.

Baggrunden for Rigsrevisionens forbehold var, at omfanget af den forringede pantsikkerhed på bankens udlån som følge af indførelsen af omsættelige fiskerirettigheder ikke var kendt, og at der ikke forelå tilstrækkeligt dokumenterede beregninger for hensættelsen. Rigsrevisionen kunne derfor ikke opnå tilstrækkeligt revisionsmæssigt bevis for, at merhensættelsen svarede til den forøgede tabsrisiko på Fiskeribankens engagementer.

Rigsrevisionens revisionspåtegning indeholdt tillige supplerende oplysninger. Oplysningerne vedrørte bl.a., at det i ledelsesberetningen i årsrapporten var anført, at der i sagens natur var knyttet væsentlige usikkerheder til det skønnede behov for tabsreservationer, og at størrelsen af de samlede hensættelser på 243 mio. kr. derfor var behæftet med væsentlig usikkerhed.

Det var dog Rigsrevisionens vurdering, at årsrapporten, bortset fra den mulige virkning af forbeholdet om merhensættelsens størrelse, gav et retvisende billede af bankens aktiver, passiver og finansielle stilling samt af resultatet af bankens aktiviteter.

S. § 27. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender

268. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender bestod i 2004 af departementet.

I forbindelse med ressortomlægningerne som følge af kongelig resolution af 2. august 2004 blev Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender oprettet med i alt 6 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig om Børnerådet, Familiestyrelsen (del af Civilretsdirektoratet), Forbrugerstyrelsen, Fødevarestyrelsen (tidligere Fødevaredirektoratet) og Danmarks Fødevareforskning (tidligere Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning).

Herudover administrerer departementet bevillinger vedrørende Forbrugerrådet og en række tilskudsordninger.

Statsregnskabet følger i sin opstilling bevillingslovene. De overførte virksomheder er derfor omfattet af afsnittene om de afgivende ressortministerier. Under § 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet er it-revision ved Forbrugerstyrelsen omtalt, mens it-revision ved Fødevaredirektoratet og revision i årets løb, afsluttende revision og bevillingskontrol ved Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning alle er omtalt under § 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 37.

Tabel 37. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	10
Øvrige driftsudgifter	7
Bruttoudgifter i alt.....	17

269. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. For de udgifter og indtægter, der er optaget i statsregnskabet under ministerområdet, har Rigsrevisionen foretaget bevillingskontrol og afsluttende revision.

270. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskabet er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til departementet.

271. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav ikke anledning til bemærkninger, som var så væsentlige, at de er omtalt.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders regnskab samlet set er rigtigt, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

T. § 28. Transport- og Energiministeriet

272. Transport- og Energiministeriet bestod i 2004 af i alt 17 virksomheder. Ud over departementet drejede det sig bl.a. om Vejdirektoratet, Statens Luftfartsvæsen, Danmarks Meteorologiske Institut, Flyvesikringstjenesten, Kystdirektoratet, BornholmsTrafikken og Banedanmark. Samtlige virksomheder under ministerområdet fremgår af bilag 1.

I forbindelse med ressortomlægningerne som følge af kongelig resolution af 18. februar 2005 blev sager vedrørende energilovgivningen, herunder Energistyrelsen og Energitilsynet, overført til Transport- og Energiministeriet. Statsregnskabet følger i sin opstilling bevillingslovene, og de berørte virksomheder er derfor omfattet af afsnittene om de afgivende ministerier. Under § 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet omtales Energitilsynets register over varmemforsyningsvirksomheder.

Transport- og Energiministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004 fremgår af tabel 38.

Tabel 38. Transport- og Energiministeriets bruttoudgifter og -indtægter i 2004

	Mio. kr.
Lønudgifter	2.663
Øvrige driftsudgifter	4.850
Tilskud	4.898
Bygge- og anlægsudgifter	3.399
Bruttoudgifter i alt	15.810
Bruttoindtægter	5.870

273. Revisionen af ministerområdet er udført som planlagt og med en dækningsgrad, som giver Rigsrevisionen et tilstrækkeligt grundlag for at vurdere regnskabsforvaltningen på ministerområdet. Rigsrevisionen har foretaget bevillingskontrol af samtlige hovedkonti under virksomhederne, ligesom der er foretaget afsluttende revision af alle virksomheder. Rigsrevisionen har endvidere revideret Banedanmark, der er omfattet af en § 9-aftale om intern revision. Der blev på ministerområdet derudover gennemført 14 revisioner.

274. Formålet med revisionen var at vurdere, om regnskaberne er rigtige, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Rigsrevisionen afrapporterede resultaterne af revisionerne til de berørte virksomheder samt til departementet. Revisionerne gav anledning til en række bemærkninger, og virksomhederne har som opfølgning herpå oplyst, at de vil tage de nødvendige initiativer.

275. I tabel 39 er anført de bedømmelser eller bemærkninger, som de enkelte revisioner gav anledning til.

Tabel 39. Revisionen for 2004 på Transport- og Energiministeriets område fordelt på bedømmelser mv.

	Revisioner i alt	Meget tilfredsstillende	Tilfredsstillende	Ikke helt tilfredsstillende	Ikke tilfredsstillende	Bemærkninger
Bevillingskontrol	17					1
Afsluttende revision	17					1
Revision i årets løb	5		5			
Lønrevision	4	1	3			
Tilskudsrevision	1		1			
It-revision	1		1			
Udvidet gennemgang af årsrapporter	1		1			
Bygge- og anlægsrevision	2		2			
Revision af regnskaber med intern revision	1			1		
I alt	49	1	13	1	0	2

276. Det fremgår af tabel 39, at 1 område blev bedømt som meget tilfredsstillende, 13 som tilfredsstillende og 1 som ikke helt tilfredsstillende. Bevillingskontrollen og den afsluttende revision gav anledning til i alt 2 bemærkninger, som var så væsentlige, at de omtales i det følgende.

En oversigt over samtlige bedømmelser mv. pr. virksomhed og revision fremgår af bilag 1.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Transport- og Energiministeriets regnskab samlet set er rigtigt, bortset fra Banedanmarks årsrapport, og at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, som i videst muligt omfang sikrer, at de dispositioner, som er omfattet af regnskabsafregningen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved vurderingen har Rigsrevisionen lagt vægt på, at forretningsgangene og de interne kontroller i virksomhederne generelt er vurderet som tilfredsstillende. Revisionen har dog vist, at Banedanmarks regnskab ikke er rigtigt, og at de interne kontroller og regnskabsvæsen ikke fungerer helt tilfredsstillende. Der er en række sager ved Banedanmark, der kræver ministeriets opmærksomhed med henblik på at sikre en tilfredsstillende genopretning af Banedanmarks regnskabsvæsen.

277. Rigsrevisionen har fundet anledning til at omtale følgende sager:

- revision af årsrapporten for Ørestadsselskabet I/S og Frederiksbergbaneselskabet I/S
- afsluttende revision af departementet
- lønrevision ved Kystdirektoratet
- revision af Banedanmark
- bevillingskontrol af § 28.63.05. Banedanmark – fornyelse og vedligeholdelse af jernbanenettet

- dobbelt likviditetstilførsel i Banedanmark (intern revision)
- mangelfuld registrering af materielle anlægsaktiver i Banedanmark (intern revision)
- mangelfulde lønafstemninger i Banedanmark (intern revision)
- manglende hjemmel til overførsel af indirekte produktionsomkostninger fra § 28.63.01. Banedanmark (drift) til § 28.63.02. Banedanmark (anlæg)
- unøjagtig opgørelse af indirekte produktionsomkostninger og koncernbidrag hos Banedanmark (drift)
- opfølgning vedrørende 15 Her & Nu projekter i Banedanmark.

278. *Revisionen af årsrapporten for Ørestadsselskabet I/S og Frederiksbergbaneselskabet I/S* viste, at regnskabsforvaltningen var tilfredsstillende. Rigsrevisionen fandt imidlertid, at der var stor usikkerhed om regnskabsposten ”Takstindbetalinger” i årsrapporterne for 2004.

Revisionen fandt det derfor nødvendigt at tage forbehold i revisionspåtegningerne på årsrapporterne for 2004 for posten. Usikkerheden skyldtes, at Ørestadsselskabet I/S og Hovedstadens Udviklingsråd (HUR) ikke er blevet enige om takstbetalingen pr. passager til metroen, hvorfor Ørestadsselskabet I/S i 2004 indbragte sagen for transport- og energiministeren. Sagen er endnu ikke afsluttet. ”Takstindbetalinger” er indregnet i årsrapporterne på grundlag af en takst på 8,16 kr. pr. passager. HUR har imidlertid fremsendt en afregning til selskabet for 2004, hvor taksten pr. passager udgør 6,21 kr. For Ørestadsselskabet I/S og Frederiksbergbaneselskabet I/S er konsekvenserne af denne usikkerhed væsentlig, idet den samlede virkning kan være, at takstbetalingerne er ansat 63 mio. kr. for højt.

Revisionen har drøftet forbeholdet med selskabernes ledelse før færdiggørelsen af årsrapporterne for 2004, og der var fuld enighed om, at usikkerheden omkring regnskabsposten var så stor, at et forbehold i revisionspåtegningen var nødvendigt for forståelsen af regnskaberne.

Spørgsmålet om indtægten pr. passager i metroen har i øvrigt også været omtalt i statsrevisorernes beretning nr. 3/04 om Ørestads- og Metroprojektet (nr. 2).

Transport- og Energiministeriet har oplyst, at ministeriet i Akt 198 2/9 2004 vurderede, at kollektiv trafiklovgivning ikke giver en klar hjemmel for afklaring af indtægtsfordelingen, men at ministeriet umiddelbart mest hælder til at være enig med HUR’s tolkning af lovgivningen, hvorefter metroen i 2004 kun er berettiget til en indtægt pr. passager på godt 6 kr. Ministeriet har endvidere tilkendegivet, at ministeriet med lov om trafikselskaber, der blev vedtaget i juni 2005, har fået myndigelse til at fastlægge indtægtsdelingen fra 2007. På baggrund heraf vil der i forbindelse med fremsættelse af forslag til prioritering og anlæg af cityring samt lovgivning om ny selskabsstruktur blive sikret flertal i Folketinget for en bekendtgørelse om indtægtsfordelingen. Endelig har ministeriet anført, at ministeriet vil vende tilbage angående principperne for indtægtsfordelingen i regnskabsårene 2005 og 2006.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at der skal gå så lang tid, før der sker en afklaring af spørgsmålet om indtægtsfordelingen. En afklaring af takstgrundlaget er afgørende for Ørestadsselskabet I/S’ og Frederiksbergbaneselskabet I/S’ budgettering af tilbagebetalingen af den samlede gæld. Rigsrevisionen finder, at ministeriet snarest bør træffe afgørelse i sagen.

279. *Den afsluttende revision af departementet* viste, at departementet i 2004 anvendte ca. 26 mio. kr. til konsulentydelse vedrørende salget af en del af ministeriets aktier i Post Danmark. I stedet

for at udgiftsføre beløbet, valgte departementet at postere udgiften på en statuskonto. En udgiftsføring af udgiften ville have resulteret i et underskud i departementets regnskab.

Rigsrevisionen finder det uheldigt, at konsulentudgifterne ikke blev udgiftsført i 2004. Rigsrevisionen finder det videre uheldigt, at udgifternes placering på en statuskonto betød, at et underskud i departementets regnskab ikke blev synligt i statsregnskabet.

Transport- og Energiministeriet har oplyst, at de vil drøfte med Finansministeriet, hvordan udgifter af denne type fremover skal håndteres.

Rigsrevisionen har i statsrevisorernes beretning nr. 18/02 om revisionen af statsregnskabet for 2002, pkt. 347, omtalt en sag, hvor ministeriet som følge af manglende bevillingsmæssige hjemmel ligeledes posterede konsulentudgifter på en statuskonto. Det drejede sig om udgifter vedrørende udbud af sejlrufterne til og fra Bornholm, hvor udgiften skulle modregnes i en forventet besparelse. Rigsrevisionen finder det på den baggrund særdeles uheldigt, at ministeriet i 2004 har anvendt en fremgangsmåde, som Rigsrevisionen tidligere har kritiseret.

280. *Lønrevisionen ved Kystdirektoratet* viste, at regnskabsaflæggelsen på lønområdet var rigtig, og at forretningsgangene og de interne kontroller på løn- og personaleområdet var meget tilfredsstillende og medvirkede til at sikre et rigtigt regnskab på lønområdet. Kystdirektoratet har tilpasset og systematiseret løn- og personaleforvaltningen under hensyntagen til direktoratets behov.

Forretningsgangene på området var velfungerende, og der blev konstateret en hensigtsmæssig og veltilrettelagt løn- og personaleadministration på væsentlige områder som forvaltning af overenskomster og aftaler, indrapportering og godkendelse, uddatabehandling samt variable ydelser.

281. Rigsrevisionen har revideret *Banedanmark*, der er omfattet af en § 9-aftale om *intern revision*.

Rigsrevisionen har udført løbende revision, revision af Banedanmarks afsluttende årsregnskab samt bevillingskontrol. Rigsrevisionens løbende revision har omfattet gennemgang af omkostningsfordelinger mellem Banedanmarks hovedkonti.

Revisionen har endvidere omfattet et samarbejde og tilsyn med den interne revision for at vurdere, om Rigsrevisionen kan basere sin revision af Banedanmarks årsrapport på den interne revisions arbejde. Rigsrevisionen har gennemgået den interne revisions væsentligste revisionskonklusioner og den interne revisions revisionsprotokollat vedrørende årsrapporten for 2004. Den interne revision har i revisionsprotokollatet omtalt væsentlige sager vedrørende Banedanmarks regnskabsaflæggelse.

På baggrund af Rigsrevisionens revision samt Rigsrevisionens samarbejde og tilsyn med den interne revision er det Rigsrevisionens vurdering, at Banedanmarks interne kontroller og regnskabsvæsen ikke var helt tilfredsstillende.

Det er samtidig Rigsrevisionens vurdering, at årsrapporten ikke var rigtig. Revisionen afdækkede en række sager, der omtales nedenfor, og som kræver ministeriets opmærksomhed med henblik på at sikre en tilfredsstillende genopretning af Banedanmarks regnskabsvæsen. Sagerne omhandler problemer vedrørende merforbrug, interne kontroller og økonomistyring, tilstedeværelse og værdiansættelse af materielle anlægsaktiver, afstemning af lønsystemer samt omkostningsfordelinger vedrørende drift og anlæg samt entreprisevirksomheden.

Statsrevisorernes beretning nr. 1/05 om 7 sager forelagt for Folketingets Finansudvalg har tillige vist, at der er fejl og mangler i Banedanmarks bevillingsstyring.

Rigsrevisionen finder samlet, at revisionen vedrørende 2004 viser, at Banedanmark fortsat har problemer med at sikre, at de interne kontroller og regnskabsvæsenet fungerer tilfredsstillende.

282. *Bevillingskontrollen af Banedanmark* viste et akkumuleret merforbrug på § 28.63.05. Banedanmark – fornyelse og vedligeholdelse af jernbanenettet på ca. 196 mio. kr., hvilket indebar, at Banedanmarks udsvingsramme blev overskredet med ca. 60 mio. kr. Sagen er nærmere omtalt i statsrevisorernes beretning nr. 1/05 om 7 sager forelagt for Folketingets Finansudvalg. Det fremgår af transport- og energiministerens redegørelse i samrådet med Finansudvalget den 21. september 2005, at Transport- og Energiministeriet på baggrund af bl.a. denne sag vil skærpe det bevillingsmæssige tilsyn med Banedanmark.

283. Banedanmarks interne revision bemærkede i protokollatet, at egenkapitalen ekstraordinært var forøget som følge af, at *Banedanmark* i 2004 havde fået tilført ca. 819 mio. kr. for meget i likviditet fra Økonomistyrelsen.

Dette skyldtes ifølge Banedanmark posteringsgangen mellem Banedanmarks eget finanssystem og SKS, som i perioden 1. juni 2004 - 1. marts 2005 udløste dobbelt likviditetstildeling i forhold til omkostningsforbruget.

Den forøgede likviditetstilførsel indebar en forøgelse af årets renteindtægter. Banedanmark har oplyst, at der er skabt overensstemmelse mellem Banedanmarks finanssystem og SKS, at al overskydende likviditetstilførsel er afregnet med Økonomistyrelsen, og at de medfølgende renteindtægter snarligt afregnes.

Rigsrevisionen finder det meget uheldigt, at et beløb på 819 mio. kr. løbende kan opsamles på Banedanmarks likvide konti, uden at Banedanmark gennem sine interne kontroller opdager fejlen. Rigsrevisionen finder, at fejlen er et eksempel på, at Banedanmarks interne kontroller og økonomistyring fortsat ikke er tilfredsstillende.

284. *Banedanmarks* interne revision anførte i protokollatet, at tilstedeværelsen og værdien af *materielle anlægsaktiver* i lighed med tidligere år ikke kunne kontrolleres. Årsagerne hertil var, at anlægskartoteket ikke indeholder en specifikation på enkeltaktiver anskaffet før 1998, at afskrivning på aktiver anskaffet før 1998 bliver foretaget efter saldometoden, at der ikke bliver afskrevet i anskaffelsesåret, samt at ibrugtagne anlægsprojekter for perioden 1998-2003 ikke i fuldt omfang blev færdigmeldt. For færdigmeldte anlæg i denne periode er værdiansættelsen påvirket af manglende afskrivning. I regnskabsåret 2004 har Banedanmark ekstraordinært afskrevet 927 mio. kr., som vedrører aktiver, der ikke har kunnet specificeres på enkelte anlæg. Den interne revision konstaterede også, at der manglede at blive afgangsført udgåede aktiver for ca. 488 mio. kr.

Den interne revision fandt derfor, at der burde ske en opstramning af procedurerne og de interne kontroller i forbindelse med ajourføring af anlægskartoteket, herunder ved færdigmelding af anlæg under konstruktion, samt ved rettidig opdatering af til- og afgang af anlægsaktiver.

Transport- og Energiministeriet har taget kritikken af den manglende anlægsregistrering til efterretning. Banedanmark har oplyst, at saldoen for anlæg under konstruktion var nedbragt væsentligt i 2004, og at saldoen i forbindelse med udarbejdelsen af åbningsbalancen pr. 1. januar 2005 yderligere var reduceret med 71 mio. kr. og nu udgør 2.182 mio. kr. I 2005 forventer Banedanmark, at der etableres nye og strammere regler for færdigmeldinger og ibrugtagninger, ligesom de

forventer at ibrugtage nye systemer med en ny datastruktur. I den forbindelse vil der blive indført nye forretningsgange og procedurer for anlægsregistreringen.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at Banedanmark i 2005 vil forbedre den mangelfulde anlægsregistrering. Rigsrevisionen finder det dog uheldigt, at anlægsregistreringer i 2004 fortsat har været mangelfulde, idet revisionsbemærkningerne er en gentagelse fra 2003 og tidligere år. Rigsrevisionen skal bemærke, at en korrekt anlægsregistrering og korrekt afskrivningspraksis vil have særlig væsentlig betydning fra og med 2005, hvor Banedanmark skal aflægge regnskab efter principperne for omkostningsbaserede regnskaber.

285. Banedanmarks interne revision har siden starten af 2003 og under udviklingen og implementeringen af *Banedanmarks lønsystem* påpeget behovet for afstemning af lønsystemet med finanssystemet.

Banedanmarks interne revision anførte i protokollatet for 2004, at totalafstemningerne mellem lønsystem(er) og bogføringen i finanssystemet udviste differencer. Disse, der var væsentlige, svingede afhængigt af, hvilket datagrundlag der lå til grund for afstemningerne. Den interne revision fandt det kritisabelt, at Banedanmark ikke havde beskrivelser af sammenhængen mellem lønsystem(er) og bogføringen i finanssystemet. Den interne revision fandt det endvidere kritisabelt, at der ikke var foretaget en tilfredsstillende afstemning for 2004 dels mellem lønsystem(er) og registreringer i finanssystemet, dels af lønangivelser til skattevæsenet. Dette skabte usikkerhed om validiteten af regnskabsgrundlaget og forøgede derfor risikoen for fejl.

Banedanmark oplyste, at der havde været en væsentlig teknisk mangel ved bogføringsdelen af lønprogrammet, der nu er under udbedring. Ministeriet har i oktober 2005 oplyst, at Banedanmarks forretningsgange for bogføring og afstemning af løn nu er udarbejdet. Ministeriet forventer derfor, at Banedanmarks afstemninger for 2005 er ajour med udgangen af oktober 2005.

Banedanmarks interne revision konstaterede videre, at der på konti i finanssystemet var sammenblandet forskellige løndele (fx skattepligtig A-indkomst, ikke-skattepligtige ydelser som egenpension m.m.). Bogføringen burde alene omfatte de løndele, der skal afreporteres til ToldSkat, så det blev muligt at afstemme finanssystemet til de årlige skatteopgørelser.

Rigsrevisionen er enig i den interne revisions konklusion og finder, at Banedanmark først meget sent har reageret på den rejste kritik ikke mindst set i lyset af, at Banedanmarks lønudgifter årligt udgør ca. 1 mia. kr.

Transport- og Energiministeriet oplyste, at de manglende lønafstemninger er utilfredsstillende, og at ministeriet vil følge op på Banedanmarks tidsplan samt sikre, at lønafstemningerne gennemføres.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende.

286. Rigsrevisionen har som led i revisionen af Banedanmark gennemgået *Banedanmarks fordeling af omkostninger fra § 28.63.01. Banedanmark (drift) til § 28.63.02. Banedanmark (anlæg)*. Formålet med gennemgangen var at vurdere, om der var hjemmel til den foretagne omkostningsfordeling. Fordelingen viser, at der i 2004 er overført 53,9 mio. kr. til anlæg bestående af direkte lønudgifter på 35,5 mio. kr., indirekte lønudgifter på 9,8 mio. kr. samt indirekte øvrige driftsudgifter på 8,6 mio. kr.

Det fremgår af anmærkningerne til § 28.63.01. Banedanmark (drift), underkonto 10, ad standardkonto 19. Diverse driftsudgifter, ”at fradrag vedrørende lønudgifter til anlægsvirksomhed skønnes at udgøre ca. 35 mio. kr. i 2004”. Endvidere fremgår det af bemærkningerne og talangivelser-

ne til virksomhedsoversigten for § 28.63.01, at alle Banedanmarks udgifter til planlægning og styring samt generel ledelse og administration afholdes under denne konto.

Efter Rigsrevisionens opfattelse er der dermed ikke i finanslovens anmærkninger forudsat overført hverken indirekte lønudgifter eller indirekte øvrige driftsudgifter. Banedanmark har på finansloven for 2004 alene haft hjemmel til at overføre direkte afholdte lønudgifter til anlægsprojekterne. Det er derfor Rigsrevisionens opfattelse, at Banedanmark har overført de indirekte lønudgifter på 9,8 mio. kr. og de indirekte øvrige driftsudgifter på 8,6 mio. kr. uden hjemmel på finansloven.

Transport- og Energiministeriet er enig med Rigsrevisionen i, at der på finansloven ikke er hjemmel til overførsel af indirekte øvrige udgifter. Ministeriet finder dog, at der med ovennævnte anmærkningstekst er hjemmel til overførsel af indirekte lønudgifter. Ministeriet har oplyst, at problemstillingen har været forelagt Finansministeriet. Finansministeriet vurderede, at der principielt ikke i bevillingsreglerne er hindringer for omkontering af såvel direkte som indirekte lønomkostninger samt indirekte produktionsomkostninger til anlægsbevillinger, men som anmærkningerne til § 28.63.01 var udformet i 2004, var der kun adgang til overførsel af direkte lønudgifter. Finansministeriet anførte videre, at en udvidet adgang til overførsel fremadrettet kan etableres via anmærkningerne, men vil forudsætte stillingtagen til, om bevillingen på § 28.63.01 skal nedsættes som følge af ændring af bevillingsforudsætningerne.

Rigsrevisionen forventer, at Transport- og Energiministeriet enten tilvejebringer korrekt bevillingsmæssig hjemmel til omkostningsfordeling i 2004 og 2005 eller tilbagefører de foretagne fordelinger for 2004 med de negative bevillingsmæssige konsekvenser det må have for den akkumulerede opsparing til videreførelse ultimo 2004.

287. Rigsrevisionen har som led i revisionen af Banedanmark gennemgået *Banedanmarks overførsel af omkostninger fra § 28.63.21. Banedanmarks Entreprisevirksomhed til § 28.63.01. Banedanmark (drift)*.

Formålet med revisionen var at undersøge, om det beløb, Banedanmark opkræver hos Entreprise, svarer til de reelle omkostninger, som Entreprise har belastet Banedanmark med. I 2004 er der fra Entreprise overført 81 mio. kr. til dækning af Entreprises andel af omkostninger afholdt af Banedanmark.

Rigsrevisionen konstaterede, at en mindre del af bidraget til Banedanmark er opgjort som Entreprises direkte målbare og henførbare omkostninger som fx husleje. Imidlertid er langt den overvejende del af omkostningerne fordelt efter antal personer ansat i Entreprise i forhold til alle ansatte i hele Banedanmark. Rigsrevisionen finder, at de anvendte fordelingsnøgler mere konkret bør tilpasses de omkostninger, der skal fordeles. Fx bør it-omkostninger fordeles i forhold til licenser, arbejdsstationer mv. og ikke efter en fordeling i forhold til antal ansatte, herunder banearbejdere.

Rigsrevisionen finder, at den foretagne fordeling rummer betydelig unøjagtighed i fordelingen, og at der ikke er sikkerhed for, at det beløb, Banedanmark opkræver hos Entreprise, svarer til de reelle omkostninger, som Entreprise har belastet Banedanmark med.

Transport- og Energiministeriet er enig med Rigsrevisionen i, at bidraget bør afspejle Entreprises reelle resurstræk hos Banedanmark. Ministeriet har oplyst, at Banedanmark i 2005 vil foretage et udredningsarbejde med henblik på en mere nøjagtig fordeling af fællesomkostningerne.

Dette finder Rigsrevisionen tilfredsstillende, idet det forudsættes, at udredningsarbejdet vil medføre, at overførslen fremover modsvarer de reelle omkostninger.

288. *Banedanmarks* arbejde med at forbedre økonomistyringen er i 2004 foregået bl.a. gennem de såkaldte *15 Her & Nu projekter*. Rigsrevisionen fik i efteråret 2004 en redegørelse for projekternes status og fremdrift fra Banedanmark. Efterfølgende har transport- og energiministeren i sin redegørelse til statsrevisorernes beretning nr. 15/03 om revisionen af statsregnskabet for 2003 oplyst, at Banedanmark i januar 2005 ville iværksætte en kritisk gennemgang af de 15 Her & Nu projekter. Gennemgangen ville blive afsluttet med en statusrapport, der beskriver, om projektbeskrivelsernes plan var fulgt, om den fornødne dokumentation forelå, samt om projekterne havde skabt den fornødne effekt, jf. Endelig betænkning over statsregnskabet for 2003, s. 258, pkt. 55.

Rigsrevisionen modtog primo marts 2005 statusrapporten. Denne viste, at de fleste projekter var gennemført, men at effekten af de gennemførte projekter først kunne forventes fuldt ud at slå igennem i 2005.

Departementet, Banedanmark og Rigsrevisionen har på et møde i april 2005 drøftet statusrapportens konklusioner. På mødet oplyste departementet, at ministeren havde anmodet Banedanmarks bestyrelse om en handlingsplan for den samlede økonomistyring samt en yderligere opfølgning på projekterne. Departementet oplyste også, at ministeren havde taget skridt til en ekstern evaluering og yderligere belysning og uddybning af dele af statusrapporten, herunder de mest centrale projekter vedrørende Asset Management, økonomi- og projektstyring samt jernbanesikkerhed. Den ene del af den eksterne evaluering forelå ved udgangen af maj 2005 og viste, at der fortsat for projekt 8 (Hurtig og forbedret fremdriftsvurdering og prognoser) og projekt 10 (Regnskabskvalitet, formaliseret controlling og forretningsgange) udestår en række forhold, som skal løses, førend projekterne kan anses for afsluttede. Bestyrelsens endelige økonomiske handlingsplan forelå i juni 2005, efter at den havde været behandlet i departementet.

Rigsrevisionen er enig i statusrapportens konklusion om, at effekten af de gennemførte projekter først fra 2005 fuldt ud vil kunne slå igennem i Banedanmarks økonomistyring.

IV. Tværgående emner

A. Tilskudsrevision

Indledning

289. En betydelig del af statens udgifter, i 2004 ca. 250 mia. kr., anvendes som tilskud. I de senere år har Finansministeriet og Rigsrevisionen fremsat en række anbefalinger om god tilskudsforvaltning med henblik på at forbedre de statslige myndigheders tilskudsforvaltning. Rigsrevisionen har på baggrund af områdets væsentlighed og de senere års anbefalinger valgt at belyse nogle udvalgte forhold ved statens tilskudsforvaltning med udgangspunkt i resultaterne af Rigsrevisionens revision af tilskud.

290. Formålet med denne undersøgelse er at belyse 3 udvalgte spørgsmål ved statens tilskudsforvaltning:

- Forvaltes tilskudsordninger med fokus på ordningens formål og resultater?
- Stiller tilskudsyder krav til modtagernes regnskabsaflæggelse og revisionsforhold?
- Har tilskudsyder fastsat klare interne retningslinjer for tilskudsforvaltningen?

291. I undersøgelsen indgår resultater fra revisionen af 41 tilskudsordninger. De undersøgte ordninger er udvalgt blandt ordninger, der indgik i Rigsrevisionens tilskudsrevision i 2004. Ved udvælgelsen er der søgt opnået repræsentation fra en bred kreds af ministerområder, og der indgår kun ordninger, der omfatter de fleste led af tilskudsforvaltningen, dvs. fra ansøgning om tilskud til aflæggelse af et revideret regnskab.

I undersøgelsen belyses de rejste spørgsmål generelt og på tværs af ordninger og virksomheder.

Tilskudsordningerne i denne undersøgelse var opført på finansloven for 2004 med en samlet udgiftsbevilling på godt 53 mia. kr. Som det fremgår af tabel 40, fordeler de undersøgte ordninger sig på 10 ministerområder og 17 virksomheder.

Tabel 40. Undersøgelsens 41 tilskudsordninger fordelt på ministerområde og virksomhed

Ministerområde	Virksomhed	Antal ordninger
Udenrigsministeriet	Udenrigstjenesten	4
Økonomi- og Erhvervsministeriet	Erhvervs- og Byggestyrelsen	3
Socialministeriet	Departementet	4
Indenrigs- og Sundhedsministeriet	Departementet	1
Beskæftigelsesministeriet	Arbejdsdirektoratet	3
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration	Departementet	3
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	Departementet	2
Undervisningsministeriet	Departementet, UNI-C, Nævnet vedrørende EU-oplysning, SUstyrelsen	6
Kulturministeriet	Departementet, Biblioteksstyrelsen, Kunststyrelsen, Det Danske Filminstitut, Kulturarvsstyrelsen	13
Miljøministeriet	Miljøstyrelsen	2
I alt		41

292. Ved revisionen af de 41 ordninger blev tilskudsforvaltningen samlet set vurderet som ”tilfredsstillende” ved 85 % af ordningerne, mens forvaltningen af 15 % af ordningerne blev vurderet som ”ikke helt tilfredsstillende”.

293. Det overordnede formål med Rigsrevisionens tilskudsrevision er at vurdere, om tilskudsyder aflægger et rigtigt regnskab på tilskudsområdet, og om tilskudsmodtagerne har anvendt midlerne i overensstemmelse med forudsætningerne.

Som led i tilskudsrevisionen undersøges det, om forretningsgange hos tilskudsyder sikrer, at tilskud beregnes og udbetales korrekt, at der aflægges et rigtigt regnskab for ordningen, og at de dispositioner, der er omfattet af tilskudsundersøgers regnskabsaflæggelse, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Desuden undersøges det, om tilskudsyder i nødvendigt omfang har opstillet mål og resultatkrav til den tilskudsfinansierede virksomhed, og om tilskudsyder følger op på, om tilskudsmodtager lever op til disse mål og resultatkrav.

Endelig undersøges det, om tilskudsyder påser, at tilskudsmodtagers regnskab er undergivet betryggende revision, at vilkårene for at yde tilskud er opfyldt, at tilskudsmodtager har anvendt midlerne til det formål, de er givet til, og at tilskudsmodtager har taget skyldige økonomiske hensyn.

294. Normerne for god tilskudsforvaltning i staten fremgår ikke af et egentligt regelsæt, men er fastlagt i en række anbefalinger, der tilsammen anviser handlinger og overvejelser, der bør indgå i tilskudsforvaltningen. Finansministeriet opstillede således i rapporten ”Forvaltning af tilskud” fra 1996 en række vejledende retningslinjer og en model for god tilskudsforvaltning i staten. I forlængelse heraf udsendte Rigsrevisionen i marts 2000 en ”Rapport (2. udgave) fra udvalget om et udredningsarbejde på § 4-området”, der særligt behandlede spørgsmålet om revision af tilskud, her-

under arbejdsdelingen mellem tilskudsyder, tilskudsmodtager og dennes revisor. Rapporten indeholdt desuden nye revisionsinstrukser ("modelinstruksen") for tilskudsområdet.

Økonomistyrelsen evaluerede i 2000 den tilskudsmodel, der var beskrevet i "Forvaltning af tilskud". I juni 2004 udsendte Økonomistyrelsen "Vejledning om effektiv tilskudsforvaltning". Den nye vejledning afløser Finansministeriets vejledning fra 1996 og anbefalingerne i styrelsens evaluering i 2000. Den nye vejledning indeholder ikke nye regler om forvaltningen af tilskud, men den systematiserer og samler gældende regler.

295. Til hovedtrækkene af god tilskudsforvaltning hører, at tilskudsyder bør stræbe efter at formulere klare mål for en ordning for at sikre, at tilskuddene anvendes til de formål, som Folketinget har bevilget midlerne til. De overordnede mål for tilskudsordningen som helhed bør gøres operationelle, og tilskudsyder bør opstille resultatkrav til de enkelte tilskudsmodtagere.

Tilskudsyder bør endvidere fastsætte retningslinjer for tilskudsmodtagers rapportering om resultater og for aflæggelse af et revideret regnskab for midlernes anvendelse. Herved opnås det bedste grundlag for, at tilskudsmodtagers rapportering kan give tilskudsyder indseende med de opnåede resultater og tilskudsmodtagers anvendelse af tilskuddet.

Endelig bør tilskudsyder gennemgå rapporteringen og vurdere, om tilskudsmodtager har opfyldt vilkår og betingelser for det enkelte tilskud, samt lejlighedsvis evaluere, i hvilket omfang de politisk fastsatte mål med ordningen bliver realiseret i praksis.

Forvaltes tilskudsordninger med fokus på ordningens formål og resultater?

296. Rigsrevisionen har undersøgt, om tilskudsyder har opstillet operationelle mål for tilskudsordningerne, om tilskudsyder stiller krav om en rapportering om resultater, og om tilskudsyder følger op på rapporteringen. Herudover er det undersøgt, om tilskudsyder evaluerer de opnåede resultater og virkninger af tilskudsordningerne.

Er der opstillet operationelle mål for tilskudsordningerne?

297. Det fremgik af Finansministeriets rapport om "Forvaltning af tilskud" fra 1996, at det var et generelt problem, at målsætningen for mange tilskudsordninger var formuleret så bredt, at en senere vurdering af målopfyldelsen var umulig eller i hvert fald meget vanskelig. Finansministeriet anbefalede derfor, at ministerierne så præcist som muligt definerer formålet med tilskudsordningen i lovens formålparagraf og fastsætter kriterier for målopfyldelsen.

298. Rigsrevisionen har undersøgt, om tilskudsyder har opstillet operationelle mål for tilskudsordningerne. Ved alle de undersøgte ordninger fremgår formålet med tilskudsordningen enten af en selvstændig lov for ordningen, en tekstanmærkning eller anmærkningerne til finansloven. Ved $\frac{2}{3}$ af ordningerne var formålet præciseret yderligere ved at opdele eller nedbryde ordningen i nogle delmål.

Rigsrevisionen har vurderet, at formålet for hele ordningen ved omkring halvdelen af de undersøgte ordninger var formuleret så operationelt, at det efterfølgende kan opgøres eller afgøres umiddelbart, i hvilken grad målet for ordningen bliver nået.

Ved halvdelen af alle de undersøgte ordninger var der ud over formålet for hele tilskudsordningen desuden fastsat specifikke resultatmål for de enkelte tilskud.

Samlet set var der ved $\frac{2}{3}$ af ordningerne enten angivet operationelle mål for tilskudsordningen som helhed eller specifikke resultatmål for det enkelte tilskud. Ved den resterende $\frac{1}{3}$ af tilskudsordningerne var formålet ikke formuleret operationelt. Dette finder Rigsrevisionen ikke helt tilfredsstillende.

Efter Rigsrevisionens opfattelse skaber fraværet af tydelige mål og resultatkrav hindringer for umiddelbart at kunne evaluere, i hvilket omfang formålet med ordningerne bliver opfyldt. Desuden gør uklare mål det vanskeligt for tilskudsmodtagers revisor som led i forvaltningsrevisionen at undersøge og vurdere produktivitet og effektivitet, når der ikke foreligger en målestok eller kriterier for de forventede resultater og virkninger af tilskuddet. Uklare formål vil i mange tilfælde efterlade et uhensigtsmæssigt stort spillerum for at fortolke målopnåelsen.

299. Undersøgelsen har vist, at der især manglede klare mål ved ordninger, hvor tilskud blev ydet til driften af en institution (driftstilskud). De mest klare og operationelle formål fandtes ved ordninger, hvor tilskuddet blev ydet til et projekt (projektilskud) eller som driftstilskud, hvortil der var knyttet en resultatkontrakt.

Resultatkontrakter har bidraget til at tydeliggøre formålet ved flere af de undersøgte driftstilskud, fordi disse kontrakter tydeliggør tilskudsydernes forventninger til de aktiviteter, resultater eller virkninger, der forventes opnået med tilskuddet. Resultatkontrakterne har desuden bidraget til en målrettet rapportering om resultater. Som et eksempel kan nævnes, at Erhvervs- og Byggestyrelsen har knyttet en resultatkontrakt til et driftstilskud til Dansk Center for Tilgængelighed. I resultatkontrakten identificeres de tilskudsberettigede aktiviteter, og der fastsættes resultatkrav, vilkår for tilsagnet samt krav til rapportering om forbrug og resultater.

Stiller tilskudsyder krav om resultatrapportering?

300. Økonomistyrelsen vurderede i evalueringen af statens tilskudsforvaltning i 2000, at der var behov for at forbedre ministeriernes opfølgning af de faglige resultater ved tilskudsordningerne.

301. Ved $\frac{2}{3}$ af ordningerne i denne undersøgelse var der stillet særskilte krav om, at tilskudsmodtager skulle rapportere om de resultater, der var opnået med tilskuddet. Desuden var der opstillet en frist for en afsluttende resultatrapportering, og tilskudsyder iværksatte en rykkerprocedure, når resultatrapporten ikke blev modtaget til den fastsatte frist. Endelig viste undersøgelsen, at tilskudsyder ved alle disse ordninger havde gennemgået den modtagne resultatrapportering.

Ved den resterende $\frac{1}{3}$ af ordningerne var der ikke stillet særskilte krav om resultatrapportering. Dette finder Rigsrevisionen ikke helt tilfredsstillende. Hovedparten af disse ordninger havde karakter af driftstilskud, hvor der ofte mangler klare mål, jf. omtalen ovenfor om opstilling af operationelle mål.

Evaluerer tilskudsyder, om tilskudsordningerne får de ønskede virkninger?

302. Finansministeriet tilkendegav i rapporten "Forvaltning af tilskud" fra 1996, at ressortministeriet bør føre et overordnet tilsyn med tilskudsordningerne inden for sit lovområde og gennemføre

systematiske evalueringer af tilskudsordningerne. Anbefalingen blev gentaget efter Økonomistyrelsens evaluering i 2000 og er indarbejdet i styrelsens nyeste vejledning om effektiv tilskudsforvaltning fra 2004. Heri peges der på behovet for, at ministerierne med nogle års mellemrum evaluerer tilskudsordninger eller tilskudsområder for herved at vurdere, om pågældende ordninger er den bedste måde, hvorpå de langsigtede mål for området opnås. Økonomistyrelsen fremhæver herunder, at det er vigtigt, at der opstilles klare mål, resultatkrav og succeskriterier, der kan anvendes som udgangspunkt for evalueringen.

303. Rigsrevisionen har i undersøgelsen belyst, om tilskudsordninger, der har været gældende i 3 år eller mere, er blevet evalueret på et tidspunkt i denne periode. Undersøgelsen har vist, at halvdele af ordningerne var blevet evalueret. Evalueringer var gennemført ved ¾ af ordningerne med projektilskud mod knap ⅓ af ordningerne med driftstilskud.

Behovet for at evaluere en tilskudsordning vil afhænge nærmere af karakteren af den enkelte ordning, men Rigsrevisionen vurderer ud fra en samlet betragtning, at det konstaterede omfang af evalueringer ved ordningerne i denne undersøgelse svarer til anbefalingerne herom.

Stiller tilskudsyder krav til modtagernes regnskabsaflæggelse og revisionsforhold?

304. Tilskudsyder har ansvar for, at tilskud bliver anvendt som forudsat og bør derfor have indseende med midlernes anvendelse. Ved at opstille de rette krav til tilskudsmodtagers regnskabsaflæggelse og revisionsforhold kan tilskudsyder opnå en relevant og pålidelig dokumentation for, at tilskudsmodtager har anvendt midlerne som forudsat og til formålet. Tilskudsyder skal afpasse kravene til regnskab og revision til den beløbsmæssige væsentlighed og de risici, der knytter sig til den enkelte tilskudsordning.

305. Rigsrevisionen har undersøgt, om tilskudsyder stiller krav til modtagernes regnskabsaflæggelse og revisionsforhold. Det søges herunder vurderet, om kravene er hensigtsmæssige. Endelig belyses det, om tilskudsyder følger op på, om de stillede krav bliver overholdt.

Fastsætter tilskudsyder hensigtsmæssige krav til aflæggelse af tilskudsregnskaber?

306. Der er kun fastsat få generelle regler om, hvordan modtagere af statslige tilskud skal aflægge regnskab. Finansministeriet har i Budgetvejledning 2001, pkt. 2.4.8 om tilskud til driften af ikke-statslige institutioner, fastsat det generelle krav, at tilskudsyder skal stille relevante krav til tilskudsmodtageren, der kan sikre en god tilskudsforvaltning under hensyn til tilskuddets art og formål.

For driftstilskud har Finansministeriet i rapporten fra 1996 mere specifikt anbefalet, at tilskudsyder bl.a. stiller krav om, at tilskuddet fremgår af regnskabet fra tilskudsmodtager, og regnskabet kan ledsages af en redegørelse for anvendelsen af det statslige tilskud. Tilskudsyder kan desuden stille krav til den nærmere udformning af regnskabet. For projektilskud anbefales det, at tilskudsyder overvejer at stille krav til bl.a. regnskabsprincipper og opstillingen af regnskabet.

Efter statsregnskabslovens § 2, stk. 2, kan en minister bestemme, at en tilskudsmodtager skal følge reglerne om statens regnskabsvæsen, hvis modtagerens udgifter eller underskud dækkes af tilskud fra staten, eller tilskuddet har væsentlig betydning for modtageren.

307. Rigsrevisionen har i rapporten om modelinstrukser peget på, at det er tilskudsyders ansvar, at der bliver stillet krav til tilskudsmodtagerens administration og regnskabsaflæggelse, fx i en instruks (bekendtgørelse) eller som et vilkår i tilsagnet om tilskud. Tilskudsyder har efterfølgende ansvar for at føre kontrol og tilsyn med, at kravene til regnskabsaflæggelsen bliver opfyldt.

308. Ved tilskudsordningerne i denne undersøgelse havde tilskudsyder generelt stillet krav til regnskabsaflæggelsen, fx om regnskabs opstilling og specifikationer. Ved halvdelen af ordningerne var kravene fastsat i en bekendtgørelse for ordningen. Ved de øvrige ordninger var kravene fastsat i tilsagnet om det enkelte tilskud.

Undersøgelsen har kun vist enkelte mangler. Ved en mindre ordning var der således ikke formuleret krav til aflæggelsen af regnskab, og ved 2 andre ordninger var der ikke fastsat en tidsfrist for indsendelse af regnskab.

Rigsrevisionen finder det tilfredsstillende, at de pågældende virksomheder samlet set havde stillet krav til regnskabsaflæggelsen, der var hensigtsmæssige for at opnå indseende med anvendelsen af tilskudsmidlerne.

Fastsætter tilskudsyder hensigtsmæssige krav til revision af tilskudsmodtagers regnskab?

309. Ved etablering af en tilskudsordning skal tilskudsyder tage stilling til, hvordan regnskabet fra tilskudsmodtager skal revideres. Rigsrevisionen har i samarbejde med revisororganisationerne udarbejdet modelinstrukser for revision af driftstilskud og projektilskud. Modelinstrukserne angiver nogle krav til revisors faglige baggrund, revisionens indhold og revisors rapportering. Det er tilskudsyder, der har ansvar for at fastsætte kravene til revisionen og udforme revisionsbestemmelserne i en revisionsinstruks. Rigsrevisionen anbefaler, at dette sker i form af en bekendtgørelse med hjemmel i lovgrundlaget for ordningen.

Tilskudsyder bør tage udgangspunkt i modelinstruksen, når der fastsættes krav til revisionen af tilskudsmodtagers regnskab. Modelinstruksen bidrager til, at revisionsbestemmelserne opbygges på en fagligt forsvarlig måde og indeholder den faglige terminologi og de standarder, som den faguddannede revisor er bekendt med. Modelinstruksen sikrer desuden, at statens tilskud bliver revideret efter God Offentlig Revisionsskik som statens øvrige midler, hvilket bl.a. indebærer kontrol med, at der er udvist skyldige økonomiske hensyn ved anvendelse af tilskuddet.

Revisionsinstrukser bør forudgående forelægges i udkast til høring for revisororganisationerne og skal altid forelægges for Rigsrevisionen, jf. rigsrevisorlovens § 10, stk. 2.

310. Ved 39 af de 41 tilskudsordninger i undersøgelsen var der angivet krav til revisionen af regnskabet for tilskuddet. Ved 2 ordninger, hvor tilskudsyder ikke havde formuleret krav til revisionens indhold eller revisors rapportering, var regnskaberne dog i praksis blevet revideret.

Ved omkring halvdelen af tilskudsordningerne var kravene til revision fastsat i en bekendtgørelse. Ved de øvrige tilskudsordninger var kravene til revision fastsat i tilknytning til det enkelte tilskud i et tilsagnsbrev, som bilag til en resultatkontrakt eller i form af andre generelle retningslinjer for tilskudsordningen.

For 3 ordninger var revisionskravene efter Rigsrevisionens vurdering ikke fastsat på en hensigtsmæssig måde. Her fremgik kravene til revision af en fotokopi af modelinstruksen, som til-

skudsyder havde sendt til tilskudsmodtager. Modelinstruksen er en skabelon, som tilskudsyder forudsættes at tilpasse til regelgrundlaget for tilskudsordningen. Hvis tilskudsyder anvender modelinstruksen i uredigeret form, vil tilskudsmodtagers revisor være overladt til selv at finde regelgrundlaget for tilskudsordningen, når revisor skal undersøge, om betingelserne for tilskuddet er opfyldt. Rigsrevisionen finder fremgangsmåden uhensigtsmæssig og anbefaler, at tilskudsyder altid tager stilling til revisors opgaver og rapportering ved at tilpasse modelinstruksen til den enkelte tilskudsordning.

311. Rigsrevisionen har undersøgt, om de foreliggende krav til revision ved de undersøgte tilskudsordninger har væsentlige mangler i forhold til modelinstruksen.

312. Ved 10 af de 41 undersøgte ordninger var der ikke fastsat krav om, at revisionen skulle udføres efter God Offentlig Revisionsskik. Revisionsstandarden God Offentlig Revisionsskik indebærer, at revisor bl.a. skal vurdere, hvorvidt tilskudsmodtager har anvendt pågældende tilskud fra staten til formålet og har udvist skyldige økonomiske hensyn ved forvaltning af midlerne. Revisor skal herunder undersøge sparsommelighed, produktivitet og effektivitet ved anvendelse af tilskuddet. Ved at følge modelinstruksen bliver der også fastsat en pligt for revisor til at sikre, at tilskudsyder straks bliver underrettet om lovovertrædelser, tilsidesættelse af væsentlige forskrifter for midlernes forvaltning eller om forhold, hvor den fortsatte drift er truet.

Undersøgelsen viste desuden, at revisionsbestemmelserne ved disse 10 ordninger ikke havde undergået den fastsatte høringsprocedure, inden de blev sat i kraft. Dette finder Rigsrevisionen særligt uheldigt.

Rigsrevisionen finder det betænkeligt, at de fastsatte krav til revision ved ca. ¼ af de undersøgte tilskudsordninger ikke sikrer, at revisionen bliver udført efter God Offentlig Revisionsskik. Rigsrevisionen anbefaler, at ministerier og styrelser altid tager udgangspunkt i modelinstruksen ved fastsættelsen af krav til revision. De konstaterede mangler ved revisionsbestemmelserne kan reduceres markant, hvis tilskudsyder altid forelægger udkast til retningslinjer for revision til høring for revisororganisationerne og Rigsrevisionen.

Følger tilskudsyder op på tilskudsmodtagers regnskabsaflæggelse og revisionsforhold?

313. Tilskudsyder kan ved udformningen af formelle retningslinjer for regnskab og revision sikre, at rapporteringen fra tilskudsmodtager og revisor danner et godt grundlag for at føre tilsyn med ordningen. Tilsynet med anvendelsen af tilskudsmidlerne og ordningens målopnåelse bliver dog først effektivt, når tilskudsyder i praksis påser, at tilskudsmodtager aflægger et revideret regnskab.

314. Rigsrevisionens undersøgelse har vist, at der ved stort set alle tilskudsordninger var etableret en effektiv procedure for kontrol med modtagelse af regnskaber. Tilskudsyder havde i praksis rykket ved manglende indsendelse af regnskab, og kun ved en enkelt ordning havde den etablerede procedure i praksis ikke ført til rettidig og systematisk rykning for manglende modtagelse af regnskaber.

Ved alle ordninger havde tilskudsyder gennemgået de modtagne regnskaber. Ved ⅔ af ordningerne var de modtagne regnskaber således gennemgået 3 måneder efter modtagelsen. For de resterende ordninger var gennemgangen afsluttet 6-12 måneder efter modtagelsen.

Samlet set havde tilskudsyderne indkrævet og gennemgået tilskudsregnskaberne systematisk og rettidigt. Rigsrevisionen finder dette tilfredsstillende.

Undersøgelsen har dog samtidig vist, at kvaliteten af regnskabs gennemgangen kan forbedres. Rigsrevisionen konstaterede således ved 10 af de 41 ordninger, at tilskudsyder ikke systematisk havde reageret på enkelte mangler ved tilskudsmodtagers regnskab eller revisors rapportering. Manglerne bestod eksempelvis i manglende modtagelse af revisionsprotokollat, mangelfulde oplysninger om den udførte revision eller manglende underskrifter fra revisor eller tilskudsmodtager. Rigsrevisionen fandt desuden ved 6 af ordningerne, at tilskudsyder burde dokumentere regnskabs gennemgangen bedre, fx i kortfattede sagsreferater eller noteringer om gennemgangen. Det er Rigsrevisionens vurdering, at kvaliteten og dokumentationen af tilskudsyders opfølgning i disse tilfælde ikke var helt tilfredsstillende.

315. Som eksempel på en tilskudsyder, der i de senere år har etableret en systematisk procedure for gennemgang af et meget stort antal tilskudsregnskaber, kan nævnes Undervisningsministeriets departement, der hvert år modtager regnskab fra over 1.000 institutioner.

Ministeriet har etableret et it-system, der understøtter ministeriets gennemgang af det store antal regnskaber. I systemet registreres oplysninger fra tilskudsmodtagernes regnskab samt revisors rapportering. Ministeriet gennemgår indledende centrale nøgletal i regnskabet og revisors rapportering for at opdele de modtagne regnskaber i risikogrupper. Ministeriet gennemgår herefter de mest risikobehæftede regnskaber i løbet af ca. 6 måneder. Systemet giver overblik over modtagelsen af materiale og bidrager med ensartethed i gennemgangen af det betydelige datamateriale, idet gennemgangen struktureres og dokumenteres ved brug af særlige skærbilleder. Systemet gør det nemt at identificere og følge enkeltstående og tværgående mangler ved rapporteringen fra såvel tilskudsmodtagere som revisorer. Resultaterne fra regnskabs gennemgangen indgår desuden i ministeriets planlægning af det kommende års tilsynsaktiviteter.

Har tilskudsyder fastsat klare interne retningslinjer for tilskudsforvaltningen?

316. I Økonomistyrelsens vejledninger om regnskabsinstrukser er det forudsat, at institutioner, der forvalter tilskud, i regnskabsinstruksen beskriver eller henviser til en beskrivelse af forretningsgange og procedurer for institutionens tilskudsforvaltning.

Finansministeriet har i rapporten fra 1996 angivet en generel model for tilskudsforvaltningen med henblik på at give ministerierne vejledning og inspiration til at systematisere de enkelte aktiviteter i forvaltningen af tilskudsordninger. Økonomistyrelsens seneste "Vejledning om effektiv tilskudsforvaltning" fra 2004 angiver tilsvarende en generel model for tilskudsforvaltningen med en omtale af regler, forretningsgange og arbejdsprocesser, der er forbundet med tilskudsforvaltningen. I vejledningen omtales det særskilt, at en sagsbehandlervejledning kan beskrive regler og rutiner samt bidrage til at standardisere og dokumentere sagsbehandlingen ved en tilskudsordning.

317. Rigsrevisionen har ved undersøgelsen konstateret, at nogle virksomheder har valgt at udarbejde en generel vejledning for virksomhedens samlede tilskudsadministration, mens andre har valgt at udarbejde procedurebeskrivelser for hver enkelt tilskudsordning. Ved knap halvdelen af ordningerne i denne undersøgelse har Rigsrevisionen konstateret, at der enten helt manglede eller var

behov for væsentlige forbedringer i beskrivelsen af procedurer og arbejdsgange for forvaltningen af den pågældende ordning. Rigsrevisionen havde i disse tilfælde anbefalet tilskudsyder, at opgaverne ved tilskudsforvaltningen blev formaliseret i en procedurebeskrivelse, der angiver de involverede aktører, deres opgaver og ansvar ved behandling af ansøgninger, afgivelse af tilsagn, udbetaling af tilskud samt opfølgning på tilskudsmodtagers og revisors rapportering. Rigsrevisionen finder, at virksomhederne vedrørende beskrivelse af tilskudsforvaltningen i for ringe grad har levet op til Økonomistyrelsens vejledning om udarbejdelse af regnskabsinstrukser.

318. Rigsrevisionen vurderer, at mange af de i denne undersøgelse omtalte mangler eller afvigelser fra anbefalingerne om god tilskudsforvaltning kunne være undgået, hvis arbejdsgange og rutiner i tilskudsadministrationen var blevet systematiseret i nogle skriftlige, interne retningslinjer. Denne undersøgelse har eksempelvis vist, at virksomhederne bør være mere opmærksomme på altid at forelægge kravene til tilskudsmodtagernes revisionsforhold i udkast til høring for revisororganisationerne og Rigsrevisionen. Virksomhederne kan desuden mindske risikoen for uklarheder eller forglemmelser ved opfølgning af tilskudsmodtagers regnskab og revisionsforhold ved at fastsætte nogle kriterier for, hvilke mangler der er væsentlige, og hvordan disse mangler skal sanktioneres.

Sagsbehandlervejledninger, procedurebeskrivelser og tjeklister kan bidrage til at systematisere den samlede tilskudsforvaltning ved at mindske mangler, forglemmelser og uklarheder og dermed opretholde en god sikkerhed og ensartethed i tilskudsforvaltningen.

Sammenfatning

Hovedparten af de undersøgte tilskudsordninger forvaltes med fokus på ordningens mål og resultater. Ved en tredjedel af ordningerne var formålet for ordningen dog ikke formuleret operationelt, og ved en tredjedel af ordningerne var der ikke stillet særskilte krav om rapportering af de opnåede resultater. Disse svagheder optrådte særligt ved driftstilskud. Dette finder Rigsrevisionen ikke helt tilfredsstillende. Anvendelsen af resultatkontrakter ved driftstilskud kan efter Rigsrevisionens opfattelse bidrage med mere klare mål og bedre fokus på resultater i rapporteringen.

Tilskudsyder har generelt stillet hensigtsmæssige krav til tilskudsmodtagers regnskabsaflæggelse, ligesom tilskudsyder har stillet krav om, at tilskudsmodtagerens regnskab skal revideres. Ved 10 af de 41 undersøgte ordninger var der imidlertid ikke fastsat krav om, at de statslige tilskud skulle revideres efter God Offentlig Revisionsskik. Dette finder Rigsrevisionen betænkeligt. Undersøgelsen har desuden vist, at revisionsbestemmelserne for disse 10 ordninger ikke havde undergået den fastsatte høringsprocedure. Dette finder Rigsrevisionen særligt uheldigt. Tilskudsyder har fulgt op på de fastsatte krav til tilskudsmodtagernes aflæggelse af regnskab og revisionsforhold. Det er dog Rigsrevisionens vurdering, at tilskudsyder ved omkring en fjerdedel af de undersøgte ordninger kan forbedre kvaliteten af opfølgningen ved mere systematisk at følge op på de væsentligste mangler ved tilskudsmodtagers regnskab og revisors rapportering.

Tilskudsyder har for ca. halvdelen af de undersøgte ordninger ikke fastsat klare interne retningslinjer for tilskudsforvaltningen. Rigsrevisionen finder, at tilskudsyderne bør følge Økonomistyrelsens vejledninger og anbefalinger herom med henblik på at opnå en mere sikker og ensartet tilskudsforvaltning.

B. Kommunernes styring og administration af kontanthjælp, aktivering og revalidering

Indledning

319. Rigsrevisionen gennemgår årligt i et antal kommuner de dele af kommunernes regnskaber, hvor staten yder hel eller delvis refusion af de afholdte udgifter, jf. rigsrevisorlovens § 5. Gennemgangen har til formål at undersøge, om kommunen har etableret en forvaltning, der sikrer, at vilkårene for modtagelse af statens tilskud mv. er opfyldt, og at revisionen af kommunens regnskab på refusionsområdet er udført i overensstemmelse med de gældende statslige bestemmelser for revisionens udførelse og rapportering.

I 2004 besøgte Rigsrevisionen 10 kommuner, der var valgt ud fra generelle kriterier om geografisk beliggenhed, størrelse, valg af revisor, placering i en undersøgelse fra Arbejdsmarkedsstyrelsen af den kommunale aktiveringsindsats i 2001 samt Rigsrevisionens tidligere besøg. Gennemgangen blev foretaget i Allerød, Fuglebjerg, Grenaa, Langebæk, Middelfart, Ribe, Struer, Støvring, Sønderborg og Tårnby Kommuner.

I forbindelse med gennemgangen blev der gennemført en særskilt undersøgelse af kommunernes administration af kontanthjælp, aktivering og revalidering. Formålet med undersøgelsen var at kortlægge og vurdere, hvordan kommunerne hurtigt og effektivt hjælper borgerne til at komme i beskæftigelse med henblik på selvforsørgelse. Følgende spørgsmål er blevet undersøgt:

- Sikrer kommunernes organisation af administrationen af kontanthjælp, aktivering og revalidering en klar ansvars- og kompetencefordeling?
- Har kommunerne opstillet operationelle mål for kommunens indsats over for kontanthjælpsmodtagere og revalidender?
- Har kommunerne tilrettelagt sine arbejdsgange og prioriteret sin indsats på en måde, der understøtter lovgivningens formål?

Gennemgangen omfattede kortlægning af kommunernes organisation, styrings- og administrationsgrundlag ved interview med relevante ledere og medarbejdere i økonomiafdelinger og socialforvaltninger samt ved gennemgang af udleverede dokumenter. Derudover omfattede gennemgangen analyse af nøgletal for kommunerne indhentet fra henholdsvis kommunernes regnskaber og Danmarks Statistik.

Gennemgangen i kommunerne omfattede ikke revisionsmæssig efterprøvelse af kommunernes forretningsgange og sagsbehandling på baggrund af bilags- og sagsgennemgang, idet dette er forudsat udført af den kommunale revisor. Rigsrevisionen har i den sammenhæng derimod drøftet den udførte revision i 2003 på de gennemgåede områder med den enkelte kommunes revisor.

320. Kontanthjælp gives til personer, der har været ude for ændringer i sine forhold, fx i form af sygdom, arbejdsløshed eller samlivsophør. En betingelse for modtagelse af hjælpen er, at ændringerne bevirker, at ansøgeren ikke har mulighed for at skaffe det nødvendige til sin egen eller familiens forsørgelse, og at behovet ikke kan dækkes gennem andre ydelser.

Personer, der er berettiget til kontanthjælp, har ret og pligt til at modtage tilbud om aktivering. Aktivering omfatter indholdsmæssigt en lang række forskellige beskæftigelses- og uddannelses tilbud. Sigtet med deltagelse i aktiviteten er at forbedre eller vedligeholde deltagerens muligheder for at etablere eller genskabe kontakten til det ordinære arbejdsmarked.

Er der tale om personer, hvis arbejdsevne er begrænset af fysiske, psykiske eller sociale årsager, og hvis beskæftigelsesmæssige problemer ikke kan løses gennem tilbud om aktivering, kan der gives tilbud om revalidering, hvor målet er selvforsørgelse – helt eller delvist – på arbejdsmarkedet. Revalidering er erhvervsrettede aktiviteter og økonomisk hjælp, der kan bidrage til, at en person med begrænsninger i arbejdsevnen fastholdes eller kommer ind på arbejdsmarkedet, så den pågældendes mulighed for at forsørge sig selv og sin familie forbedres.

321. Undersøgelsen omfatter lovbekendtgørelse nr. 709 af 13. august 2003 om aktiv socialpolitik, som har til formål at forebygge, at personer, der har eller kan få vanskeligheder ved at fastholde et arbejde, får behov for hjælp til forsørgelse, samt at skabe et økonomisk sikkerhedsnet for enhver, som ikke på anden måde kan skaffe det nødvendige til sig selv og sin familie. Formålet med at give hjælp til forsørgelse er at sætte modtageren i stand til at klare sig selv. Modtageren skal derfor efter evne udnytte og udvikle sin arbejdsevne, herunder tage imod tilbud om arbejde eller tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Undersøgelsen omfatter endvidere lov nr. 419 af 10. juni 2003 om en aktiv beskæftigelsesindsats, som bl.a. har til formål at bistå kontant- og starthjælpsmodtagere og ledige dagpengemodtagere til så hurtigt og effektivt som muligt at komme i beskæftigelse, så de kan forsørge sig selv og deres familie, og støtte personer, der på grund af begrænsninger i arbejdsevnen har særlige behov for hjælp til at få arbejde.

322. Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats trådte i kraft 1. juli 2003 og erstattede hermed lov om en aktiv arbejdsmarkedspolitik, som bl.a. indeholdt bestemmelser om kommunernes indsats over for kontanthjælpsmodtagere. Kommunerne kunne bl.a. tilbyde kontanthjælpsmodtagere vejledning, uddannelse og jobtræning hos private eller offentlige arbejdsgivere. Hvis kontanthjælpsmodtageren kun vanskeligt kunne opnå beskæftigelse på normale løn- og arbejdsvilkår eller jobtræning på det almindelige arbejdsmarked, kunne jobtræningstilbuddene tilrettelægges som særlige forløb, eventuelt for flere ledige ad gangen.

Med loven om en aktiv beskæftigelsesindsats blev der bl.a. indført en mere fleksibel aktiveringsindsats i kommunerne i forhold til den tidligere lov. I den forbindelse blev der indført et individuelt tilpasset kontaktføreløb med personlig kontakt mellem kommunen og den ledige, en mentorordning, en udvidet ungeindsats samt en forenklet redskabsvifte bestående af vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og løntilskud. Det var beskæftigelsesministerens forventning, at disse tiltag ville medføre øgede kommunale udgifter til aktivering i 2003 og efterfølgende år.

323. Udgifterne til kontanthjælp i faste priser¹⁾ steg på landsplan med 3,1 % i perioden 2000-2004, hvilket dækker over et fald i perioden 2000-2002 efterfulgt af en stigning i perioden 2002-2004. 9 af de besøgte kommuner havde stigende udgifter til kontanthjælp, om end niveauerne var

---

¹⁾ Satsreguleringsprocenten er anvendt som deflator.

meget forskellige. Fx steg udgiften til kontanthjælp i en kommune med over 125,5 %, mens udgifterne i en anden kommune faldt med 2,2 %.

Udgifterne til aktivering i faste priser faldt på landsplan med 17,8 % i perioden 2000-2004, hvilket dækker over en moderat stigning i perioden 2000-2002 og et kraftigt fald i perioden 2002-2004. De besøgte kommuner havde i perioden 2002-2004 generelt faldende udgifter til aktivering, hvilket kunne indikere, at aktiveringsindsatsen ikke blev intensiveret i perioden på trods af indførelsen af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Udgifterne til revalidering steg på landsplan med 8,1 % i faste priser i perioden 2000-2004. Som for kontanthjælp var der også for aktivering og revalidering store forskelle i udgiftsudviklingen i de besøgte kommuner.

Udgiftsudviklingen i 2 kommuner adskilte sig fra de øvrige kommuner, idet disse kommuner havde en begrænset stigning i udgifterne til kontanthjælp og samtidig havde stigende udgifter til aktivering i perioden 2000-2004. Dette indikerer, at kommunerne i perioden foretog ændringer i sin forvaltning af områderne.

324. Rammevilkårene i form af erhvervsstruktur, befolkningssammensætning mv. er forskellige for de enkelte kommuner, og det er ikke muligt at komme med entydige forklaringer på forskellene i udgiftsudviklingen for kontanthjælp og aktivering. Derudover har kommunerne tilrettelagt indsatsen over for kontanthjælpsmodtagere og revaliderer meget forskelligt, hvilket kan afspejle sig i forskelle i udgiftsudviklingen.

Sikrer kommunernes organisation af administrationen af kontanthjælp, aktivering og revalidering en klar ansvars- og kompetencefordeling?

325. Rigsrevisionen har undersøgt kommunernes organisation af administrationen af kontanthjælp, aktivering og revalidering med henblik på at vurdere, om organisationen sikrer en klar ansvars- og kompetencefordeling. Der er foretaget en opdeling i økonomistyring og faglig styring, idet principperne for organiseringen af økonomistyringen skal understøtte tværgående styringsbehov, mens organiseringen af den faglige styring skal understøtte den interne styring i socialforvaltningerne.

Kommunernes organisering af økonomistyringen

326. I alle 10 kommuner var der etableret centrale økonomifunktioner, som var ansvarlige for koordineringen af økonomiopgaverne og for fastsættelsen af retningslinjer for budgetlægning, opfølgning og regnskabsaflæggelse samt udviklings- og analyseopgaver. Herudover fungerede medarbejderne i de centrale økonomifunktioner som konsulenter for de budget- og regnskabsansvarlige ledere i socialforvaltningen i forbindelse med budgetlægning, rapportering mv.

I 8 kommuner var ansvaret for hjemtagelsen af statsrefusion placeret i en central økonomifunktion, mens ansvaret i 2 kommuner var placeret i decentrale økonomifunktioner i socialforvaltningerne. Under interview gav medarbejdere fra centrale økonomifunktioner udtryk for, at det kunne være svært at følge udviklingen på det sociale område, idet økonomistyring på det sociale område fordrer dels et ajourført kendskab til den sociale lovgivning, dels et godt kendskab til den lokale udvikling.

Rigsrevisionen konstaterede, at i 2 kommuner havde organiseringen af økonomiopgaverne givet anledning til enkelte problemer med kvalitetssikringen af afregningen over for staten på grund af uklar ansvarsfordeling mellem økonomifunktion og socialforvaltning.

327. Opgaven med hjemtagelse af statsrefusion var i alle kommuner en specialiseret opgave, som blev varetaget af en enkelt og ofte meget erfaren medarbejder. Dog blev opgaven i 3 kommuner varetaget af flere medarbejdere. Kun 2 kommuner havde udarbejdet egentlige beskrivelser af opgaven med hjemtagelse af refusion og afregning over for staten.

328. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at kommunerne i deres organisering af hjemtagelsen af statsrefusion generelt var sårbare over for sygdom og personaleskift, idet opgaven blev varetaget af en enkelt medarbejder, og kun i meget få tilfælde var der udarbejdet en egentlig beskrivelse af opgaven. I anden sammenhæng har Rigsrevisionen i 2005 erfaret, at en kommune ikke fik hjemtaget refusion rettidigt fra staten på grund af sygdom hos en medarbejder.

Kommunernes organisering af den faglige styring

329. I forbindelse med administrationen af de gennemgåede områder udfører den kommunale forvaltning en række forskellige opgaver. Disse opgaver er i det følgende anvendt til at kortlægge de primære forskelle i kommunernes organisation. Overordnet kan opgaverne opdeles i administrative opgaver, visitation samt beskæftigelsesindsats og socialfaglig indsats.

Administrative opgaver omfatter modtagelse og godkendelse af ansøgninger om hjælp til forsørgelse, registrering og udbetaling. Visitation er en undersøgelse og vurdering af den enkelte ansøgers resurser, sociale situation mv. med henblik på at afdække vedkommendes evne og vilje til selvforsørgelse samt tilrettelægge en indsats, der kan bringe borgeren i ordinær beskæftigelse eller tættere på arbejdsmarkedet.

Beskæftigelsesindsatsen omfatter en række forskellige opgaver i form af udarbejdelse af jobplan og CV, hjælp til jobsøgning, aktiveringsforløb mv. Disse opgaver bliver typisk varetaget af jobkonsulenter/virksomhedskonsulenter og ofte i selvstændige enheder, hvor også vejlednings- og afklaringsforløb, aktivering mv. er placeret. Den socialfaglige indsats omfatter hjælp til personer med problemer ud over ledighed, fx misbrugsproblemer, og bliver varetaget af socialfaglige medarbejdere i socialforvaltningen.

330. Undersøgelsen viste, at der var visse forskelle mellem kommunerne i organiseringen af de administrative opgaver. I 3 kommuner blev godkendelse af ansøgninger om kontanthjælp, herunder kontrol af oplysninger og dokumentation, foretaget af administrative medarbejdere. I de øvrige kommuner blev kontrollen og godkendelsen af ansøgninger og dokumentation foretaget af en socialfaglig medarbejder i forbindelse med visitationen. Én kommune havde en anden praksis, idet socialforvaltningen holdt ugentlige informationsmøder, hvor borgerne fik hjælp til at udfylde ansøgninger mv., hvorefter vedkommende fik en tid hos en socialfaglig medarbejder.

Rigsrevisionen fik i flere kommuner oplyst, at de administrative opgaver i forvaltningen af områderne på grund af ændringer i lovgivningen løbende var blevet forøget. De socialfaglige medarbejdere var af den opfattelse, at der derfor blev mindre tid til den socialfaglige indsats.

331. Der var også forskelle i organiseringen af visitationen. Forskellene bestod overordnet i, om visitationen blev foretaget af en socialfaglig medarbejder i socialforvaltningen eller af en medarbejder med ansvar for beskæftigelses-/aktiveringsindsatsen i selvstændige enheder med ansvar for afviklingen af efterfølgende vejlednings- og afklaringsforløb mv.

I 7 kommuner blev visitationen foretaget af en socialfaglig medarbejder i socialforvaltningen. Havde borgeren kun ledighed som problem, blev vedkommende visiteret til en beskæftigelsesrettet indsats i en selvstændig enhed. Såfremt borgeren havde problemer ud over ledighed, var ansvaret for den efterfølgende indsats placeret hos den socialfaglige medarbejder i forvaltningen. I 3 kommuner skete visitationen i enheder med selvstændigt ansvar for tilrettelæggelse af en efterfølgende beskæftigelsesindsats, og såfremt borgeren havde problemer ud over ledighed, blev vedkommende visiteret til socialfaglig indsats hos en socialfaglig medarbejder i forvaltningen.

Det blev oplyst, at samarbejdet mellem socialfaglige medarbejdere og jobkonsulenter kunne give anledning til forskellige vurderinger af den foretagne visitation. Et problem var, at den socialfaglige medarbejder kunne have vurderet, at en borger kun havde ledighed som problem, mens det i det efterfølgende aktiveringsforløb blev konstateret, at denne havde væsentlige sociale problemer.

332. Det er Rigsrevisionens vurdering, at kommunernes organisering af administrationen af de undersøgte ordninger generelt sikrede en klar ansvars- og kompetencefordeling i såvel økonomistyringen som i den faglige styring. Rigsrevisionen skal dog anbefale, at kommunerne generelt overvejer behovet for at få udarbejdet en beskrivelse af opgaven med at hjemtage statsrefusion og foretage afregning over for staten, så sårbarheden i kommunerne reduceres. Det var endvidere Rigsrevisionens vurdering, at flere kommuner kunne frigøre resurser hos de socialfaglige medarbejdere ved at placere ansvaret for godkendelse af ansøgninger og dokumentation i administrative funktioner, inden den egentlige visitation finder sted. Endelig var det Rigsrevisionens opfattelse, at flere kommuner burde overveje mere præcise ansvars- og kompetenceflader mellem den socialfaglige indsats og beskæftigelsesindsatsen med henblik på at undgå fejlvisiteringer.

Har kommunerne opstillet operationelle mål for kommunens indsats over for kontanthjælpsmodtagere og revalidender?

333. Ifølge § 1 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats skal kommunerne bistå kontanthjælpsmodtagere til så hurtigt og effektivt som muligt at komme i beskæftigelse med henblik på at blive selvforsørgende. Rigsrevisionen undersøgte kommunernes styringsgrundlag med henblik på at vurdere, om lovgivningens overordnede målsætning var udmøntet i operationelle mål for kommunens indsats over for kontanthjælpsmodtagere og revalidender.

Kommunernes styringsprincipper blev kortlagt ved interview og gennemgang af centrale styringsdokumenter i form af aftaler, kontrakter, budgetter og virksomhedsplaner med henblik på at vurdere, om der var en klar sammenhæng mellem lovgivningens formål og de opstillede kommunale mål. Herudover blev der foretaget en vurdering af, om de opstillede mål var operationelle, så målene var præcise og konkrete, samt om der var opstillet klare kriterier for målopfyldelsen.

334. Undersøgelsen viste, at halvdelen af de besøgte kommuner anvendte kontrakt- eller aftalestyring som overordnet styringsprincip, mens de øvrige kommuner i varierende omfang anvendte mål-

og rammestyling. Det var karakteristisk, at anvendelsen af kontrakt- eller aftalestyring indebar, at kommunen havde udarbejdet beskrivelser/specifikationer af socialforvaltningens ydelser i form af formål, proceskrav, kvalitetskontrol, succeskriterier mv. for de undersøgte ordninger. I kommuner med mål- og rammestyling var der i meget varierende omfang formuleret tilsvarende beskrivelser. Grundlaget for styringen var i enkelte tilfælde på et overordnet niveau.

335. Alle kommuner arbejdede med opstilling af mål for kontanthjælpsområdet og revalidering, men der var store forskelle i udviklingsniveauet, idet nogle kommuner havde flere års erfaring hermed, mens andre var i opstartsfasen. Alle kommuner havde opstillet overordnede mål for indsatsen, der var i overensstemmelse med lovgivningens overordnede formål, men der var væsentlige forskelle i omfanget og kvaliteten i målfastsættelsen på de undersøgte områder. Enkelte kommuner havde ikke formuleret konkrete mål eller gjort sig særlige overvejelser om effekten af kommunens indsats, mens andre havde en omfattende og varieret måloppstilling.

I 4 kommuner var der etableret et målhierarki, hvor byrådene med udgangspunkt i lovgivningens overordnede formål havde formuleret kommunens visioner eller politikker, hvor tidshorizonten typisk var en valgperiode. De havde med henblik på prioritering af kommunens indsats formuleret konkrete mål, hvor tidshorizonten var 1-2 år og i enkelte tilfælde gjaldt hele valgperioden. Efterfølgende var der foretaget en administrativ udmøntning af de politiske mål i konkrete resultatkrav, som typisk var 1-årige og indgik i aftaler/kontrakter mellem socialforvaltningen og byrådet.

Kommunerne anvendte forskellige styringsredskaber. Et eksempel var en kommune, der havde udmøntet en politisk vision i 8 overordnede politiske målsætninger. Forvaltningen havde efterfølgende operationaliseret de politiske målsætninger i 23 konkrete mål og resultatkrav, der indgik i en 1-årig kontrakt mellem forvaltning og byråd.

Et andet eksempel var en kommune, hvor byrådets aktiverings- og revalideringspolitik var udmøntet i en række konkrete mål. Forvaltningen havde efterfølgende operationaliseret de politiske mål i 13 konkrete mål og resultatkrav, der indgik i en sektorplan og en virksomhedsplan.

336. Der var væsentlige forskelle i indholdet af kommunernes konkrete mål. Enkelte kommuner havde som mål angivet forskellige påtænkte aktiviteter i form af udvikling af administrative værktøjer, udarbejdelse af handleplaner mv., og kriteriet for målopfyldelse var en nedbringelse af antallet af kontanthjælpsmodtagere med x antal personer. En sådan struktur i måloppstillingen var meget overordnet og uden fokus på aktiveringsindsatsen, og Rigsrevisionen konstaterede, at det dels var vanskeligere at styre indsatsen i løbet af året og eventuelt korrigerende indsatsen, dels at det vanskeliggjorde en efterfølgende vurdering af effekten af de enkelte initiativer.

Endvidere er kontanthjælpsmodtagere en meget sammensat gruppe, og det er væsentligt at prioritere indsatsen i forhold til forskellige grupper og ikke fastsætte et mål for gruppen som helhed. Endelig kan det være svært for den enkelte sagsbehandler at sammenholde den daglige indsats og prioriteringer med et overordnet mål om en generel reduktion i antallet af kontanthjælpsmodtagere.

Som et eksempel på en anden tilgang havde en kommune opstillet en række kvantitative mål i kontrakten for 2004 for forskellige grupper af kontanthjælpsmodtagere, fx at alle nye kontanthjælpsmodtagere gennemfører et afklaringsforløb, og at mindst 95 % heraf får udarbejdet jobplan og CV inden for 30 dage fra kontanthjælpsperiodens start. Endvidere var der fastsat kvantitative mål for indsatsen i forhold til forskellige grupper af kontanthjælpsmodtagere.

337. Det er Rigsrevisionens vurdering, at alle kommuner havde opstillet overordnede mål for kontanthjælp, aktivering og revalidering, som var i overensstemmelse med lovgivningens overordnede formål, men at målene i flere kommuner ikke var tilstrækkelig konkrete og præcise. Det er Rigsrevisionens opfattelse, at kommunerne med fordel kan fokusere på opstilling af mere konkrete og præcise mål for indsats og udvikling af forskellige kategorier af kontanthjælpsmodtagere. Endvidere er det Rigsrevisionens opfattelse, at kommunerne med fordel kan opstille mere klare kriterier for målopfyldelsen. I den sammenhæng indikerer undersøgelsen, at en politisk stillingtagen til de overordnede og flerårige rammer for kommunens indsats kombineret med forvaltningens udarbejdelse af årlige resultatkrav medfører opstilling af konkrete og præcise mål.

Rigsrevisionen er opmærksom på, at der er forskellige rammevilkår for kommunerne, men finder dog, at arbejdet med mål- og resultatvurdering er en læreproces, hvor kommunerne løbende kan få afdækket de lokale karakteristika i kontanthjælpsgruppen med henblik på at opnå bedre viden om sammenhængen mellem indsats og effekt.

Har kommunerne tilrettelagt sine arbejdsgange og prioriteret sin indsats på en måde, der understøtter lovgivningens formål?

338. Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats fastsætter en række krav til kommunernes administration og sagsbehandling. Kommunerne skal give råd og vejledning, når en borger søger om hjælp til forsørgelse. For kontanthjælpsmodtagere kun med ledighed som problem skal der ske tilmelding til arbejdsformidlingen, relevante oplysninger indlægges i Beskæftigelsesministeriets Job- og CV-bank, udarbejdes jobplaner mv. Kommunerne skal tilrettelægge et kontaktføreløb med den enkelte kontanthjælpsmodtager eller revalidend, som indebærer kontakt minimum hver 3. måned. Kontakten skal dog være hyppigere for personer med problemer ud over ledighed. Formålet med et intensivt kontaktføreløb er ved fokus på jobsøgning og jobformidling hurtigt at få folk i ordinær beskæftigelse. Loven indeholder en række minimumskrav til kommunernes tilbud om aktivering, uddannelse mv., hvor kontanthjælpsmodtagere over 30 år skal have et tilbud efter 12 sammenhængende måneders udbetaling, mens kontanthjælpsmodtagere under 30 år skal have et tilbud efter 13 uger. Kommunerne har endvidere en række muligheder i form af vejlednings- og opkvalificeringsføreløb, virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud.

Herudover er en forudsætning for statsrefusion for dele af udgifterne til kontanthjælp, aktivering og revalidering, at kommunerne i deres sagsbehandling overholder en række forskellige krav til dokumentation, journalisering, bogføring mv.

Rigsrevisionen har ved interview og gennemgang af dokumenter i form af håndbøger, instrukser, vejledninger mv. kortlagt kommunernes grundlag for administrationen af de undersøgte områder.

339. Undersøgelsen viste, at der var væsentlige forskelle mellem kommunerne i opfattelsen af behovet for et skriftligt grundlag for administrationen af områderne i form af forretningsgange, vejledninger og instrukser for sagsbehandlingen mv. I enkelte kommuner var det socialchefernes opfattelse, at lovgivningen og vejledninger mv. fra ministerierne var så detaljerede, at der ikke var behov for udarbejdelse af eget administrationsgrundlag. Endvidere var det opfattelsen, at de faglige kvalifikationer hos medarbejderne sammen med et løbende ledelsestilsyn og interne møder om

klientgruppen var tilstrækkelige til at sikre overholdelse af lovgivningen samt til at sikre ensartet sagsbehandling og prioritering.

I andre kommuner var det socialchefernes opfattelse, at der var behov for et selvstændigt grundlag for administrationen med henblik på overholdelse af lovgivningen samt sikring af ensartet og systematisk sagsbehandling med henblik på at støtte sagsbehandlernes daglige prioriteringer af borgerne.

340. I 3 kommuner var der udarbejdet et samlet skriftligt grundlag for administrationen af de 3 områder, som omfattede forretningsgangsbeskrivelser, vejledninger, tjeklister mv. Socialcheferne i disse kommuner oplyste, at bl.a. lovgivningskravene var blevet så omfattende og komplekse, at der var behov for et samlet overblik over regler og etablering af procedurer med henblik på at sikre såvel overholdelsen af lovgivningen som understøttelse af ensartethed og effektivitet i sagsbehandlingen.

En kommune havde udarbejdet et samlet administrationsgrundlag i form af en kvalitetshåndbog, hvilket bl.a. var sket på baggrund af tidligere års bemærkninger fra kommunens revisor om konstaterede fejl i sagsbehandlingen. I håndbogen indgik en række tjekskemaer til støtte for såvel sagsbehandling som ledelsestilsyn. Rigsrevisionen konstaterede, at antallet af fejl i sagsbehandlingen var reduceret markant ved brugen af tjekskemaer.

2 kommuner havde udarbejdet et samlet administrationsgrundlag for den aktive beskæftigelsesindsats, der omfattede alle administrative og faglige retningslinjer for kommunernes samlede administration af kontanthjælp, aktivering mv. og understøttede opfyldelsen af opstillede faglige mål.

341. En nødvendig forudsætning for kommunernes efterlevelse af lovgivningens formål om hurtigt og effektivt at få kontanthjælpsmodtagere gjort selvforsørgende er, at kommunerne har etableret effektive visitationsprocedurer med henblik på at kunne give relevante og målrettede tilbud til den enkelte kontanthjælpsmodtager. Lovgivningen sonderer overordnet mellem personer med kun ledighed som problem og personer med problemer ud over ledighed.

Undersøgelsen viste, at kommunerne i visitationen generelt fokuserede på de samme forhold i vurderingen af den enkelte klient, og i 9 kommuner var straksaktivering en del af visitationen, der indebar, at borgeren blev aktiveret umiddelbart efter, vedkommende henvendte sig på kommunen.

Rigsrevisionens undersøgelse viste endvidere, at der var store forskelle på de aktiveringstilbud, som kommunerne havde til kontanthjælpsmodtagerne. Enkelte kommuner havde etableret et enkelt projekt med forskellige aktiviteter, mens andre kommuner havde etableret en række projekter målrettet forskellige kategorier af kontanthjælpsmodtagere.

342. Der var store forskelle i kommunernes tilrettelæggelse af visitationen og i de redskaber, som sagsbehandlerne havde til rådighed. I 4 kommuner var der etableret korte afklaringsforløb på op til 14 dage, hvor formålet var at opfylde lovens krav om udarbejdelse af CV, jobplaner mv. samt at få afklaret, om vedkommende havde problemer ud over ledighed. Disse forløb foregik enten i relation til et kommunalt beskæftigelsesprojekt eller i eksterne formidlingsenheder, som havde kontakten til offentlige og private virksomheder med henblik på jobformidling mv.

6 kommuner anvendte lovgivningens kategorier i visitationen, mens 4 kommuner havde formuleret egne kategorier. Et særligt element i administrationsgrundlaget i 2 kommuner var egne udviklede redskaber med henblik på at understøtte sagsbehandlernes vurdering af kontanthjælpsmodta-

gernes muligheder og begrænsninger for selvforsørgelse. Kommunerne havde for forskellige klientgrupper formuleret en række karakteristika/kendetegn, formuleret mål og indsatsområder for grupperne samt angivet kommunens tilbudsmuligheder.

Den ene kommune anvendte 5 kategorier, hvor udgangspunktet var klientens evne til at varetage et arbejde. Kategorierne 1-3 blev visiteret til individuel og konkret arbejdsmarkedsrettet indsats, mens kategori 4 blev visiteret til socialfaglig indsats i myndighedsgruppen, der omfattede et vejledningsforløb på op til 14 ugers varighed. Dette kunne omfatte social aktivering, hvis borgeren havde misbrugsproblemer. Kommunen anvendte ikke kategori 5, før alle hidtidige aktiveringstiltag var dokumenteret perspektivløse. Kommunens tilbud bestod af en bred vifte af muligheder i fleksible projekter med henblik på at fastholde personer i aktive forløb. Forvaltningen fokuserede på, at de forskellige klientgrupper skulle øge deres kompetencer, for at de kunne øge mulighederne for beskæftigelse i ordinære job.

Den anden kommune anvendte 6 kategorier, hvor udgangspunktet var klientens vilje og evne til selvforsørgelse, og der var indarbejdet en prioritering af indsatsen i forhold til de enkelte kategorier. Kommunen havde fra 2000 prioriteret indsatsen til 2 grupper af kontanthjælpsmodtagere, som enten manglede motivationen til selvforsørgelse eller skulle overvinde visse barrierer, inden selvforsørgelse var en realitet. Der var fra 2000 til 2004 i gruppen af kontanthjælpsmodtagere med manglende motivation sket et meget markant fald i antallet, mens den anden prioriterede gruppe af modtagere var forøget og i 2004 udgjorde ca. halvdelen af kommunens kontanthjælpsmodtagere. Endvidere havde kommunen haft et markant fald i antallet af kontanthjælpsmodtagere kun med ledighed som problem, mens kommunen havde haft en vis stigning i antallet af kontanthjælpsmodtagere med væsentlige problemer ud over ledighed, der krævede en særskilt indsats.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at anvendelsen af en detaljeret kategorisering og klar prioritering af indsatsen kan være et godt redskab til at understøtte en systematisk og ensartet prioritering i indsatsen over for kontanthjælpsmodtagere.

343. Det er Rigsrevisionens vurdering, at kommunernes tilrettelæggelse af administrationen generelt medvirkede til at sikre lovens formål om hurtigt og effektivt at få kontanthjælpsmodtagere i beskæftigelse med henblik på selvforsørgelse, men at der var store forskelle mellem kommunerne i grundlaget for administrationen. I 2 kommuner var der etableret et dækkende og meget tilfredsstillende grundlag for administrationen indeholdende et redskab, der understøttede en systematisk og ensartet visitation samt prioritering af indsatsen. Endvidere var der i de 2 kommuner etableret en klar sammenhæng mellem de opstillede mål og prioriteringen af kommunens indsats.

Sammenfatning

Kommunerne havde i perioden 2000-2004 generelt faldende udgifter til aktivering, hvilket kunne indikere, at aktiveringsindsatsen ikke blev intensiveret i perioden. Beskæftigelsesministeren havde på baggrund af en række tiltag i en ny lov om en aktiv beskæftigelsesindsats forventet øgede udgifter fra 2003 og fremefter. Der var meget store forskelle i udgiftsudviklingen i de besøgte kommuner, som ikke entydigt kan forklares på grund af kommunernes forskellige rammevilkår og tilrettelæggelse af indsatsen.

Kommunernes organisering af administrationen af de undersøgte ordninger sikrede generelt en klar ansvars- og kompetencefordeling i såvel økonomistyringen som i den faglige styring. Rigsrevisionen anbefaler, at kommunerne overvejer:

- behovet for at udarbejde beskrivelser af opgaven med at hjemtage statsrefusion og foretage afregning over for staten, så sårbarheden i kommunerne reduceres
- at fastlægge mere præcise ansvars- og kompetenceflader mellem den socialfaglige indsats og beskæftigelsesindsatsen
- at placere ansvaret for godkendelse af ansøgninger og dokumentation i administrative funktioner, så der frigøres ressourcer hos de socialfaglige medarbejdere.

Alle kommuner havde opstillet overordnede mål for kontanthjælp, aktivering og revalidering, men målene var i flere kommuner ikke tilstrækkelig konkrete og præcise. Rigsrevisionen anbefaler, at kommunerne fokuserer på opstilling af mere konkrete og præcise mål for indsats og udvikling af forskellige kategorier af kontanthjælpsmodtagere samt opstiller mere klare kriterier for målopfyldelsen.

Kommunernes tilrettelæggelse af administrationen medvirkede generelt til at sikre lovens formål om hurtigt og effektivt at få kontanthjælpsmodtagere i beskæftigelse med henblik på selvforsørgelse, men der var store forskelle mellem kommunerne i grundlaget for administrationen. I 2 kommuner var der etableret et dækkende og meget tilfredsstillende grundlag for administrationen med en systematisk og ensartet visitation samt prioritering af indsatsen. Endvidere var der i de 2 kommuner etableret en klar sammenhæng mellem de opstillede mål og prioriteringen af indsatsen. Den ene kommune havde tillige en bred vifte af tilbud i fleksible projekter med henblik på at sikre kontanthjælpsmodtagerne et kontinuerligt aktivt forløb.

C. Administrative fællesskaber i staten

Indledning

344. I en række ministerier løses administrative opgaver såsom bogholderi, lønadministration, rejseadministration, indkøb, it-drift og -udvikling i stigende omfang af administrative fællesskaber. Tendensen er, at flere og flere opgaveområder varetages af sådanne fællesskaber. Drivkraften bag udviklingen er en kombination af nye teknologiske muligheder, nye krav til økonomiadministrationerne samt ønske om effektivisering. Endvidere kan etableringen være en måde, hvorpå man kan undgå problemer med overholdelse af bestemmelserne om funktionsadskillelse mv. i mindre virksomheder (jf. Finansministeriets regnskabsbekendtgørelse).

345. Et administrativt fællesskab er i det følgende defineret som en organisatorisk enhed, der løser visse administrative opgaver for et helt ministerområde, dele af et ministerområde eller eventuelt på tværs af ministerområder. Der vil typisk være tale om en enhed med selvstændig ledelse, der refererer til et departement. Som led i etableringen af et administrativt fællesskab indgås en serviceleveranceaftale mellem fællesskabet og den enkelte virksomhed om opgave- og ansvarsfordelingen.

346. Formålet med Rigsrevisionens undersøgelse er at belyse:

- Hvor udbredt er administrative fællesskaber, og hvilke opgaver varetager de?
- Hvilke forventninger har ministerierne til de administrative fællesskaber, og hvad viser de første erfaringer?
- Kan etableringen af administrative fællesskaber i højere grad medvirke til at sikre regnskabsrigtighed?

347. Rigsrevisionens undersøgelse bygger på spørgeskemaer udsendt til samtlige ministerier i maj 2004, en opdatering af disse medio 2005 samt erfaringer fra revisionen.

Endvidere har Rigsrevisionen gennemført interview i januar 2005 i 3 administrative fællesskaber. Det drejer sig om Koncernøkonomi (KØ) i Økonomi- og Erhvervsministeriet, Beskæftigelsesministeriets AdministrationsCenter (BAC) samt Miljøministeriets Center for Koncernforvaltning (CfK). De 2 førstnævnte er etableret i 2003 og CfK i 2004. De 3 fællesskaber, der alle er nået relativt langt i implementeringen, er under fortsat udvikling.

Hvor udbredt er administrative fællesskaber, og hvilke opgaver varetager de?

348. 11 af de i alt 19 ministerområder har etableret, er i gang med at etablere eller er omfattet af et administrativt fællesskab. Det drejer sig om Finansministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Skatteministeriet, Justitsministeriet, Forsvarsministeriet, Socialministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Kirkeministeriet, Miljøministeriet samt Transport- og Energiministeriet. Endvidere har Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration besluttet at oprette et administrativt fællesskab.

349. På små ministerområder kan det være uhensigtsmæssigt at oprette selvstændige administrative fællesskaber. Kirkeministeriet har derfor valgt at være omfattet af Miljøministeriets administrative fællesskab (Center for Koncernforvaltning) for så vidt angår departementets bogholderi, kasse- og regnskabsfunktion inkl. driften af Navision Stat, mens lønanvisningen i Statens Lønssystem (SLS) varetages af Undervisningsministeriet. Flere ministerier – fx Kulturministeriet – har valgt at etablere såkaldte driftscenterløsninger, hvor departementet/en styrelse fungerer som administrativt driftscenter for en række institutioner på ministerområdet. Emnet for nærværende undersøgelse er de egentlige administrative fællesskaber.

350. De 11 ministerier med administrative fællesskaber angav i spørgeskemaundersøgelsen, hvilke opgaver der løses eller planlægges løst i fællesskaberne. Besvarelserne viser, at lønadministration, bogholderi og it-relaterede funktioner er de mest udbredte opgaver.

I alt 19 forskellige opgaver løses eller planlægges løst af de administrative fællesskaber, enten alene eller i en kombination af fællesskabet og de berørte virksomheder. Opgaver som økonomistyring, finanslovforberedende arbejde og tilskudsadministration er kun i få ministerier omfattet af fællesskabernes opgaveløsning, og her sker det i et samarbejde mellem fællesskabet og virksomhederne. Bilag 2 indeholder en oversigt over de opgaver, som ministerierne i øvrigt angiver bliver varetaget eller planlægges varetaget af de administrative fællesskaber.

351. De fleste ministerier har valgt en finansieringsmodel, hvor fællesskaberne finansieres via interne statslige overførsler, så bevillingerne i løbet af finansåret overføres til det administrative fællesskab. Der vil her være mulighed for, at virksomhederne via interne overførsler løbende dækker udgiften til det administrative fællesskab eventuelt i forhold til virksomhedernes relative bevillingsstørrelser. I bilag 3 ses det endvidere, at 4 ministerier har valgt at optage bevillingerne til de administrative fællesskaber som en driftsbevilling på finansloven, og at 3 ministerier anvender en model, hvor bevillingen finansieres via indtægtsdækket virksomhed, dvs. at virksomhederne betaler i forhold til mængden af de leverede ydelser.

Hvilke forventninger har ministerierne til de administrative fællesskaber, og hvad viser de første erfaringer?

352. Den teknologiske udvikling i form af digitalisering og fokus på anvendelsen af statens midler har resulteret i øget opmærksomhed på ministeriernes udnyttelse af resurserne. Et af de redskaber, der er taget i anvendelse for at opnå effektivisering, er som nævnt at lade virksomheder gå sammen om driften af visse interne støtte- og serviceopgaver. Dette giver mulighed for gennem stordriftsfordele at opnå effektiviseringsgevinster samtidig med, at det ønskede kvalitetsniveau fastholdes.

Forventninger til de administrative fællesskaber

353. De 11 ministerier har i spørgeskemaundersøgelsen specificeret, hvilke fordele de forventer at opnå. Samtlige ministerier anfører bedre kvalitet i opgavevaretagelsen samt højere kompetence hos medarbejderne. Et flertal af ministerier har derudover forventning om bedre koordinering og deling af viden/ekspertise, administrative lettelser, bedre basis for opbygning af specialviden, min-

dre sårbarhed grundet bedre mulighed for at kunne erstatte og supplere medarbejdere ved ferie/sygdom samt bedre funktionsadskillelse på regnskabssiden. Derimod er der kun 2 ministerier, der forventer et forbedret arbejdsmiljø.

Endvidere forventer ministerierne besparelser på lønsum og it-relaterede udgifter samt reducerede udgifter til husleje mv. De fordele, som ministerierne har angivet, fremgår af bilag 3.

354. KØ i Økonomi- og Erhvervsministeriet, BAC i Beskæftigelsesministeriet og CfK i Miljøministeriet servicerer hovedparten af virksomhederne på deres respektive ministerområder, og de varetager alle 3 lønadministration og bogholderi. Derudover varetager de alene eller i kombination med virksomhederne et varierende antal opgaver, fx rejseadministration og kassefunktioner.

De 3 fællesskaber betragter alle den øgede volumen i opgaverne som en styrke, der kan bidrage til forbedrede processer og funktionalitet i det administrative fællesskab, og forventer at opnå såvel besparelser som bedre kvalitet i opgavevaretagelsen mv. som følge af etableringen af fællesskaberne.

Rigsrevisionens undersøgelse i statsrevisorernes beretning nr. 11/04 om statens fællesudgifter viser, at Beskæftigelsesministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet inden oprettelsen af fællesskaberne havde gennemført et udredningsarbejde og bl.a. på den baggrund opstillet måltal for de forventede besparelser frem til 2008, hvor BAC forventede besparelser i 2005 og KØ i 2006. Hertil kan tilføjes, at oprettelsen af CfK er en del af en større omstrukturering på hele Miljøministeriets område.

Erfaringer vedrørende resursebesparelser

355. KØ, BAC og CfK har i forbindelse med etableringen reduceret personaleantallet i forhold til den bemanning, der var gældende ude i virksomhederne, hvilket bl.a. er foregået ved, at vakante stillinger ikke er blevet genbesat. Ud over besparelser har ministerierne opnået, at de ansatte nu oplever en større jobsikkerhed, hvilket forventes at gøre det nemmere at fastholde kvalificerede medarbejdere.

Af andre besparelser kan nævnes, at KØ ved at samle alle virksomhederne under én enhed har fået storkunderabat hos Økonomistyrelsen for brug af SLS og Navision Stat. Det er dog udbredt, at der fortsat sker en række justeringer i fordelingen af arbejdsopgaverne mellem de administrative fællesskaber, virksomhederne og ministerierne, som vil betyde justering af de nuværende budgettal. Desuden indfører mange administrative fællesskaber sideløbende med etableringsfasen nye teknologier, der på sigt sparer tid og arbejdsprocesser, men som kræver øgede resurser i implementeringsfasen og eventuelt også efterfølgende kræver en form for understøttelse i relation til brugere/kunder.

356. Ministerierne har generelt store forventninger til de fordele, som indførelse af administrative fællesskaber medfører. Det drejer sig såvel om besparelser på lønsum, it-relaterede udgifter og huslejudgifter som bedre kvalitet i opgavevaretagelsen, højere kompetence hos medarbejderne mv. Rigsrevisionens undersøgelse giver i forlængelse heraf grundlag for at pege på en række forhold, som ministerierne bør have fokus på forud for etableringen og i startfasen.

357. Ministerierne skal være opmærksomme på et eventuelt øget resurseforbrug i etableringsfasen som følge af behovet for oplæring af personale, udarbejdelse af nye forretningsbeskrivelser, instrukser, udviklingsopgaver mv. Ministerierne bør tage højde for, om der er truffet beslutning om, at ny teknologi skal understøtte fællesskabet. Såfremt der startes op med helt nye systemer, bør det forud for driftsstarten tillige overvejes, i hvilket omfang personale i fællesskabet samt eventuelle brugere i virksomhederne skal være introduceret i anvendelsen af disse systemer. Endvidere skal man være opmærksom på, at selv om etablering af et administrativt servicefællesskab foretages, så der i et vist omfang er fælles drift med en anden virksomhed, vil der være behov for en del intern administration mv. i servicefællesskabet.

358. Når ministerierne opstiller mål for effektivisering mv., skal de tage højde for de forberedelser, der skal gennemføres forud for etableringen af fællesskaberne. Endvidere skal de sikre, at der fra starten findes et registreringsgrundlag, så resurseindsatsen efterfølgende kan vurderes i forhold til eksempelvis mål for kvalitet, resultater mv.

Når ministerierne vurderer potentialet for effektivisering mv., kan benchmarking være en nyttig metode. Benchmarking mellem etablerede administrative fællesskaber vil give mulighed for at kortlægge potentialet for effektivisering, kvalitetsudvikling samt fleksibilitet og driftssikkerhed i opgaveløsningen.

Erfaringer vedrørende teknologiske løsninger

359. Af bilag 3 fremgår det bl.a., hvilke teknologiske løsninger ministerierne har planlagt at benytte. Det fremgår, at 8 af ministerierne har valgt en eller flere teknologiske systemer til løsning af opgaverne i deres administrative fællesskab.

KØ har anskaffet og ibrugtaget faktura- og rejseadministrationssystemer, hvilket har bidraget til at effektivisere forretningsgangene. Selve implementeringen var imidlertid arbejdsmæssigt meget resursekrævende, og KØ har af resurse-mæssige årsager sat etablering af et fælles personaleadministrativt system i bero.

De elektroniske hjælpesystemer, som ledelsen ved BAC har planlagt at benytte, afventer fortsat at blive implementeret, heriblandt et human resource-system tiltænkt hele ministeriet.

CfK er i gang med en standardisering af arbejdsgangsprocesser og forretningsgange som forberedelse til en øget digitalisering.

Erfaringer vedrørende opstart af de administrative fællesskaber

360. 2 af fællesskaberne tilkendegav, at der i opstarten har været vanskeligheder med at få videreformidlet relevant information om forretningsgange m.m. til brugerne i virksomhederne, hvilket har gjort det vanskeligere at få processer og forretningsgange til at fungere. Problemerne skyldes bl.a., at meget kommunikation er foregået på ledelsesniveau, og at der ikke har været superbrugere mfl. til at videreformidle mere generel brugerrelevant information. Et af fællesskaberne påpegede desuden, at der i opstarten havde været vanskeligheder med fuldt ud at levere de forventede ydelser og den forventede kvalitet i ydelserne. Undersøgelsen viste, at en af grundene til ovenstående problemstillinger var, at ministerierne i et vist omfang havde undervurderet, hvor mange ekstra re-

surser der medgår til at få en ny organisation etableret og gjort funktionsdygtig, når den daglige produktion samtidig skal fastholdes.

361. Rigsrevisionens undersøgelse har endvidere vist, at virksomhedernes forventninger ikke fuldt ud har været afstemt til de nye forretningsgange. Da det oftest er overflyttede medarbejdere fra virksomheden, der i det administrative fællesskab betjener virksomheden, har virksomhedens medarbejdere kunnet få det indtryk, at forholdene efter etableringen af det administrative fællesskab var, som de plejede at være. Der var således ikke taget højde for de nye forretningsgange.

Erfaringer vedrørende finansiering

362. KØ, BAC og CfK finansieres af selvstændige driftsbevillinger på finansloven. Ingen af fællesskaberne har planer om at blive finansieret via indtægtsdækket virksomhed, men afviser ikke, at det kan blive aktuelt på et senere tidspunkt. Dette vil imidlertid bl.a. forudsætte en bedre registrering af resurseforbrug, aktiviteter mv., så der foreligger et grundlag for prisfastsættelse af ydelserne.

Som alternativ kan der anvendes en model, som skelner mellem primære ydelser, der ikke kan fravælges, samt variable ydelser, der afregnes efter en aktivitetsbaseret model.

363. En af fordelene ved at finansiere administrative fællesskaber via en driftsbevilling – eller overførsel hentet fra virksomhederne – er, at det ikke kræver kendskab til de faktiske omkostninger. Endvidere giver en sådan finansiering mere ro til etableringen af fællesskabet. En ulempe ved denne model er, at virksomhederne betaler det samme, uanset hvor mange ydelser der leveres. Der er derfor ikke incitament, som får virksomhederne til at handle omkostningsbevidst i relation til det administrative fællesskab. Rigsrevisionen finder det vigtigt, at der skabes incitament til, at fællesskaberne ikke pålægges at levere supplerende ydelser i unødigt omfang.

Det er Finansministeriets opfattelse, at finansieringen efter etableringen bør overgå til en helt eller delvist aktivitetsbaseret model. I Finansministeriets publikation ”Administrative fællesskaber – status og inspiration” er forskellige finansieringsmodeller omtalt.

Kan etableringen af administrative fællesskaber i højere grad medvirke til at sikre regnskabsrigtighed?

Automatiske kontrolprocedurer, standardisering af opgavevaretagelsen og specialisering

364. Ifølge KØ og BAC har indførelsen af de nye teknologiske løsninger muliggjort, at regnskabsdata sikres en bedre konsistens og kvalitet som følge af automatiske kontrolprocedurer. Endvidere er de interne kontroller og mulighederne for opfølgning blevet forbedret.

Som eksempel på forbedrede interne kontroller nævnes KØ's fakturaadministrationssystem Infoflow, som indeholder oplysninger om, hvor den enkelte faktura befinder sig, og hvem der har godkendt fakturaen eller mangler at godkende den. Tilsvarende gør sig gældende for KØ's rejseadministrationssystem Travel-X, der bl.a. viser udestående og afregnede rejseregninger.

De teknologiske løsninger har tillige betydet, at ikke-kompetencekrævende arbejdsopgaver bliver automatiserede, så medarbejderen kan anvende tiden på andre og mere krævende opgaver.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at de administrative fællesskaber på grund af muligheden for specialisering og stordriftsfordele har bedre vilkår for at tage nye teknologiske/elektroniske løsninger i anvendelse, end de enkelte virksomheder normalt har. De interviewede administrative fællesskaber anfører endvidere, at driftssikkerheden er forbedret ved ferie og sygdom, idet funktionerne nu dækkes af flere medarbejdere.

365. Det er KØ's og BAC's vurdering, at kvaliteten i opgavevaretagelsen og regnskabsaflæggelsen efter etableringen af servicefællesskabet er blevet væsentligt bedre. Dette begrundes ud over det allerede nævnte med, at fællesskaberne tilstræber ensartede afstemninger med en tilfredsstillende kvalitet. Tillige forventer fællesskaberne forbedret kvalitet og færre fejl i takt med implementeringen af ny teknologi omkring sagsbehandling, personaleadministration samt økonomi- og regnskabsområdet. BAC udarbejder fx driftsstatistikker med fokus på betalingsfrister samt antal af omposteringer, ligesom det kortlægges, om forsinkelser skyldes det administrative fællesskab eller virksomheden.

En medvirkende faktor til kvalitetsløftet i opgavevaretagelsen kan også være, at medarbejderne får mere fokus på kerneopgaverne, når daglige servicerutiner og administrative opgaver samles i et administrativt fællesskab. Arbejdsopgaverne er ikke længere en biproduktion i en virksomhed, men derimod et hovedprodukt, hvis kvalitet bliver målt og værdsat af kunderne. Når medarbejdere med ekspertise inden for et fagområde samles i et administrativt fællesskab, indebærer det mulighed for, at medarbejdere kan lære af hinanden og opbygge en større specialistviden. Hermed skabes en større kapacitet af kritiske kompetencer i opgaveløsningen, hvilket igen kan understøtte udvikling af et fagligt miljø med høj kvalitet og muliggøre specialisering og professionalisering inden for området.

366. KØ og BAC har foretaget standardiseringer af opgavevaretagelsen, hvilket ifølge deres vurdering har bidraget til at skabe bedre gennemsigtighed i arbejdsprocesser, så fejl i højere grad undgås og lettere opdages. Ligeledes har standardiseringen medført mere effektive arbejdsprocesser. KØ og BAC arbejder fortsat med standardiseringer af processer og forretningsgange med det formål, at personalet skal kunne afløse hinanden i forhold til arbejdet med de enkelte virksomheder. CfK har endvidere påbegyndt gennemførelse af fælles personalepolitik mv.

367. Undersøgelsen har vist, at disse tiltag stadig er i opstartsfasen, idet de 3 fællesskaber har organiseret sig, så den enkelte virksomhed betjenes af de samme medarbejdere. En række forhold kan tale for, at der i opstartsfasen sker en form for kundeopdeling i betjeningen af virksomhederne, men det er vigtigt, at der ikke på længere sigt oparbejdes egentlige funktionsområder i relation til de enkelte virksomheder. Dette vil kunne begrænse de standardiseringer, der er en forudsætning for, at alle medarbejdere inden for de enkelte funktionsområder kan supplere hinanden i forbindelse med sygdom, barsel, ferier mv. og dermed mindske fleksibiliteten.

368. Etableringen af administrative fællesskaber kan medføre en effektiviseringsgevinst. Også her er standardiseringer af forretningsgange mv. samt udnyttelse af stordriftsfordele relateret til anvendelse af nye teknologiske løsninger en forudsætning for at realisere gevinsten.

Rigsrevisionens undersøgelse viser endvidere, at det er de administrative fællesskabers erfaring, at samlingen af arbejdsfunktionerne giver et øget fokus mod medarbejdernes arbejdsopgaver, hvorved der opnås et kompetenceløft samtidig med, at det faglige niveau hæves i forhold til tidligere.

369. Serviceleveranceaftalen er den aftale, der indgås mellem det administrative fællesskab og virksomheden om opgaveløsningen. Rigsrevisionens undersøgelse af de 3 administrative fællesskaber viser, at aftalerne generelt er for overordnede og kendetegnet ved en uklar opgave- og ansvarsfordeling mellem fællesskabet og de enkelte virksomheder.

370. Rigsrevisionen finder, at fællesskabet og virksomhederne bør aftale, hvornår serviceleveranceaftalen kan genforhandles. BAC, KØ og CfK har fx været i en situation, hvor der er kommet opgaver til, der ikke var forudsat i serviceleveranceaftalerne, fx overgang til e-faktura og omkostningsbaserede regnskaber, uden at aftalen blev justeret. Virksomhederne har derfor kunnet få det indtryk, at udviklingsopgaver er gennemført på bekostning af sikring af stabil drift.

371. Ved udformningen af aftalerne skal det sikres, at aftalerne lever op til kravet om, at virksomhedernes regnskabsgodkendelser er i overensstemmelse med Finansministeriets regnskabsbekendtgørelse. Det er i relation hertil vigtigt, at virksomhederne bibeholder de kompetencer, der er nødvendige for fortsat at kunne leve op til deres overordnede ansvar for regnskabet, herunder at kunne foretage regnskabsgodkendelsen.

372. Det er tillige vigtigt, at virksomhederne beslutter, hvilket materiale de ønsker leveret fra det administrative fællesskab som grundlag for at kunne godkende regnskabet.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at virksomhedernes regnskabsgodkendelse i udstrakt grad kan foretages på grundlag af tekniske afstemninger og kontroller foretaget af det administrative fællesskab, idet dobbeltarbejde derved undgås. Eksempelvis kan det nævnes, at BAC har besluttet, at centret fremover udarbejder en regnskabsberetning til brug for virksomhedernes godkendelse af det samlede regnskab.

373. Rigsrevisionen har ved revisioner i 2004 konstateret, at ansvarsfordelingen vedrørende virksomhedernes godkendelse af regnskaberne på ét ministerområde ikke var i overensstemmelse med reglerne i regnskabsbekendtgørelsen. Ifølge bekendtgørelsen har den enkelte virksomhed det fulde ansvar for godkendelsen af regnskaberne, men revisionerne viste, at ansvaret var delt, så fællesskabets godkendelse skulle sikre, at forbruget af givne bevillinger samt aktiver og passiver var opgjort korrekt, mens virksomhedernes godkendelse skulle sikre, at forbruget af bevillingerne forekom rimeligt, og at aktiver og passiver havde en rimelig størrelse.

Rigsrevisionen skal understrege, at oprettelsen af administrative fællesskaber ikke ændrer ved den overordnede regnskabsmæssige ansvarsfordeling på ministerområderne. Selv om ministerområderne betjenes af et administrativt fællesskab, har virksomhederne fortsat ansvaret for at sikre, at regnskaberne er rigtige.

374. Rigsrevisionen konstaterede desuden, at virksomhederne ikke modtog relevante afstemninger fra det administrative fællesskab til brug for regnskabsgodkendelsen. Lignende problemer fandt Rigsrevisionen ved revisionerne i 2003, hvor et fællesskab i flere tilfælde havde problemer med at levere de nødvendige afstemninger til brug for virksomhedernes afslutning af regnskaberne for 2003.

Rigsrevisionen har desuden i forbindelse med revisioner i 2004 i flere tilfælde konstateret, at de administrative fællesskaber ikke har bragt tildelingen af brugerrettigheder til bl.a. Navision Stat endeligt på plads, hvilket medfører uklarhed om, hvem der er autoriseret til at gøre hvad. Derved kan tilrettelæggelsen af interne kontroller blive kompromitteret.

375. Undersøgelsen understreger vigtigheden af, at serviceleveranceaftalerne tydeligt bør fastlægge opgave- og ansvarsfordelingen mellem det administrative fællesskab og den enkelte virksomhed. Endvidere skal grundlaget for aftalerne (fx kvalitetsstandarder, leveringsfrister, produktionsmål m.m.) være præciseret. Det bør som udgangspunkt være muligt at måle enhver serviceleverance, så resultatet kan analyseres og afrapporteres. De konkrete beskrivelser af tidsfrister og arbejdsdeling m.m. bør ligge som bilag til aftalerne. Opstilling af detaljerede og præcise målepunkter for fællesskabet og virksomheden kan være hensigtsmæssigt, da det sætter fokus på processer og forretningsgange og dermed kan give anledning til, at eventuelle mangler og svagheder afklares inden etablering og drift. Aftalernes udformning og indhold har en altafgørende betydning for, om etableringen af administrative fællesskaber medvirker til i højere grad at sikre regnskabs rigtighed. Leveranceansvaret i forhold til den enkelte virksomhed vil under alle omstændigheder være placeret i det administrative fællesskab.

Rigsrevisionen vurderer i denne forbindelse, at det er vigtigt, at de administrative fællesskaber påtager sig ejerskab i relation til processer og forretningsgange, så disse kan udvikles hensigtsmæssigt og under hensyntagen til bedst mulig udnyttelse af de eksisterende resurser.

376. Det er Rigsrevisionens vurdering, at hvis serviceleveranceaftalerne indeholder en klar og præcis opgave- og ansvarsfordeling og i øvrigt lever op til de andre nævnte krav, kan etableringen af administrative fællesskaber medvirke til i højere grad at sikre regnskabs rigtighed.

Det er Rigsrevisionens vurdering, at man ved at samle faglig ekspertise opnår bedre mulighed for specialisering og professionalisme og som følge deraf øget kvalitet i regnskabsaflæggelsen. Teknologiske løsninger, standardiseringer og specialisering i opgavevaretagelsen kan endvidere medvirke til i højere grad til at sikre regnskabs rigtighed.

Sammenfatning

Administrative fællesskaber er udbredte i staten. 11 af de i alt 19 ministerområder har således etableret eller er i gang med at etablere fællesskaber. Opgavevaretagelsen omfatter typisk lønadministration, bogholderi og it-relaterede funktioner. Derudover er der stor forskel på, hvor mange og hvilke typer opgaver der er omfattet.

Ministerierne forventer at opnå såvel besparelser som kvalitetsløft i opgavevaretagelsen, når de etablerer fællesskaber. Erfaringerne fra 3 fællesskaber viser, at realiseringen af fordelene kræver, at såvel teknologiske forudsætninger som standardiserede procedurer skal være på plads.

Når ministerierne opstiller mål for effektivisering mv., skal de tage højde for de forberedelser, der skal gennemføres forud for etableringen.

Ved valg af model for finansiering af fællesskaberne finder Rigsrevisionen, at der bør skabes incitament til, at fællesskaberne ikke pålægges at levere supplerende ydelser i unødigt omfang.

Erfaringerne fra 3 fællesskaber viser, at etableringsfasen har været mere resursekrævende end forventet. Der bør forud for etableringen sikres et registreringsgrundlag, der skaber forudsætninger for efterfølgende at kunne vurdere resurseindsatsen i forhold til eksempelvis opstillede mål og resultater.

Rigsrevisionen vurderer, at man ved at samle faglig ekspertise i administrative fællesskaber opnår bedre mulighed for specialisering og professionalisme og som følge deraf øget kvalitet i regnskabsaflæggelsen. Teknologiske løsninger og standardiseringer i opgavevaretagelsen vil trække i samme retning.

Serviceleveranceaftalen er den aftale, der indgås mellem det administrative fællesskab og virksomheden om opgaveløsningen. Undersøgelsen af aftalerne i 3 administrative fællesskaber viser, at aftalerne generelt er for overordnede og kendetegnet ved en uklar opgave- og ansvarsfordeling.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at serviceleveranceaftalerne bør indeholde en klar og præcis opgave- og ansvarsfordeling mellem det administrative fællesskab og den enkelte virksomhed. Endvidere skal det sikres, at aftalerne lever op til kravet om, at virksomhedernes regnskabsgodkendelser er i overensstemmelse med regnskabsbekendtgørelsen. Oprettelse af administrative fællesskaber ændrer ikke ved den overordnede regnskabsmæssige ansvarsfordeling på ministerområderne.

Hvis serviceleveranceaftalerne indeholder en klar og præcis opgave- og ansvarsfordeling m.m., kan etableringen af administrative fællesskaber i højere grad medvirke til at sikre regnskabets rigtighed.

Rigsrevisionen finder det positivt, at ministeriernes overvejelser har resulteret i en bred udbredelse af administrative fællesskaber.

V. Revisionsprincipper

God Offentlig Revisionskik

377. Rigsrevisionen efterprøver i overensstemmelse med rigsrevisorlovens § 3, om regnskabet er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

Endvidere foretages en vurdering af, hvorvidt der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de virksomheder, der er omfattet af regnskabet.

378. Rigsrevisionen gennemgår i overensstemmelse med rigsrevisorlovens §§ 4 og 5 tillige regnskaberne fra en række tilskudsmodtagende institutioner, fonde mv. samt regnskaber fra amtskommuner og kommuner vedrørende virksomhed og aktiviteter, for hvilken der skal ske afregning over for staten.

Ved gennemgangen af regnskaberne bliver navnlig påset, at regnskaberne er underkastet betryggende revision, at vilkårene for tilskud mv. er opfyldt, at midlerne er anvendt i overensstemmelse med givne bestemmelser, og at der i øvrigt er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af midlerne, jf. rigsrevisorlovens § 6.

379. Rigsrevisionen afstemmer i overensstemmelse med rigsrevisorlovens § 17, stk. 1, statsregnskabet med særregnskaberne og sammenholder bevillings- og regnskabstal.

380. Rigsrevisionen udfører revisionen efter God Offentlig Revisionskik. Vejledningen om God Offentlig Revisionskik fra november 1998 præciserer forudsætninger og indhold af begrebet God Offentlig Revisionskik. Vejledningen kan ses på www.rigsrevisionen.dk.

Revisionsmetode

381. Det overordnede formål med den finansielle revision og bevillingskontrollen er at få en begrundet overbevisning om, at statsregnskabet er rigtigt, dvs. uden væsentlige fejl og mangler, og at bevillingerne er overholdt. Da statsregnskabet udgøres af en række virksomheders regnskaber, bygger den begrundede overbevisning på kvaliteten af mange enkeltvirksomheders regnskaber og interne kontroller.

Revisionen udføres med udgangspunkt i væsentlighed og risiko. Rigsrevisionen søger ved den stikprøvevise udvælgelse af virksomheder til revision at opnå den bedst mulige dækning af statsregnskabet.

382. Ved revisionen af de enkelte virksomheder anvender Rigsrevisionen systemanalytisk revision som det overordnede revisionsprincip. Herudover anvender Rigsrevisionen substansrevision.

Systemanalytisk revision har til formål at konstatere, om der i virksomheden er etableret en række hensigtsmæssige forretningsgange og interne kontroller, og om forretningsgangene og de interne kontroller har virket i den reviderede periode. Dette kontrolleres ved gennemgang af bilagens beløb, kontering, attestation/godkendelse samt eventuelle underliggende kontrakter mv.

Substansrevisionen har til formål at verificere indholdet af konkrete regnskabsposter og/eller enkeltbilag og at vurdere, om dispositionerne har været i overensstemmelse med meddelte bevil-linger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

383. Rigsrevisionen har for statsregnskabet 2004 som supplement til revisionen af de enkelte virksomheder udført statistisk stikprøverevision på 5 ministerområder.

Resultaterne af stikprøverevisionerne for de enkelte ministerområder har sammen med resultatet af den øvrige revision dannet baggrund for Rigsrevisionens erklæring om ministerområdets regnskab.

I kap. III er resultatet af stikprøverevisionerne nærmere beskrevet under hvert af ministerområ-derne.

384. Rigsrevisionen gennemfører større undersøgelser af dele af den statslige forvaltning. Under-søgelserne behandler emner af økonomisk eller principiel betydning og relaterer sig kun i mindre omfang specifikt til kvaliteten af regnskabet.

Karakterer, der anvendes ved bedømmelsen

385. Rigsrevisionen udfører revision i årets løb, afsluttende revision, bevillingskontrol, it-revision, tilskudsrevision mv. Visse revisioner udføres hvert år, mens andre udføres med større mellemrum i henhold til en turnus og på grundlag af en vurdering af væsentlighed og risiko.

386. En revision omfatter typisk forskellige revisionsområder. Revision i årets løb omfatter fx ”Forvaltning af udgifter”, ”Forvaltning af indtægter” og ”Regnskabsmæssig registrering”.

For hvert område har Rigsrevisionen opstillet en række standarder for forvaltningen, og ved re- visionen undersøges, i hvilket omfang virksomheden har levet op til disse standarder. Standarderne indgår med forskellig vægt i den samlede bedømmelse, og der tages endvidere hensyn til, om den enkelte standard er særlig vigtig i relation til den konkrete virksomhed.

Ved revision i årets løb vægtes standarden for forretningsområdet ”Administration af betalings- forretninger” eksempelvis særlig højt i virksomheder med store likvide beholdninger og bevægel- ser, mens standarden for forretningsområdet ”Administration af indtægter” vægtes lavt, hvis virk- somheden kun har beskedne indbetalinger.

387. Rigsrevisionen anvender 4 karakterer ved bedømmelser af revisionen og de tværgående un- dersøgelser:

- meget tilfredsstillende
- tilfredsstillende
- ikke helt tilfredsstillende
- ikke tilfredsstillende.

388. Hvis bedømmelsen ”meget tilfredsstillende” gives, har virksomheden opfyldt alle væsentlige standarder, og der er alene basis for mindre forbedringer af ordensmæssig karakter.

Ved bedømmelsen ”tilfredsstillende” har virksomheden opfyldt hovedparten af de væsentlige standarder, men der er enkelte områder, hvor der er basis for forbedringer.

Bedømmelsen ”ikke helt tilfredsstillende” gives, hvis virksomheden ikke har opfyldt flere af de væsentlige standarder. Der bør foretages forbedringer.

Hvis bedømmelsen ”ikke tilfredsstillende” gives, har virksomheden ikke opfyldt hovedparten af de væsentligste standarder. Der skal snarest foretages forbedringer.

Statsrevisorernes bemærkning

Denne beretning er undergivet rigsrevisorlovens regler om en efterfølgende redegørelse fra ministre og rigsrevisors bemærkninger hertil. Statsrevisorernes endelige stillingtagen vil finde sted i forbindelse med afgivelsen til Folketinget af den endelige betænkning over statsregnskabet.

Statsrevisorerne konstaterer, at statsregnskabet for finansåret 2004 er fundet rigtigt, og at dispositionerne generelt er i overensstemmelse med bevillinger, love og andre forskrifter. Hovedparten af de udførte revisioner (84 %) fik bedømmelsen "tilfredsstillende" eller "meget tilfredsstillende". Revisionen har dog også afdækket, at regnskabet på en række områder ikke er tilfredsstillende, og at der på nogle områder snarest bør foretages forbedringer.

Statsrevisorerne skal pege på, at forretningsgange og interne kontroller i flere ministerier og virksomheder skal styrkes, så de kan opfylde de krav, som stilles til en god og pålidelig regnskabsforvaltning og medvirker til at sikre regnskabets rigtighed. Statsrevisorerne finder atter anledning til at fremhæve 2 områder, som en lang række ministerier og virksomheder bør forbedre: it-sikkerhed og afstemninger af statuskonti.

Statsrevisorerne har derudover hæftet sig ved og udtaler kritik i følgende enkeltsager:

Udenrigsministeriets oplysninger til Finansudvalget om status for de finansielle forhold i Program- og Projektorientering (PPO) har ikke været fuldstændige og korrekte. Ministeriet har fortsat problemer med rettidig modtagelse og gennemgang af tilskudsregnskaber.

Under Økonomi- og Erhvervsministeriet har Energitilsynet ikke fuldt ud efterlevet bestemmelserne i varmforsyningsloven om bl.a. drift af et register over varmforsyningsvirksomheder til sikring af gennemsigtighed på området.

Finansministeriets anmærkninger til finanslovsforslaget om § 34. Arbejdsmarkedsfondens udgifter og indtægter har været mangelfulde og ukorrekte.

Under Forsvarsministeriet er der konstateret en meget stor fejlprocent i Hjemmeværnets lagerbeholdninger. Endvidere har der været mange fejl i Forsvarskommandoens lønadministration efter overgangen til DeMars løn.

På Syddansk Universitet under Videnskabsministeriet har den generelle it-sikkerhed ikke været tilfredsstillende med risiko for systemnedbrud og misbrug.

Undervisningsministeriets departement har aflagt et fejlbehæftet regnskab for driftsudgifter og -indtægter bl.a. som følge af fejl i fakturabetalinger og periodisering. Nævnet vedrørende EU-oplysning har ligeledes aflagt fejlbehæftet regnskab, og komitéstyrelsen under Folkeuniversitetet har ikke aflagt rigtigt regnskab.

Under Kulturministeriet har regnskabsafleggelsen for Nationalmuseet og Statens Museum for Kunst været mangelfuld, og forvaltningen af kunstsamlingerne på Statens Museum for Kunst har ikke været tilfredsstillende.

Under **Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender** har **Danmarks Fødevare- og Veterinærforskning** (indtil august 2004 under **Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri**) aflagt et fejlbehæftet regnskab og haft en usikker økonomistyring.

Under **Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri** har Rigsrevisionen været nødt til at tage forbehold i revisionspåtegningen til **Fiskeribankens** årsrapport vedrørende størrelsen af merhensættelsen til tab på bankens engagementer.

Under **Transport- og Energiministeriet** har Rigsrevisionen taget forbehold i revisionspåtegningen til årsrapporterne for **Ørestadsselskabet I/S** og **Frederiksbergbaneselskabet I/S** på grund af usikkerhed om størrelsen af takstindtægten. Statsrevisorerne er enige med rigsrevisor i, at ministeriet snarest bør træffe afgørelse om indtægtsfordelingen. **Banedanmarks** årsrapport var ikke rigtig, og omfanget af fejl vidner om, at **Banedanmarks** økonomistyring, interne kontroller og forretningsgange stadig ikke fungerer tilfredsstillende.

I beretningens kap. IV gennemgår rigsrevisor 3 **tværgående emner**, hvoraf det ene behandler tilskudsordninger:

I den stikprøvevise gennemgang af tilskudsordninger fokuseres på, om ordningernes formål og resultater er veldefinerede, om der er stillet krav til modtagernes regnskabsafleggelse og revisionsforhold, og om tilskudsyder har fastsat klare retningslinjer for tilskudsforvaltningen.

Statsrevisorerne kritiserer, at forvaltningen af en stor del af tilskudsordningerne ikke lever op til gældende regler og anbefalinger, som nu er samlet i Økonomistyrelsens "Vejledning om effektiv tilskudsforvaltning".

Øversigt over bedømmelser pr. produkt for hver virksomhed

Læsevejledning:													
I = Ingen bemærkninger													
B = Bemærkninger													
MT = Meget tilfredsstillende													
T = Tilfredsstillende													
IHT = Ikke helt tilfredsstillende													
IT = Ikke tilfredsstillende													
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for фонде mv.	Revision af regnskaber med intern revision		
Statsministeriet:													
Statsministeriets departement	I	I	MT										
Rigsombudet i Grønland	I	I	MT										
Rigsombudet på Færøerne	I	I											
Udenrigsministeriet:													
Udenrigstjenesten	B	I	T	T	T								
Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder	I	I	IHT			IHT	IHT						
Finansministeriet:													
Finansministeriets departement	I	I	MT	T									MT
Økonomistyrelsen	I	B		T									T
Personalestyrelsen	I	I	T										
Slots- og Ejendomsstyrelsen	I	I				T	T						
Økonomi- og Erhvervsministeriet:													
Økonomi- og Erhvervsministeriets departement med Koncernøkonomi	I	I	T	T ¹⁾		T							
Konkurrencestyrelsen	I	I				IHT							
Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	I	I				IHT							
Patent- og Varemærkestyrelsen	I	I		T		T							
Forbrugerstyrelsen	I	I				IHT							
Sikkerhedsstyrelsen	I	I	T			IHT							
Finanstilsynet	I	I											
Erhvervs- og Byggestyrelsen	I	I		T	T	T	IHT		T				
Statens Byggeforskningsinstitut	I	I											
¹⁾ Lønrevisionen er alene udført ved Koncernøkonomi.													

Læsevejledning:													
I = Ingen bemærkninger													
B = Bemærkninger													
MT = Meget tilfredsstillende													
T = Tilfredsstillende													
IHT = Ikke helt tilfredsstillende													
IT = Ikke tilfredsstillende													
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision		
Danmarks Statistik	I	B											
Energistyrelsen	I	I		T									
Søfartsstyrelsen	I	I	IHT	T		T							
Skatteministeriet:													
Skatteministeriets departement	B	I	T		T								
Landsskatteretten	I	I	T			T	T						
ToldSkat	B	I		T									T
Justitsministeriet:													
Justitsministeriets departement	I	I	MT			T							
Civilretsdirektoratet	I	I											
Erstatningsnævnet	I	I	MT										
Retslægerådet	I	I		T									
Sekretariatet for Retsinformation	I	I											
Datatilsynet	I	I					T						
Rigspolitichefen	I	I	T	T									T
Direktoratet for Kriminalforsorgen	I	B	T		T	T		T					
Domstolsstyrelsen	I	I	MT										
Forsvarsministeriet:													
Forsvarsministeriets departement	I	I	T			T							
Forsvarsministeriets regnskabssekretariat	I												
Forsvarets Interne Revision	I	I	T										
Forsvarskommandoen	I												T
Hjemmeværnet	I												T
Forsvarets Efterretningstjeneste	I	I	T										
Forsvarets Bygningstjeneste	I	I	T				T						T
Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste	I	I											
Farvandsvæsenet	I												T

Læsevejledning:													
I = Ingen bemærkninger													
B = Bemærkninger													
MT = Meget tilfredsstillende													
T = Tilfredsstillende													
IHT = Ikke helt tilfredsstillende													
IT = Ikke tilfredsstillende													
	Bevillingsskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision		
Forsvarsministeriets særstatusområder	I	I											
Redningsberedskabet	I	I	T										
Militærnægteradministrationen	I	I											
Socialministeriet:													
Socialministeriets departement	I	I	T		T	IHT			IHT	T			
Børnerådet	I	I					T						
Socialforskningsinstituttet	I	I	T			T							
Den Sociale Sikringsstyrelse	I	I				T							
Styrelsen for Social Service	I	I											
Ankestyrelsen	I	I											
John F. Kennedy Institutet – Statens Øjenklinik	I	I		T			T						
Rådet for Frivilligt Socialt Arbejde	I	I											
Psykolognævnet	I	I											
Kofoeds Skole	I												T
Indenrigs- og Sundhedsministeriet:													
Indenrigs- og Sundhedsministeriets departement	I	I	T		T	T							
Sundhedsstyrelsen	I	I	IHT				T						
Lægemiddelstyrelsen	I	I				T							
Sundhedsvæsenets Patientklagenævn	I	I	T										
Patientskadeankenævnet	I	I											
Det Etske Råd	I	I											
Statsamtterne	I	I	T	T									
Statens Institut for Folkesundhed	I	I											
Videns- og Forskningscenter for Alternativ Behandling	I	I											
Statens Serum Institut	I	I	T	T									

Løsevejledning:												
I = Ingen bemærkninger												
B = Bemærkninger												
MT = Meget tilfredsstillende												
T = Tilfredsstillende												
IHT = Ikke helt tilfredsstillende												
IT = Ikke tilfredsstillende												
	Bevillingsskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision	
Beskæftigelsesministeriet:												
Beskæftigelsesministeriets departement	I	I	T			T	IHT		IHT	T		
Arbejdstilsynet	I	I	IHT	IHT								
Arbejds miljøinstituttet	I	I		T		IHT						
Arbejds miljørådets Service Center	I	I										
Arbejdsskadsstyrelsen	I	I			T							
Arbejdsdirektoratet	I	I			T							
Arbejdsmarkedsstyrelsen	I	I	IHT	T		IHT						T
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration:												
Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations departement	I	I	T		T	T			T			
Udlændingestyrelsen	I	I					T	T				
Flygtningenævnet	I	I		T								
Dansk Røde Kors' Asylafdeling	I			T								T
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling:												
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings departement	I	I	T	T	T	T						
Forskningsstyrelsen	I	I		T								
IT- og Telestyrelsen	I	I		T		T						
Statens Forsknings- og Uddannelsesbygninger	I	B						T				
Studenterrådgivningen	I	I										
Københavns Universitet	I	I	IHT									
Aarhus Universitet	I	B	T	T								
Syddansk Universitet	I	I				IT						
Roskilde Universitetscenter	I	I	IHT									
Aalborg Universitet	I	I	T			IHT						
Handelshøjskolen i København	I	I	T			T						
Handelshøjskolen i Århus	I	I										

Læsevejledning:														
I = Ingen bemærkninger														
B = Bemærkninger														
MT = Meget tilfredsstillende														
T = Tilfredsstillende														
IHT = Ikke helt tilfredsstillende														
IT = Ikke tilfredsstillende														
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision			
Danmarks Farmaceutiske Universitet	I	B	T											
Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole	I	I	T			IHT								
IT-Universitetet	I	I				IHT								
IT-Vest	I	I												
Danmarks Tekniske Universitet	I			T										T
Danmarks Pædagogiske Universitet	I	I	T											
Rektorkollegiets Sekretariat	I	I												
Forskningscenter Risø	I	B					T							
Dansk Dekommissionering	I	B												
Danmarks Rumcenter	I	I	T	T										
Dansk Polarcenter	B	B	IHT	T										
Det Administrative Bibliotek	I	I	T				T							
Undervisningsministeriet:														
Undervisningsministeriets departement	I	B	IHT		T	T								T
SUstyrelsen	I	I		T	T	T								
Statens Pædagogiske Forsøgscenter	I	I												
Sorø Akademis Skole	I	I	T					T						
Danmarks Journalisthøjskole	I	I	T			T								
Danmarks Evalueringsinstitut	I	B	IHT				T							
UNI-C Danmarks IT-center for Uddannelse og Forskning	I	I			T									
Center for Information og Rådgivning om Internationale Uddannelses- og Samarbejdsinitiativer (CIRIUS)	I	I												
Dansk Center for Undervisningsmiljø	I	I												
Folkeuniversitetet		I	IT											
Nævnet vedrørende EU-oplysning		B			IHT									
Tipsungdomsnævnet		I												
68 CVU'er mv.														T

Læsevejledning:														
I = Ingen bemærkninger														
B = Bemærkninger														
MT = Meget tilfredsstillende														
T = Tilfredsstillende														
IHT = Ikke helt tilfredsstillende														
IT = Ikke tilfredsstillende														
	Bevillingsskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision			
Kulturministeriet:														
Kulturministeriets departement	I	I	T		T	T		T						
Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster	I	I												
Charlottenborg Udstillingsbygning	I	I	T											
Statens Værksteder for Kunst og Håndværk	I	I												
Kunststyrelsen	I	I	T		T	T								
Informationscenter for dansk kunsthåndværk	I	B												
Det Kongelige Teater og Kapel	I	I	T											
Det Danske Filminstitut	I	B	IHT		T									
Medierådet for Børn og Unge	I	B												
Biblioteksstyrelsen	I	I			T									
Det Kongelige Bibliotek	I	I	T											
Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek	I	I						T						
Statsbiblioteket og statens avissamling i Århus	I	I		MT										
Danmarks Blindbibliotek	I	I												
Danmarks Kunstbibliotek	I	I												
Statens Arkiver	I	I	T	T		MT								
Dansk Folkemindesamling	I	I												
Dansk Sprognævn	I	I	T											
Kulturarvsstyrelsen	B	I	T		T									
Nationalmuseet	I	B	IHT		T									
Tøjhusmuseet	I	I	T			T								
Dansk Landbrugsmuseum	I	I												
Jagt- og Skovbrugsmuseet	I	I	T											
Statens Museum for Kunst	I	I	IHT		IHT									
Den Hirschsprungske Samling	I	I												
Ordrupgaardssamlingen	I	I	T											

Læsevejledning:														
I = Ingen bemærkninger														
B = Bemærkninger														
MT = Meget tilfredsstillende														
T = Tilfredsstillende														
IHT = Ikke helt tilfredsstillende														
IT = Ikke tilfredsstillende														
	Bevillingsskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision			
Arkitektskolen Aarhus	I	I	T		T									
Kunstakademiets Arkitektskole	I	I				T								
Kunstakademiets Billedkunstskoler	I	I												
Kunstakademiets Konservatorskole	I	I												
Danmarks Designskole	I	I												
Glas- og Keramikskolen på Bornholm	I	I												
Det Kgl. Danske Musikkonservatorium	I	I	T		T									
Det Jyske Musikkonservatorium	I	I												
Vestjysk Musikkonservatorium	I	I	T											
Det Fynske Musikkonservatorium	I	I												
Nordjysk Musikkonservatorium	I	I												
Rytmaskonservatorium	I	I												
Statens Teaterskole	I	I												
Den Danske Filmskole	I	I												
Danmarks Biblioteksskole	I	I												
Mediesekretariatet	I	I												
Kirkeministeriet:														
Kirkeministeriets departement	I	I	T	T	IHT	IHT								
Miljøministeriet:														
Miljøministeriets departement	I	I	T											
Nævn og Råd	I	I					T							
Center for Koncernforvaltning	I	I				T								
Miljøstyrelsen	I	I		MT	T	T	T							
Danmarks Miljøundersøgelser	I	I												
Skov- og Naturstyrelsen	I	I	T											
Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse	I	I	T			IHT								
Kort- og Matrikelstyrelsen	I	I		T		T								

Læsevejledning:														
I = Ingen bemærkninger														
B = Bemærkninger														
MT = Meget tilfredsstillende														
T = Tilfredsstillende														
IHT = Ikke helt tilfredsstillende														
IT = Ikke tilfredsstillende														
	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for fonde mv.	Revision af regnskaber med intern revision			
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri:														
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris departement	I	I	T			MT								
Direktoratet for FødevarerErhverv	I			T			T							T
Plantedirektoratet	I	I	T	T	T	T								
Fødevaredirektoratet	I	I	T		T	MT								
Danmarks Fødevarer- og Veterinærforskning	B	B	IHT	T		IHT								
Danmarks JordbrugsForskning	I	I	T		T	T		T						
Fiskeridirektoratet	I													T
Danmarks Fiskeriundersøgelser	I	I												
Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender:														
Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes departement	I	I												
Transport- og Energiministeriet:														
Transport- og Energiministeriets departement	I	I	T	T	T	T								
Danmarks TransportForskning	I	I												
Jernbanetilsynet	I	I												
Havarikommissionen for Civil Luftfart	I	I		T										
Kommissarius ved Statens Ekspropriationer på Øerne	I	I												
Auditøren under Trafikministeriet	I	I												
Kommissarius ved Statens Ekspropriationer i Jylland	I	I												
Vejdirektoratet	I	I	T					T						
Færdselsstyrelsen	I	I												
Statens Bilinspektion	I	I												
Statens Luftfartsvæsen	I	I												
Danmarks Meteorologiske Institut	I	I	T											
Flyvesikringstjenesten	I	I	T					T						

Læsevejledning: I = Ingen bemærkninger B = Bemærkninger MT = Meget tilfredsstillende T = Tilfredsstillende IHT = Ikke helt tilfredsstillende IT = Ikke tilfredsstillende	Bevillingskontrol	Afsluttende revision	Revision i årets løb	Lønrevision	Tilskudsrevision	It-revision	Udvidet gennemgang af årsrapporter	Bygge- og anlægsrevision	Revision af kommunal afregning	Gennemgang af regnskaber for фонде mv.	Revision af regnskaber med intern revision	
	Kystdirektoratet	I	I		MT							
	BornholmsTrafikken	I	I									
	Trafikstyrelsen for jernbane og færger	I	I	T				T				
	Banedanmark	B	B		T						IHT	

Bilag 2

Opgaver, der varetages eller planlægges varetaget af administrative fællesskaber

	§ 7. Finansministeriet	§ 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet	§ 9. Skatteministeriet	§ 11. Justitsministeriet	§ 12. Forsvarsministeriet	§ 15. Socialministeriet	§ 17. Beskæftigelsesministeriet	§ 19. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	§ 22. Kirkeministeriet	§ 23. Miljøministeriet	§ 28. Transport- og Energi ministeriet	Varetages af administrative fællesskaber, i alt (A)	Er delt, i alt (D)	Varetages af virksomhed/department, i alt (S)	Ikke taget stilling/uoplyst, i alt (-)
Lønadministration	A	A	D	-	A	A	A	S	A	A	A	8	1	1	1
Ansættelse og afskedigelse	S	S	S	-	A	S	S	S	-	D	S	1	1	7	2
Kursusadministration	S	S	S	-	A	S	S	S	-	D	S	1	1	7	2
Kompetenceudvikling	S	S	S	-	A	S	S	S	-	D	S	1	1	7	2
Rejseadministration	S	A	S	-	D	S	A	S	-	D	S	2	2	5	2
Øvrig personaleadministration	S	S	S	-	A	S	D	S	-	D	S	1	2	6	2
Økonomistyring	S	S	S	-	S	S	D	S	-	S	S	0	1	8	2
Finanslovsforberedende og bevillingsmæssigt arbejde	S	S	S	-	D	S	D	S	-	S	S	0	2	7	2
Finansfunktioner	A	A	S	-	A	S	A	S	-	S	A	5	0	4	2
Bogholderi	A	A	S	-	A	S	A	S	A	A	A	7	0	3	1
Kassefunktioner	S	S	S	-	A	S	A	S	A	A	S	4	0	6	1
Tilskudsadministration	S	S	S	-	-	S	D	S	-	S	S	0	1	7	3
Udviklingsopgaver i relation til varetagelsen af fællesfunktioner	D	D	A	-	D	S	A	A	-	A	S	4	3	2	2
Administration af indkøb	D	D	A	-	A	D	D	S	-	D	S	2	5	2	2
It-drift og indkøb	A	D	S	A	A	D	A	A	A	A	A	8	2	1	0
It-support	A	A	S	A	A	S	A	A	A	A	S	8	0	3	0
Facility management	S	S	S	-	A	S	S	-	A	D	S	2	1	6	2
Telefonomstilling, reception og betjentfunktion	S	S	S	-	D	S	S	S	A	A	S	1	2	7	1
Varemodtagelse	S	S	S	-	A	S	S	S	A	D	S	2	1	7	1
Signaturforklaring: A: Varetages primært af et administrativt fællesskab. D: Både det administrative fællesskab og virksomhederne deltager i opgavevaretagelsen. S: Varetages primært af virksomhed/department. -: Ikke taget stilling/uoplyst. Note: Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration påtænker at oprette et administrativt fællesskab, der skal varetage opgaver inden for løn- og personaleadministration samt regnskabsfunktioner.															

Faktiske og planlagte teknologiske hjælpesystemer samt forventede fordele

	§ 7. Finansministeriet	§ 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet	§ 9. Skatteministeriet	§ 12. Forsvarsministeriet	§ 15. Socialministeriet	§ 17. Beskæftigelsesministeriet	§ 19. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling	§ 22. Kirkeministeriet	§ 23. Miljøministeriet	§ 28. Transport- og Energinministeriet
Teknologisk løsning										
Fakturaflowsystem (digitale bilag)	X	X	X	X		X			X	
Digital godkendelse	X	X	X	X		X		X	X	
Rejseystem	X	X	X	X		X		X	X	
Digitalt journalsystem	X		X	X				X	X	X
Materielle fordele										
Årsværk/lønsum (fx reduceret administrativt personaleforbrug)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
It-relaterede omkostninger (herunder besparelser på drift, licenser, udviklingsomkostninger mv.)	X	X	X			X	X	X	X	
Drifts- og fællesomkostninger (fx reducerede udgifter til husleje, betjentfunktioner e.l.)	X	X	X	X		X		X	X	
Immaterielle fordele										
Bedre kvalitet i opgavevaretagelsen	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Højere kompetence hos medarbejdere	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Forbedret arbejdsmiljø				X						X
Bedre koordinering og deling af viden/ekspertise	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Administrative lettelser	X	X	X	X		X	X	X	X	
Bedre basis for etablering af specialviden	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Driftssikkerhed/funktionalitet	X	X		X	X	X	X	X	X	X
Mindre sårbarhed via bedre "backup"	X	X	X		X	X	X	X	X	X
Bedre funktionsadskillelse	X	X		X	X	X		X	X	X
Forbedret kontrolmiljø	X	X		X	X	X		X		X
Ens standarder	X	X		X	X	X	X	X	X	
Finansiering										
Driftsbevilling		X				X		X ¹⁾	X	
Rammeoverførsel/fra virksomhedernes almindelige bevilling via intern statslig overførsel (bevillingslovene)	X ²⁾		X	X ³⁾			X		X	X
Indtægtsfinansieret/indtægtsdækket virksomhed					X		X		X	
¹⁾ Betales af folkekirkens Fællesfond. Departementet refunderer Fællesfonden sin andel, og sognene betaler selv for en del af ydelserne. ²⁾ Betales som intern statslig overførsel, men på grundlag af specifik betalingsmetode, der tager udgangspunkt i forbruget hos den enkelte institution. ³⁾ Finansieres inden for forsvarsrammen. Note: Justitsministeriet har ikke afgivet oplysninger om ovenstående.										